BİREYLERİN ÇEVRİMİÇİ OYUN DÜNYASINDA VE FİNANSAL KARARLARDA RİSKE KARŞI TUTUMU ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI DURUM ANALİZİ

Yazarlar

Başak ERDEM

Elçin AYKAÇ ALP

Elif GÜNEREN GENÇ

Serkan ÇANKAYA

Sevgi EREN

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.KAVRAMSAL ÇERÇEVE 4
1.1. Dünya'da Çevrimiçi Oyun Pazarı 4
1.2. Türkiye'de Çevrimiçi Oyun Pazarı 7
1.3. Çevrimiçi Oyun Davranışı 7
1.4. Finansal Risk Toleransı Kavramı 9
1.5. Literatür 10

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA TASARIMI

2.ARAŞTIRMA TASARIMI 15
2.1. Anakütle ve Örneklem 15
2.2. Anket Tasarımı 16
2.3. Materyal ve Yöntem 16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

3.ARAŞTIRMA BULGULARI 17
3.1. Çevrimiçi Oyuncuların Genel Finansal Risk Toleransı Değerlendirmesi 17
3.2. Çevrimiçi Oyuncuların Yaş Gruplarına Göre Finansal Risk Toleransı 40
3.3. Çevrimiçi Oyuncuların Cinsiyet Ayrımına Göre Finansal Risk Toleransı 65
3.4. Çevrimiçi Oyuncuların Eğitim Durumlarına Göre Finansal Risk Toleransı 90
SONUÇ 122
KAYNAKÇA 124

ÖNSÖZ

Günümüzde her alanda karşılaşılan riskler ve bu riskleri en uygun şekilde yönetebilmek büyük öneme sahiptir. Risk karşısında sergilenen tutumları iyi anlayabilmek ise riskin daha da etkili şekilde yönetilebilmesini sağlamaktadır. Sadece finansal piyasalar ve bilinçli yatırımcılar özelinde değil, toplumun hemen hemen her kesimi pek çok alanda belirli risklere maruz kalmaktadırlar. Bu anlamda günümüzde Y kuşağı risk karşısındaki tutumunun, gelecekte ya da gerçek hayatta nasıl bir yatırımcı profiline sahip olacağının göstergesi olabileceği değerlendirilmiştir.

Son yıllarda mobil teknolojinin ilerlemesi ve akıllı telefonların yaygınlaşmasıyla birlikte, pahalı bilgisayarlara, oyun konsollarına veya aboneliklere alternatif olarak çok oyunculu çevrimiçi oyun seçeneklerinde artış yaşanmıştır. Çevrimiçi oyunlar, sanal dünyadaki en popüler eğlence uygulamalarından biridir ve çevrimiçi oyuncular, çevrimiçi oyun oynamaya yüksek bağlılık göstermektedirler. Çevrimiçi oyunların bireylerin psikolojik durumuna, duygusal düzeyine, zaman yönetimine ve problem çözme becerisine de katkıda bulunabilmektedir.

Çalışmada araştırma sorusu çevrimiçi oyun oynayan bireylerin oyunlarda sergiledikleri risk davranışları ile finansal yatırımlarında riske karşı tutumlarında benzerlik olup olmadığının incelenmesidir. Araştırmanın temel amacı araştırma sorusundan hareketle elde edilecek bulguların bir genel görünüm sergileyip sergilemediğini saptamaktır. Özellikle Y kuşağına dahil olan bireyler araştırma kapsamına girmektedir. Araştırmanın yapıldığı dönemde Y kuşağının profesyonel yatırımcılar olacağı göz önüne alındığında bu çalışmanın ilgili yaş grubunun risk karşısındaki tutumları hakkında somut ve ölçülebilir bilgiler vererek finans literatürüne katkı sağlamaktadır.

Çalışmamızın okuyuculara yararlı olması dileğiyle,

İstanbul, Nisan 2024

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Dünya'da Çevrimiçi Oyun Pazarı

Son yıllarda mobil teknolojinin ilerlemesi ve akıllı telefonların yaygınlaşmasıyla birlikte, pahalı bilgisayarlara, oyun konsollarına veya aboneliklere alternatif olarak çok oyunculu çevrimiçi oyun seçeneklerinde artış yaşanmıştır. Özellikler 2010'ların başında sıradan sosyal oyunların yanı sıra, bilgisayar ve konsol tabanlı çevrimiçi oyun türleri olan Devasa Çok Oyunculu Oyunlar ve Rekabetçi Birinci Şahıs Nişancı oyunları (çoklu oyunculu çevrimiçi MMO) da popüler hale gelmiştir.

Küresel çevrimiçi oyun pazarı 2023 yılında yaklaşık 26,14 milyar dolar gelir elde ederek bir önceki yıla göre %9,8'lik bir büyüme göstermiştir. 2020 yılında yaşanan Kovit-19 salgını bireylerin eğlence ve iletişim kanallarını dijital platformlara yönlendirmelerine neden olmuştur. Bu durum küresel çevrimiçi oyun gelirlerinde önemli oranda artışa neden olmuştur. Kovit-19 salgını sonrasında günlük hayat normalleşmesine rağmen çevrimiçi oyunların popüler bir etkinlik olma özelliği halen devam etmektedir. Hâlihazırda dünya çapında tahmini 1,1 milyar çevrimiçi oyuncu bulunduğu tahmin edilmektedir. Nüfus ve elde edilen gelir açısından dünya genelinde en büyük çevrim içi oyun erişimine sahip ülkeler; Çin, ABD, Japonya, Güney Kore ve Birleşik Krallık'dır.

Günümüzde geleneksel çevrimiçi oyunlara yönelik pazarın küçülmesine karşın, mobil odaklı platformlar arası oynan oyunlara artan ilgi artmaktadır. Halihazırla en popüler çevrimiçi oyun formatı "Battle Royale" oyunlarıdır. Bu formattaki "PlayerUnknown's Battlegrounds (PUBG)", "Fortnite" ve "Apex Legends" gibi oyunlar, piyasaya sürüldükten sonraki birkaç ay içinde on milyonlarca oyuncuya ulaşmıştır. Bu türün en son öne çıkan oyunu olan "Call of Duty: Warzone 2.0", piyasaya sürüldükten sonraki beş gün içinde 25 milyon oyuncuya ulaşmıştır. 2023 yılında çevrimiçi oyun pazarının en büyük oyuncuları aşağıdaki gibidir;

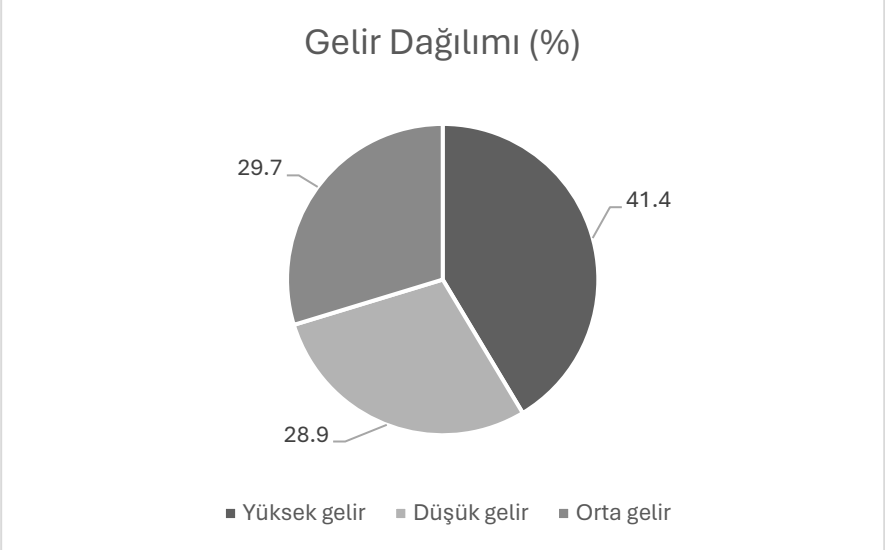
- Tencent Holding Limited
- Activision Blizzard, Inc.
- Nintendo of America Inc.
- Microsoft Corporation
- Valve Corporation
- Electronic Arts Inc.
- Sony Corporation
- Take-Two Interactive Software, Inc.
- Square Enix Holdings Co., Ltd.
- Amazon.com, Inc.
- Gameloft SE
- King Digital Entertainment Ltd.

Günümüzde her ne kadar ABD en yüksek pazar payına sahip olsa da önümüzdeki dönemlerde en hızlı büyümenin Asya-Pasifik bölgesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Bölgenin nüfusu, internet hızı, akıllı telefon kullanımının artması ve orta sınıfın hızla büyümesi bu beklentinin en önemli faktörleridir.

Mobil oyun pazarının, dünya çapındaki çevrimiçi oyun pazarının toplam gelirinin yaklaşık %50'sini oluşturduğu bir diğer önemli bir istatistiktir. Bu durumun nedeni, dünya çapındaki akıllı telefon kullanımının giderek yaygınlaşması gösterilebilir.

Mobil oyunlar, çevrimiçi oyun pazarının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Farklı kitlelere ve tercihlere hitap eden çok çeşitli mobil oyun uygulamalarına, Apple Store, Google Play gibi mobil uygulama mağazalarından kolayca erişilebilir. Demografik açıdan bakıldığında, çevrimiçi oyuncuların yaklaşık %45'ini kadın mobil oyuncular oluşturmaktadır. Bu istatistik, kadınların çevrimiçi oyunlara giderek daha fazla ilgi duyduğunu göstermektedir. Kadın oyuncu sayısının artması, oyun topluluğunun daha kapsayıcı hale gelmesi ve buna bağlı olarak oyun pazarının daha fazla büyüme potansiyelinin göstergesi olarak görülebilir.

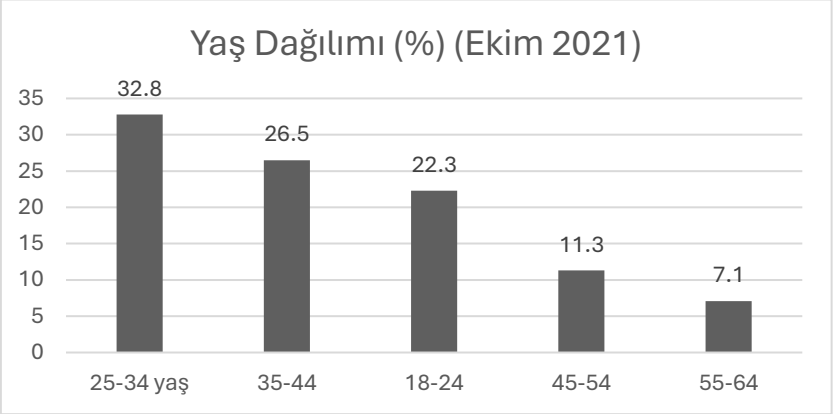
Grafik 1: Çevrimiçi Oyuncuların Gelir Dağılımı

Kaynak: Statista Market Insights

Oyuncular gelir açısından dağılımı Grafik 1'de gösterilmektedir. Gelir dağılımı incelendiğinde, çevrimiçi oyuncuların %41,4'ünün yüksek gelire sahip olduğu ve %29'unun düşük ve orta gelire sahip olduğu görülmektedir.

Grafik 2: Çevrimiçi Oyuncuların Yaş Dağılımı

Kaynak: Statista Market Insights

Çevrimiçi oyuncuların yaş dağılımları Grafik 2'de gösterilmektedir. Grafik 2 incelendiğinde ortalama yaşın 34 olduğu görülmektedir. Bu istatistik çevrimiçi oyuncuların, çoğunluğun çocuklar veya gençler yerine yetişkinlerden oluştuğunu göstermektedir. Çevrimiçi oyuncuların yaklaşık %49'unun 18-35 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Sanal oyun platformları, çeşitli oyunlar oynamanın yanı sıra oyunlarda kullanıcılarına çevrim içi olarak para kazanma imkânı da sunmaktadır. Çeşitli oyun şirketleri tarafından başlatılan ve kullanıcılara NFT olarak para kazandıran birçok platform bulunmaktadır. Çevrimiçi oyun piyasasının gelişimi açısından gelecekte etkili olacağı düşünülen en önemli faktörlerden biri oyunların kripto ve NFT'nin kullanımına açılmasıdır. Modern yatırımcılar için kripto para birimi dünya çapında bir fenomen haline gelmeye başlamıştır. Kripto varlıklar, birçok genç yatırımcı için likiditesi ve riski yüksek, karlı bir yatırım fırsatıdır. Kripto para biriminin dünya çapında yaygınlaşmasının bir sonucu olarak, insanlar sadece bu varlıklara yatırım yapmakla kalmayıp aynı zamanda kripto para kazanmak için çeşitli yollar aramaktadır. Bu yollar arasında kripto para kazanma fırsatı sunan oyunlar büyük önem taşımaktadır.

Kripto para kazanılan oyunlar blok zinciri teknolojisi ve kripto para birimlerini entegre ederek oyunculara gerçek dünyada somut değeri olan dijital varlıklar edinme şansı sunar. Bunlar, oyunun oynanması yada belirli faaliyetlerin tamamlanması yoluyla kripto para kazanma fırsatı sunan çevrimiçi oyunlardır. Dijital para birimlerinin avantajlarından faydalanmak ve NFT(Non-Fongible Token) oyun pazarına girmek isteyen oyun üreticileri için büyük bir zemin oluşturmaktadır. Bu oyunların üreticileri; oyunculara NFT'leri takas etmek ve oyun içi para birimi veya ödüller kazanmak suretiyle para kazanma fırsatları sunmaktadır. Oyuncular maddi kazanç sağlamayan bir satın alma işlemi yapmak yerine NFT karakterlerine yatırım yapmaktadırlar.

Kripto oyunlar, oyuncuların küresel olarak devredilebilen ve alınıp satılabilen sanal varlıkları toplayıp ticaretini yapabilmeleri nedeniyle yaygınlaşmıştır. Oyun endüstrisinin gelir elde etmesinin güvenli ve basit bir yolu haline gelmiştir. Worldwide Asset Exchange tarafından hazırlanan rapor, çevrimiçi oyuncuların %75'inden fazlasının sanal varlıklarını çeşitli platformlarda kullanılabilecek bir para birimiyle değiştirmek istediğini ortaya koymuştur.

1.2. Türkiye’de Çevrimiçi Oyun Pazarı

Türkiye'deki oyun sektörü, küresel eğlence ve medya endüstrisinin en önemli güçlerinden biridir. Sürekli büyüyen sektör, başta gençler olmak üzere tüm demografik grupların ilgisini çekmeye devam etmekte ve tüketici harcamaları, yaratıcılık ve reklam alanlarında adından söz ettirmektedir (PWC, 2022). Türkiye oyun endüstrisi 2000’lere kadar uzanmaktadır ancak esas büyüme 2020 yılından itibaren pandeminin de etkisiyle gözlemlenmeye başlamıştır. Bu ivme etkisini 2021 ve 2022 yıllarında da sürdürmüştür. Ancak değişen global ekonomik koşullar, Rusya-Ukrayna savaşı gibi etkenler sebebiyle, 2023 yılından itibaren yavaşlama global düzeyde olduğu gibi Türkiye’de de gözlemlenmektedir. Türkiye oyun pazarında son yıllarda elde dilen gelişimde özellikle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı ve KOSGEB, TÜBİTAK, Kalkınma Ajanları gibi kurumların aracığı ile yapılan kamu desteklerinin önemli katkısı olmuştur. Oyun ekosistemi ayrıca üniversitelerde dijital oyun tasarımı ve oyun teknolojileri üzerine açılan lisans ve lisansüstü programlarla da desteklenmektedir. Türkiye, bütün bu çabalar neticesinde İngiltere'den sonra Avrupa'da en fazla oyun stüdyosuna sahip ülke, İstanbul ise Londra'dan sonra bu sektördeki en büyük ikinci Avrupa şehri konumundadır (The State of Turkish Gaming Ecosystem Report, 2023). Türkiye’ye yönelik oyun yatırımları başta girişim sermayesi ve melek yatırımcılar kanalıyla devam etmektedir. 2023 yılının ilk 10 aylık verilerine göre Türkiye anlaşma büyüklüğü açısından İngiltere, İzlanda, Fransa ve İsveç'in ardından Avrupa'da 5. sırada, anlaşma sayısı açısından ise İngiltere'nin ardından 2. sırada yer almaktadır. Türkiye’de 2023 verilerine göre yaklaşık toplam büyüklüğü 1.66 milyar ABD Dolara ulaşan video oyunları pazarının istatistikleri incelendiğinde 1.17 milyar ABD Dolarlık pazar hacmi ile mobil oyun segmentinin en büyük paya sahip olduğu görülmektedir. Türkiye oyun pazarı gelecekte de genç nüfusu ve sürekli artan mobil internet kullanımıyla, küresel mobil oyun pazarının önemli aktörlerinden biri olacaktır. Aktif oyuncu sayısının 2023’te 47 milyon civarında olduğu görülmektedir. Oyuncuların %52’si erkek, %48’i ise kadındır. Yaş dağılımı incelendiğinde 25-34 yaş aralığı %38’lik pay ile ilk sırada yer almaktadır. Türkiye'de 14-29 yaş aralığındaki bireylerin % 37,2’si, 30-49 yaş aralığındaki bireylerin % 44’ü, 50-65 yaş aralığındaki bireylerin ise %19’u mobil oyun oynamaktadır (Türkiye Oyun Sektörü Raporu, 2022). Yapılan çalışmalarda ülke genelindeki oyuncuların, farklı kanal ve cihazlarda (örneğin bilgisayar, cep telefonu ve oyun konsolu) çeşitli oyunları aynı anda oynadıkları tespit edilmiştir. Ancak son zamanlarda mobil oyunların PC oyunlarını açık ara geride bırakmaktadır.

1.3. Çevrimiçi Oyun Davranışı

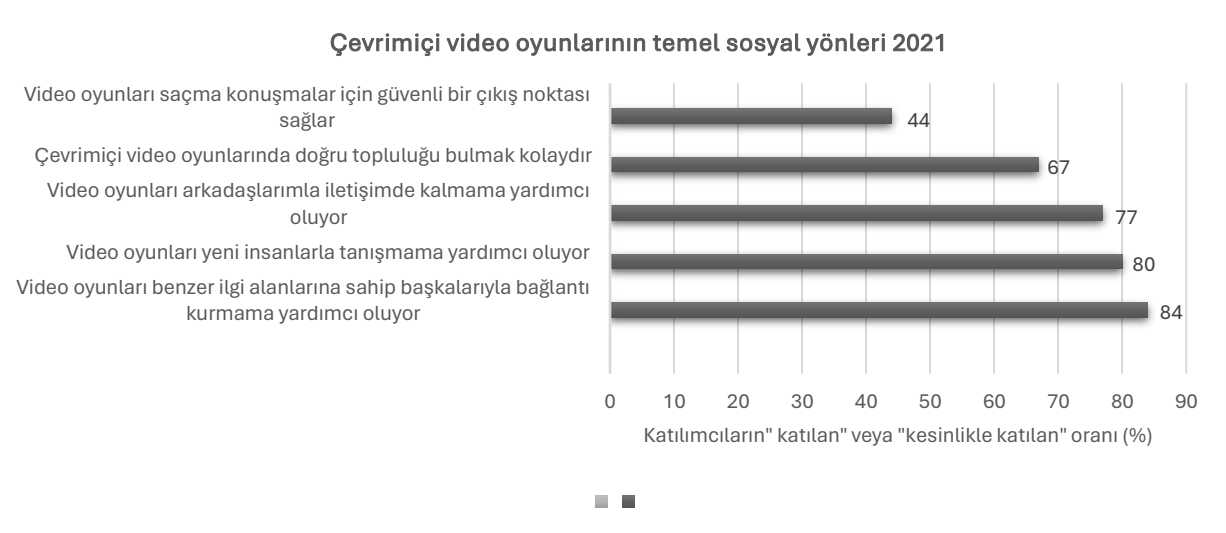
Birçok insan için popüler bir eğlence biçimi haline gelen çevrimiçi oyunların, oyuncuların günlük yaşamlarındaki davranışları üzerinde hem olumlu ve hem olumsuz etkilerini olabilmektedir. Dijital oyunlarının yaygınlaşması, gençlerin ve ergenlerin ruh sağlığı için önemli bir tehdit oluşturmakta ve potansiyel olarak psikolojik bozukluklara ve depresyona yol açmaktadır. Bu oyunları oynayanlar hem laboratuvar hem de doğal ortamlarda yapılan araştırmalarda, agresif düşünce, duygu ve davranışları teşvik etmekle ilişkilendirilmiştir. Bu olumsuz etkilere rağmen, oyunlaştırma, simülasyon oyunları ve ciddi oyunlar öğrenme ve faydalı amaçlar için giderek daha fazla kullanılmaktadır(Bondoc,2020). Bununla birlikte stres atma, rekabet veya rahatlama gibi çeşitli nedenlerle çevrimiçi oyunlar oynanmaktadır (Kannan,

Priyadharshini, & Palati, 2023). Çok sayıda çalışma, çevrimiçi oyunların zihinlerini canlandırmaya yardımcı olduğu ve zorlu durumlarda iyi kararlar vermelerini sağladığı için oyuncular için avantajlı olabileceğini ortaya koymuştur (Bondoc,2020). Mevcut araştırmalar, çevrimiçi oyun oynamanın, çevrimiçi sosyal sermayenin ve çevrimdışı sivil katılımın artması, çoklu görev yeteneklerinin gelişmesi ve sağlık yararları gibi olumlu etkilerle ilişkili olduğunu göstermiştir (Kannan, Priyadharshini, & Palati, 2023).

ABD'de yapılan bir araştırma oyuncuların, çevrimiçi oyun oynarken, arkadaş edinmek ve diğer oyunculara yardım etmek gibi olumlu deneyimler yaşadıkları otaya konmuştur. Oyuncular, en olumlu sosyal deneyimlerin yaşandığı oyun ortamlarını "Madden NFL" ve "Call of Duty" olarak göstermişlerdir. Diğer yandan, çevrimiçi oyun oynarken; rahatsız edici isim takma, trolleme, fiziksel tehditler, takip ve kişisel bilgileri ifşa etme gibi olumuz deneyimlerin yaşandığı ortaya koyulmuştur. Oyuncuların kötü davranışlarının etkisi çok ciddi sonuçları doğurabilmektedir. Çevrimiçi tacize maruz kalan oyuncular oyun oynadıktan sonra kendilerini anti-sosyal ve üzgün hissetmişler; hatta bazılarının kişisel ilişkileri bozulmuş ve okul veya iş performansları etkilenmiştir. Bu nedenle, dijital ortamların anonimliği risksiz değildir.

Çevrimiçi video oyunlarının temel sosyal yönlerini incelemeye yönelik 2021 yılında Accenture tarafından gerçekleştirilen bir çalışmanın sonuçları Grafik 3'de yer almaktadır. Çevrimiçi oyuncular ile yapılan anket, oyunun sosyal tarafının çok önemli olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Genel olarak katılımcıların %84'ü, video oyunlarının benzer ilgi alanlarına sahip diğer kişilerle bağlantı kurmalarına yardımcı olduğunu kabul etmiştir. Ayrıca, yanıt veren oyuncuların % 80'i video oyunlarının yeni insanlarla tanışmalarına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Grafik 3: Çevrimiçi Video Oyunlarının Temel Sosyal Yönleri

Kaynak: Accenture, April 2021; https://www.statista.com/statistics/1235068/online-gaming-social-aspects/

Dijital oyunlar, oyuncuların oyun ihtiyacını karşılamakla birlikte dijital risklerle karşı karşıya kalmalarına da neden olabilmektedir. Çevrimiçi oyun oynayanlar, siber zorbalık, oltalama (phishing), dolandırıcılık ve hırsızlık gibi tehditlere maruz kalabilmektedir. Özellikle, oyunlardaki sahte işlemler gibi kötü niyetli eylemler, milyonlarca dolar kayba neden olacağından giderek daha fazla tehlikeli hale gelmektedir. Kaspersky Security Network tarafından derlenen tehdit ile ilgili istatistiklere göre; 1 Temmuz 2020 ile 30 Haziran 2021 arasında 303.827 kullanıcı oyunla ilgili kötü amaçlı yazılım ve istenmeyen programlarla karşılaşmıştır. Bu vakaların 69.244'ü, en popüler yirmi dört oyunda oluşturulan sahte kimliklerle gerçekleştirilmiştir. Kullanıcıyı hedef alan saldırılarda yem olarak kullanılan ilk beş oyun: Grand Theft Auto V, Fortnite, PUBG, The Sims 4 ve Minecraft'dır. Oyuncuların karşılaştığı artan yolsuzluk ve hile risklere karşı, finansal faaliyetlerin güvence altına alınması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu durumun, önümüzdeki yıllarda oyun pazarının büyümesini sınırlayacak önemli bir etken olması mümkündür.

1.4. Finansal Risk Toleransı Kavramı

Çevrimiçi oyunlar, sanal dünyadaki en popüler eğlence uygulamalarından biridir ve çevrimiçi oyuncular, çevrimiçi oyun oynamaya yüksek bağlılık göstermektedirler. Çevrimiçi oyunların bireylerin psikolojik durumuna, duygusal düzeyine, zaman yönetimine ve problem çözme becerisine de katkıda bulunabilmektedir. Ayrıca, çevrimiçi oyunların, sosyalleşme becerileri ve bilişsel gelişim üzerindeki etkiler de dahil olmak üzere, sosyal gelişim üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri birçok farklı çalışmada tespit edilmiştir. Özellikle bireylerin sahip oldukları risk algısı (Aldás-Manzano, Lassala-Navarré, Ruiz-Mafé, & Sanz-Blas, 2009; Dowling & Staelin, 1994; Johnson, Sivadas, & Garbarino, 2008; Kwun & Oh, 2004; Link & Marxt, 2004) belirtilen etkilerin açıklanmasında önemli faktörlerden biridir.

Genel anlamda risk kavramı, bir olayın beklenenden farklı olarak gerçekleşebilme olasılığı olarak tanımlanabilir. Hepimiz günlük hayat içerisinde farklı türde risklere maruz kalmaktayız. Yerken, içerken, seyahat ederken, hobilerimizi yaparken, finansal yatırımlarımızı yaparken ve daha birçok faaliyet esnasında risk alıyoruz. Risk kavramı ve risk tutumları ile risk almanın spesifik değerlendirmesinin uzun ve renkli bir geçmişi vardır. Bernstein (1996) çalışmasında riskin geçmişine dair oldukça detaylı bir inceleme gerçekleştirmiş ve çıktı olasılıklarıyla ilişkilendirilmesinin 800 yıldan uzun bir tarihçeye sahip olduğunu ileri sürmektedir. Ancak risk kavramının tarihçesindeki en önemli adımlardan biri 1738'de Daniel Bernoulli'nin olasılıklara ilişkin sahip olunan zenginlik ile risk alma arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarması ile gerçekleşmiştir. Bireylerin daha az risk almayı tercih ettikleri ve riskli faaliyetlere girişmek için daha fazla potansiyel getiri talep ettikleri sonucuna varmıştır. Bu yaklaşım günümüzde hala etkin öneme sahip teorik yaklaşımlardan Beklenen Fayda Teorisi ve Modern Portföy yaklaşımının temellerini atılmasını sağlamıştır. İlk sistematik risk tutumu ölçümleri 1950'lerin sonlarında geliştirilmiştir. Örneğin Kogan ve Wallach (1964), sonraki 30 yıl boyunca standart bir paradigma olarak kalan seçim ikilemi anketini yaratmışlardır. Ancak sonraki dönemlerde yapılan çalışmalar neticesinde elde edilen veriler bu yöntemin özellikle yatırım ve finansal planlama alanında, bireyin davranışını açıklamada veya tahmin etmede tutarlı olarak iyi sonuçlar çıkarmadığını göstermiştir (Kamalanabhan, Sunder ve Vasanthi 2000). Takip eden dönemde davranışsal ekonomi ve davranışsal finans çalışma alanlarına duyulan ilgi arttıkça,

araştırmacılar ve yatırım profesyonelleri geleneksel ekonomik davranış modelleri ile bireylerin tutumlarını değerlendirmek için kullanılan araçları sorgulamaya başlamışlardır. Bu durum, 1980 yılından sonra, farklı davranışsal yaklaşımlara dayanan finansal risk toleransı değerlendirme araçlarının geliştirilmesine yol açmıştır.

Finansal risk toleransı geniş anlamda kullanıldığında, bazen riskle ilgili birçok kavramın kapsamı olarak kullanılmaktadır. Ancak finansal risk toleransının çok özel bir anlama sahip olduğunu belirtmek gerekir. Cordell (2001) finansal risk toleransının, bir kişinin kayıp olasılığını içeren bir finansal karar alırken kabul etmeye istekli olduğu maksimum belirsizlik derecesi olduğunu belirtmiştir. Finansal risk toleransı, risk tercihi, risk algısı, risk kapasitesi, risk ihtiyacı veya riske maruz kalma gibi kavramlardan farklıdır. Bu kavramların her biri, kişinin risk profilinin geliştirilmesinde önemli bir girdidir; ancak bu terimler birbirinin yerine kullanılamaz. Finansal risk toleransı ölçümünde finansal risk toleransı test puanlarının yatırım planlarına dahil edilmesi neredeyse tüm finansal danışmanların ilgilendiği bir konudur. Portföy yönetimi bağlamında, bu derlemede tanımlandığı şekliyle risk toleransı iki şekilde kavramsallaştırılabilir. İlk yol, risk toleransını bir müşterinin genel risk profilinin tek bir girdisi olarak görmektir. Klement (2016), risk toleransının bir müşterinin risk profilini oluşturan çeşitli faktörlerden yalnızca biri olduğunu savunmuştur. Diğer faktörler arasında yaş, yatırım hedefleri, zaman ufku, deneyim ve risk kapasitesi yer almaktadır. Bir finansal danışman tarafından değerlendirilen bu faktörlerin kombinasyonu, uygun varlık dağılımı karışımını belirler. Bu çalışmada Grable ve Lytton tarafından 1996 yılında geliştirilen risk tolerans ölçeği kullanılmıştır.

1.5. Literatür

Çalışmada ele alınan Finansal Risk Tolaransı Ölçeği (G&L Scale) ile Myers ve Briggs'in kişilik testi ve Bartle'in oyuncu tipleri sınıflandırması, gerek finans literatürü gerekse oyuncu kişilikleri üzerine yapılan çalışmalarda sıkça kendine yer bulmuştur. Finans yazınında ve finans alanındaki uygulamalarda risk yönetimi ve yatırımcıların risk karşısındaki tutumları oldukça önemlidir. Yatırımcıların risk davranışlarını belirleyebilmek amacıyla pek çok yöntem öne sürülmüş olup Grable ve Lytton tarafından 1999 yılında geliştirilen Finansal Risk Toleransı Ölçeği (G&L Scale) de bunlardan biridir (Grable ve Lytton, 1999).

Finansal risk toleransı kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde literatürde yer alan çalışmaların büyük çoğunluğunda bireylerin risk toleransı demografik faktörlerle ilişkilendirilmiştir (Sung & Hanna, 1996; Wang & Hanna, 1998; Yao & Hanna, 2005; Kannadhasan, 2006; Jianakoplos ve Bernasek, 2006; Faff vd., 2009; Ryack, 2011; Moreschi, 2011; Grable, McGill, and Britt, 2011;, Larkin et al., 2013; Grable ve Joo, 2013). Güncel çalışmalara bakıldığında da ilgili sınamanın güncelliğini koruduğu ve konuya ilişkin çalışmaların devamlılık gösterdiği görülmektedir. Bunlardan Ceyhan (2008)'ın demografik değişkenler ile tüketicilerin yaşam biçimlerinin bireylerin finansal risk toleransına olan etkisinin incelendiği çalışmasında gelir, cinsiyet ve çocuk sahibi olma demografik faktörlerin risk toleransını etkilediği; yaşam biçimi olarak da heyecan arayan, değişiklik ve çeşitlilikten hoşlanan bireylerin ise finansal risk toleransının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Türkiye'deki üniversite öğrencilerine yönelik yapılan bir çalışmada ise 725 öğrencinin risk

karşısındaki tutumları araştırılmıştır. Anketlerden elde edilen veriler neticesinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla risk almaya daha meyilli oldukları, daha yüksek risk seviyelerinde ise cinsiyetler arası bu farklılığın daha derinleştiği ifade edilmiştir (Çankaya, vd., 2013).

Aksoy (2018), ilgili ölçek yardımıyla bireylerin risk tercihleri üzerinde etkili olması beklenen kişisel faktörlerin tespiti amacıyla toplam 380 katılımcı ile rassal örnekleme yöntemine göre anket çalışması yapmıştır. Yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk sahibi olma, aylık gelir, servet ve eğitim düzeyi gibi bireysel faktörler bağımsız değişken olarak alınmış ve İkili Lojistik Regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre risk toleransı ile aylık gelir ve servet arasında pozitif, diğer değişkenlerle negatif bir ilişki tespit edilmiştir. Shah vd. (2020), çalışmalarında Pakistan'daki bireylerin risk toleransının demografik faktörlerle olan ilişkisini analiz etmişlerdir. Yine Grable ve Lytton'un Finansal Risk Toleransı Ölçeği'nin kullanıldığı çalışmada lojistik regresyon modeli ile ölçeğin yer aldığı anketten elde edilen veriler analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda gelir düzeyi yüksek, erkek, ve yüksek eğitim düzeyinde yer alan bireylerin finansal risk toleransının da daha fazla olduğu belirtilmiştir.

Uçkun ve Dal (2021) ise çalışmalarında kripto para yatırımcılarının finansal risk toleransları itibariyle sınıflandırılmasını amaçlamışlardır. G&L Ölçeği vasıtasıyla elde edilen veriler analiz edilmiş ve kripto para yatırımcılarının %62.2'sinin ortalamanın üstünde ve daha yüksek risk toleransına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Konuya ilişkin yazında finansal risk toleransının bireylerin psikolojik durumları ile ilgili olabileceğini öne süren çalışmalar da mevcuttur. Bunlardan Kübilay (2015), yatırımcıların davranışsal finans ile öne sürülen psikolojik önyargıları ve finansal kişilikleri arasında bir ilişkinin varlığını öne sürmektedir. Çalışmada Ki-kare analizi yardımıyla katılımcıların beş faktör kişilik özellikleri ile psikolojik önyargılarının ilişkili olduğu, yatırımcıların kişilik özelliklerinin risk toleranslarını etkilediği, araştırma kapsamında yer alan katılımcıların en çok temsililik hevristikine yakın oldukları ve finansal risk toleranslarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde bireylerin finansal kararlardaki yetkinliğini ve karar süreçlerindeki farkındalığını ifade eden finansal okuryazarlık konusunun da kişilerin finansal risk toleransları üzerinde önemli olduğu görülmektedir. Işık, Ayık ve Koç (2019) tarafından yapılan çalışmada geleceğin potansiyel yatırımcıları olan üniversite öğrencilerinin yatırıma yönelik bakış açıları ve algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Finans dersleri alan öğrenciler örneklem olarak tercih edilmiştir. Farklı üniversitelerde ve bölümlerdeki öğrencilerin yatırıma bakış açısı ve ilgisi; ekonomi ve finans, bireysel bankacılık, emeklilik ve sigortacılık, yatırım, vergi ve mevzuat, matematik ve faiz alanlarındaki temel bilgi düzeyleri açısından incelenmiş ve anlamlı farklılıklar belirlenmiş; ayrıca finansal davranışlarının hangi doğrultuda olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer çalışmada ise finans dersi alan üniversite öğrencileri örneklem olarak belirlenerek bu öğrencilerin finansal risk toleransları yine G&L Ölçeği yardımıyla araştırılmıştır (Peng, 2020). Demografik etmenler ile finansal okuryazarlığın finansal risk toleransı üzerindeki etkisinin araştırıldığı bir diğer çalışmada ise yüksek finansal okuryazarlığın

risk toleransını da artırarak yatırımcıları çeşitli riskler barındıran farklı finansal ürünlere yönlendirdiği ve bu anlamda finans sektörüne katkı sağladığı ifade edilmiştir (Bayar vd., 2020)

Bu çalışmanın çatısını oluşturan olgulardan biri de oyuncu davranışları olduğundan literatürde incelenen bir diğer kavram da oyuncu risk algısıdır. Bu bağlamda oyuncu tipleri üzerine yapılan çalışmalar ve geliştirilen ölçekler mevcut olup bu ölçeklerden en kapsamlısı ve en bilineni Bartle'ın 1996 yılında geliştirmiş olduğu taksonomidir (Bayram, 2020).

Oyunlaştırma kavramı ve Bartle'ın oyuncu tipleri taksonomisi; reklamcılık, yazılımcılık, eğitim gibi alanlarda gerçekleştirilen çalışmalarda sıklıkla yer almıştır. Al Taei (2015) çalışmasında kitlesel açık çevrimiçi kurslara olan katılımcı ilgisi üzerine yoğunlaşmıştır. Çalışmada Myers-Briggs kişilik tipleri göstergesi ve Bartle oyuncu tipleri taksonomisi birlikte kullanılmış ve çevrimiçi kurs dinleyicilerinin kişiliklerini analiz etmek amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda kişilik türleri ile oyun stilleri arasında bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Bartle taksonomisinin ele alındığı bir diğer çalışmada (Kırmacı ve Kılıç Çakmak, 2021) katılımcıların oyuncu tipinin öğrenme özellikleri belirlenmeye çalışılmış olup baskın olan oyuncu tipi ile cinsiyet, yükseköğretim programına yerleşme puan türü ve baskın öğrenme stili gibi bazı bireysel özellikler arasındaki ilişki irdelenmiştir. Erümit vd. (2021) ise çalışmalarında Bartle taksonomisini baz alarak oyuncu tiplerini belirlemeye çalışmışlardır. Bartle'ın geliştirmiş olduğu taksonomiden hareketle oluşturulan yeni ölçek öğrencilere uygulanmış ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda son şeklini almıştır. Taksonominin kullanıldığı bir diğer çalışmada ise oyunlaştırma yönteminin farklı karakterlerdeki müşterilerin sadakatlerini etkileyebileceği görüşü sınanmış ve oyunlaştırmanın müşteri sadakatini pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Kaya, 2022). Yine oyunlaştırma yönteminin ele alındığı bir diğer çalışmada da Bartle taksonomisi kullanılmış ve kodlama eğitiminde oyunlaştırma ögelerini kullanmanın farklı kişilik özelliklerine sahip katılımcıların akademik başarı, motivasyon ve tutumları üzerindeki etkileri araştırılmıştır (Yaşar, 2021).

Marcos vd. (2016), çalışmalarında Bartle taksonomisini kullanarak bir lisans dersine katılan öğrencilerin öğrenme performansı açısından köklü yaklaşımların (eğitsel oyun ve sosyal ağ oluşturma) daha yeni olanlarla (oyunlaştırma ve sosyal oyunlaştırma) nasıl karşılaştırıldığını incelemektedir. Çalış dört deneysel koşul karşılaştırıldı (N = 379). Çalışmadan elde edilen sonuçlar, çalışmada ele alınan tüm deneysel koşulların öğrenme performansını önemli ölçüde etkilediğini, ancak sosyal oyunlaştırmanın yakınlık ve tüm değerlendirme türleri için daha iyi sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Bu çalışmada ele alınan ölçeklerden bir diğeri olan Myers-Briggs kişilik tipleri göstergesi (MBTI - Myers-Briggs Type Indicator), pek çok farklı çalışmada ve alanda bireylerin kişilik özelliklerini tespit etmek amacıyla kullanılmıştır. Birçok tanınmış ve uluslararası şirket, örneğin General Electric, yönetim süreçlerinde karar vermeyi ve ekip oluşturmayı geliştirmek için yönetim geliştirme programlarında MBTI' yi kullanmaktadır (Rao ve Lakkol, 2022). Bunun yanı sıra eğitim alanında da öğrencilerin farklı öğrenme stillerini anlamak, etkili öğretim metodolojisi uygulamak ve etkili öğrenmeyi sağlayabilecek müfredat geliştirmek için (Capretz, 2003; Putri vd. 2016; Sample, 2017, Ramachandran vd., 2020) ve danışmanlar, danışanlarını değerlendirmek ve kişilik tiplerine göre onlara tavsiyelerde bulunmak için MBTI'dan

faydalanmaktadır. Öte yandan Yılmaz (2016), çalışmasında yazılım geliştiricilerin kişilik tiplerini Myers-Briggs ölçeği yardımıyla belirleyerek çalışmadan elde edilen sonuçların yazılım geliştirme süreçlerinde yardımcı olabileceğini öne sürmüştür.

Finans ve yatırımcı perspektifinin ele alındığı çalışmalar nezdinde konuya ilişkin literatür incelendiğinde kişilik tipinin risk alma üzerindeki etkisinin yazında sıklıkla işlendiği görülmektedir. Pompian ve Longo (2004), MBTI'yi yatırımcıların güvenlerini ve risk toleranslarını belirlemek ve kişilik özelliklerini tespit etmek için kullanmışlar ve İçe Dönük, Sezgi, Duygu ve Yargılama özellikleri sergileyen bireylerin riskten kaçınan ve kötümser olduğunu; Dışa Dönük, Algılayan, Düşünen ve Algılayan olan bireylerin ise enerjik ve eylem odaklı oldukları için risk alan ve karar vermede kendilerine aşırı güvenen kişiler olduğunu bulmuşlardır.

Bireylerin riske karşı olan davranışlarının kişilikleriyle olan ilişkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilen pek çok çalışmada da MBTI'dan faydalanılmıştır. Bunlardan Filbeck vd. (2005) çalışmalarında kişilik ve riskten kaçınma arasındaki etkileşimi incelemek için MBTI modelini kullanmışlardır. Düşünme ve Yargılama tercihine sahip bireylerin, Pompian ve Longo'ya (2004) benzer şekilde, Algılama özelliğine sahip bireylere göre daha yüksek risk toleransına sahip oldukları sonucuna varmışlardır. MBTI çerçevesi başlangıçta kişilik tiplerini ve yatırım kararlarını keşfetmekle sınırlı iken daha ileri araştırmalar, kişilik türlerinin yatırım kararları üzerindeki etkisini açıklarken "önyargıların" etkileşimini dikkate almaktadır.

Dışa dönüklük-içe dönüklük ve veri kullanılabilirliği yanlılığı arasında anlamlı bir ilişki de Moradi vd. tarafından gözlemlenmiştir (2013). Insler vd. (2016) ise çalışmalarında 364 öğrenci üzerinden MBTI kullanarak elde ettiği verilerle regresyon analizi uygulamış ve ilgili ölçeğin katılımcıların yatırım davranışlarını güçlü şekilde tahmin ettiğini tespit etmiştir.

Konuya ilişkin devam niteliğindeki araştırmalardan Gakhar ve Prakash (2017), MBTI kişilik özellikleri yaklaşımını kullanarak yatırım kararlarında davranışsal önyargı olgusunu değerlendirmişlerdir. Sürü önyargısı "hisseden kişilik tipinden" olumsuz etkilenirken aşırı güven önyargısının "hisseden kişilik tipinden" olumsuz etkilendiğini bulmuşlardır. İlgili yazına paralel olarak Gakhar ve Prakash (2017) de yatırımcı davranışları ve yatırımcı kişiliklerini incelediği çalışmasında MBTI ölçeğini kullanmıştır. Hindistan özelinde yapılan çalışma, 205 katılımcı ile gerçekleştirilmiş ve analizde ANOVA ve Ki-kare testleri kullanılmıştır. Çalışma sonucunda yatırımcıların risk alma davranışlarının MBTI tarafından belirlenen kişilik tiplerine göre anlamlı farklılıklar sergilediği ifade edilmiştir.

Öte yandan Mehtab ve Nagraj (2019), çalışmalarında Hintli yatırımcıların kişiliği, riskten kaçınma ve risk toleransı üzerine yoğunlaşmış ve literatürle çelişen bulgular elde etmişlerdir. İlgili çalışma, Dışadönük, Algılayan, Hisseden ve Yargılayan kişilikle tanımlanan bireylerin idealist ve düşünceli olarak nitelendirilip riskten kaçınma davranışı sergiledikleri ve İçe Dönük, Sezgisel, Düşünen, Algılayan kişiliğe sahip bireylerin ise risk almaya meyilli oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgu, Pompian ve Longo'nun (2004) ile çelişmektedir. Literatürdeki bu tutarsızlığın çalışma örneklerinin kültürlerindeki farklılıklardan kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir.

Güncel yazındaki çalışmalardan biri olan Rao ve Lakkol (2022)'un makalelerinde yatırımcıların özelliklerini belirlemek için davranışsal finans alanında kullanılan çeşitli kişilik modellerinin sistematik bir incelemesini sunma amacı güdülmektedir. Bu amaç doğrultusunda bireylerin MBTI ölçeğinden ve diğer ölçeklerden faydalanılarak belirlenen kişiliklerinin finansal ve yatırım kararlarındaki etkisi gözlenmeye çalışılmıştır. ANOVA, Ki-kare ve regresyon analizinin kullanıldığı çalışmada MBTI ve kişilik özelliklerini ölçmeye yarayan farklı ölçekler avantaj ve dezavantajlarıyla değerlendirilmiştir.

Genel çerçeveyle konuya ilişkin literatür incelendiğinde bireylerin farklı durumlar karşısındaki risk davranışları üzerine çeşitli yaklaşımların var olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda yatırımcıların risk algıları ile oyuncuların risk davranışları ve kişiliklerini ölçmek üzere farklı yöntemler ele alınmış olup farklı ölçeklerin aynı anda yer aldığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu projede, risk algısı üzerine farklı ölçekler birlikte değerlendirilecek ve sadece oyuncu ya da sadece yatırımcı profillerini anlamaktan ziyade geleceğin yatırımcılarının risk karşısındaki tutumu üzerine bugünden tutarlı tahminler yürütülebilecektir. Bu vesile ile çalışmanın literatürdeki bu boşluğu doldurması hedeflenmektedir.

2. ARAŞTIRMA TASARIMI

Günümüzde her alanda karşılaşılan riskler ve bu riskleri en uygun şekilde yönetebilmek büyük öneme sahiptir. Risk karşısında sergilenen tutumları iyi anlayabilmek ise riskin daha da etkili şekilde yönetilebilmesini sağlamaktadır. Sadece finansal piyasalar ve bilinçli yatırımcılar özelinde değil, toplumun hemen hemen her kesimi pek çok alanda belirli risklere maruz kalmaktadırlar. Bu anlamda günümüzde Y kuşağı risk karşısındaki tutumunun, gelecekte ya da gerçek hayatta nasıl bir yatırımcı profiline sahip olacağının göstergesi olabileceği değerlendirilmiştir.

Farklı tanımlamalar olmakla birlikte "Y Kuşağı" genellikle 1980'lerin sonları ile 2000'lerin ortaları arasında doğan bireyleri ifade etmektedir. Dolayısıyla anketin uygulandığı yıl olan 2023 yılında 18-35 yaş aralığına anket uygulanmıştır.

Bu bağlamda çalışmada finansal yatırımcıların ve dijital oyun oynayan bireylerin risk karşısındaki tutumları karşılaştırılarak risk algısında benzerlik olup olmadığı araştırılacaktır. Çalışma, Y kuşağının oyun oynarken ki risk algısının finansal kararlar söz konusu olduğunda aynı doğrultuda olup olmadığını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda literatürde de kendine yer edinmiş olan Finansal Risk Tolaransı Ölçeği (G&L Scale) ile Bartle'in oyuncu tipleri sınıflandırması ölçeklerinde kullanılan temel sorulardan hareketle anket geliştirilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular ışığında yeni nesil yatırımcıların risk alma davranışları hakkında ipucu aranmıştır.

2.1. Anakütle ve Örneklem

Çalışmada araştırma sorusu çevrimiçi oyun oynayan bireylerin oyunlarda sergiledikleri risk davranışları ile finansal yatırımlarında riske karşı tutumlarında benzerlik olup olmadığının incelenmesidir.

Araştırmanın temel amacı araştırma sorusundan hareketle elde edilecek bulguların bir genel görünüm sergileyip sergilemediğini saptamaktır. Özellikle Y kuşağına dahil olan bireyler araştırma kapsamına girmektedir. Araştırmanın yapıldığı dönemde Y kuşağının profesyonel yatırımcılar olacağı göz önüne alındığında bu çalışmanın ilgili yaş grubunun risk karşısındaki tutumları hakkında somut ve ölçülebilir bilgiler vererek finans literatürüne katkı sağlamaktadır.

Çalışmada anakütlenin tanımı Y kuşağı bireyler olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla 2023 yılında yaş aralığı 18-35 yaş olan bireylere anket yapılmıştır. Araştırma sorusuna cevap veren bireylerin çevrim içi oyun oynayan bireyler olması temel kısıtlardan biridir. Dolayısıyla 18-35 yaş aralığında çevrimiçi oyun oynayan bireyler anakütle olarak belirlenmiştir. Anket 2023 yılında Türkiye'de uygulanmıştır.

Anakütle büyüklüğü bu çalışmada tanımı gereği sayısal olarak net bir şekilde belirlenmesi mümkün değildir. Nüfus bakımından anakütle belirlenmesi halinde TUİK verilerine göre 2023 yılında Türkiye'de toplam nüfus 85.372.377 kişidir. 20-34 yaş arası nüfus ise 19.285.746 kişidir. Cinsiyete göre dağılım incelendiğinde erkekler %51, kadınlar ise %49 olarak açıklanmıştır (TÜİK 2024). Ancak çalışma yaklaşık 20 milyon nüfusun çevrimiçi oyun oynayanları esas aldığı için bu sayının küçük bir alt kümesini teşkil etmektedir. Çevrimiçi oyun

oynayanların net sayısını elde etmek mümkün değildir. Var olan bilgiler hesap sayısını esas almaktadır. Bu hesapların sayısı gerçek kişi sayısını yansıtmamaktadır. Örneklem büyüklüğü olarak 20 milyonun esas alınması halinde %95 güven düzeyi ile %5 hata payı ile 384 anket toplanması gerekmektedir. Çalışmamızda eğitim, yaş, cinsiyet gibi farklı kırılımlara göre sonuçları değerlendirebilmek için anket sayısı mümkün olduğunca arttırılmaya çalışılmış sonuç olarak tüm sorulara cevap verilmiş olan yaklaşık 750 anket elde edilmiştir.

2.2. Anket Tasarımı

Uygulanmak üzere hazırlanan anketlerde bireylerin riske karşı tutumunu iki farklı koşulda sorgulamaktadır. Birincisi çevrimiçi oyun oynarken öncelikleri ve risk davranışları ikincisi ise finansal kararlar alırken riske karşı tutumudur. Bu iki farklı koşulda riske karşı tutumu inceleyen çok sayıda geliştirilmiş anket mevcuttur. Ancak araştırmalarımızdan hareketle bu iki durumu birlikte analiz eden çalışma literatürde mevcut değildir.

Literatürde ve uygulamada sıklıkla başvurulan Finansal Risk Tolaransı Ölçeği (G&L Scale) ile Bartle'in oyuncu tipleri sınıflandırması anketlerinin sorularından yararlanılarak anket oluşturulmuştur. Anket uygulaması öncesi hem ilgili anketlerin yayınlandığı ana makalelerin sorumlu yazarlardan akademik araştırmalarda kullanımı için onay alınmış ayrıca etik kurul onayı alınmıştır.

2.3. Materyal ve Yöntem

Araştırma sorusuna cevap aranacak verileri toplamak için sosyal bilimlerde sıklıkla başvurulan bir veri toplama tekniği olan Anket tekniği uygulanmıştır. Anket tekniğinin uygulanmasında doğru verilerin toplanması konusunda başarıya götüren en önemli adımlardan biri anket taslağının hedef kitleden seçilen bazı kişilere pilot uygulama yapılmasıdır (Baştürk, Taştepe, 2013). Pilot uygulama öncesinde literatür taraması yapılması, uzmanlara danışılması gibi önemli adımlar (Baştürk, Taştepe, 2013) da dikkate alınmıştır. Anket soruları literatürde yer bulmuş ve daha önce uygulanmış ölçeklerden hareketle oluşturulması nedeniyle uygulanabilirliği de kanıtlanmış anket sorularıdır. Anketler demografik sorular hariç 30 soru içermesi sebebiyle tüm soruların cevaplandığı anket sonuçları dikkate alınmıştır. Ocak – Mart 2023 döneminde farklı denek gruplarına anket uygulanmıştır. Tüm soruların yanıtlandığı 65 anket incelenmiş ve soruların anlaşılırlığı, karşılaştırmalı analizlere uygunluğu bakımından incelenmiştir. Devamında anket oldukça geniş bir örneklem grubuna uygulanmıştır.

Tüm sorulara cevap verilmiş 750 anket analize tabi tutulmuştur. Anketlerin uygulandığı dönem 2023 yılı Mart – Haziran dönemidir. Elde edilen anketler temel tanımlayıcı sorulara verilen cevaplar, yaş gruplarına göre elde edilen bulgular, eğitim durumuna göre ve cinsiyete göre verilen cevaplar bakımından karşılaştırılarak incelenmiştir. Dolayısıyla çevrimiçi oyun oynayan 18-35 yaş aralığındaki bireylerin riske karşı tutumunun yaş, cinsiyet, eğitim seviyesine göre durum analizi yapılmıştır.

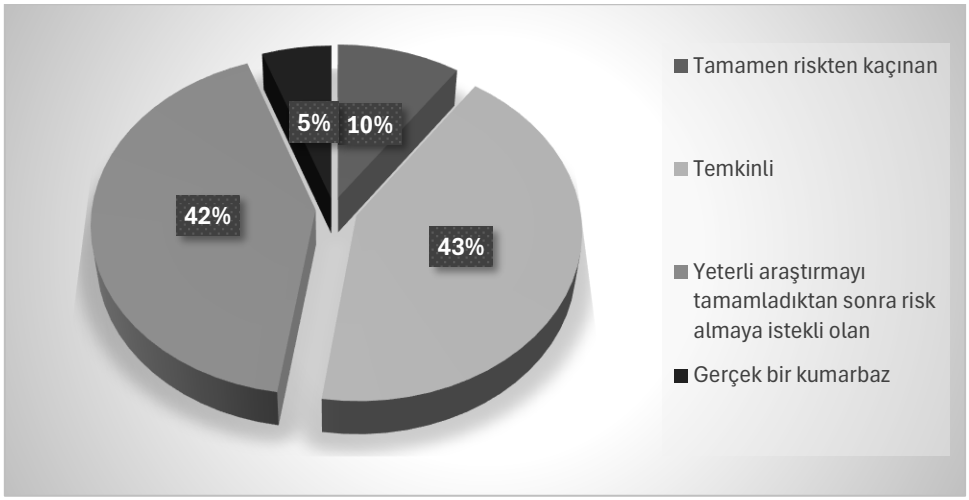
3. ARAŞTIRMA BULGULARI

3.1. Çevrimiçi Oyuncuların Genel Finansal Risk Toleransı Değerlendirmesi

Ankete katılan çevrimiçi oyuncuların, finansal risk toleransının değerlendirilmesine yönelik katılımcıların cevapları soru bazında aşağıda tablolaştırılmıştır. Bu bölümde Tablolar, okuyucuların yorumlayabilmesi açısından grafik haline getirilerek bulguların sunumu yapılmıştır.

Tablo 1: En iyi arkadaşınız genel olarak sizi nasıl bir "risk alan" olarak tanımlar?

	Frekans	Yüzde
Tamamen riskten kaçınan	73	9.70%
Temkinli	320	42.70%
Yeterli araştırmayı tamamladıktan sonra risk almaya istekli olan	316	42.10%
Gerçek bir kumarbaz	41	5.50%

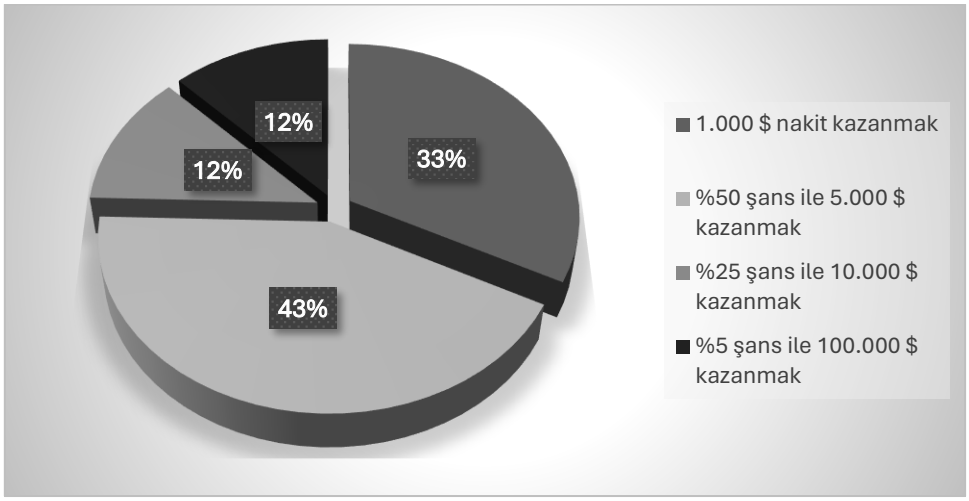

Şekil 1: En iyi arkadaşınız genel olarak sizi nasıl bir "risk alan" olarak tanımlar?

Tablo 1'deki verilere göre düzenlenmiş olan Şekil 1'e göre ankete katılan bireylerin yaklaşık %89'u risk alma konusunda kendisini tamamen istekli ya da isteksiz olarak nitelendirmeyip risk alma konusunda dikkatli olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların yalnızca %6'ya yakını kendini "gerçek bir kumarbaz" olarak görürken tamamen riskten uzak duranların oranı yaklaşık %10'dur.

Tablo 2: Bir televizyon oyun programında olduğunuzu düşününüz. Aşağıdaki seçeneklerden hangisini almayı tercih edersiniz?

	Frekans	Yüzde
1.000 $ nakit kazanmak	244	%32.50
%50 şans ile 5.000 $ kazanmak	322	%42.90
%25 şans ile 10.000 $ kazanmak	92	%12.30
%5 şans ile 100.000 $ kazanmak	92	%12.30

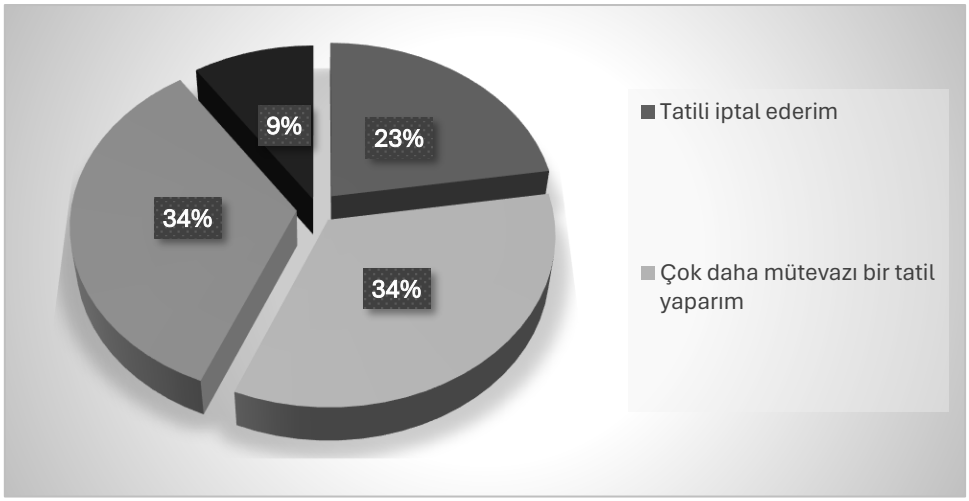

Şekil 2: Bir televizyon oyun programında olduğunuzu düşününüz. Aşağıdaki seçeneklerden hangisini almayı tercih edersiniz?

Tablo 2'deki verilere göre düzenlenmiş olan Şekil 2'e göre Katılımcıların yaklaşık %43'ü bir televizyon oyununda ödül kazanma durumunda %50 şans ile 5.000$ kazanmayı tercih ederken riskten tamamen kaçınıp sadece daha az miktardaki nakit ödülü tercih edenlerin oranı %32,5'dir. Soruya verilen yanıtlar incelendiğinde ödül tutarının artmasıyla birlikte artan riski de kabul edenlerin oranı %27'ye yakındır.

Tablo 3: "Hayatta bir kez yaşanacak" bir tatil için para biriktirmeyi yeni bitirdiğinizi ve tatilinize üç hafta kala işten çıkarıldığınızı düşününüz. Aşağıdakilerden hangisini yaparsınız?

	Frekans	Yüzde
Tatili iptal ederim	169	%22.50
Çok daha mütevazı bir tatil yaparım	253	%33.70
Bir iş aramaya hazırlanmak için zamana ihtiyacım olduğunu düşünerek planlandığım gibi tatil yaparım	257	%34.30
Tatilimi uzatırım, çünkü bu son şansım olabilir	71	%9.50

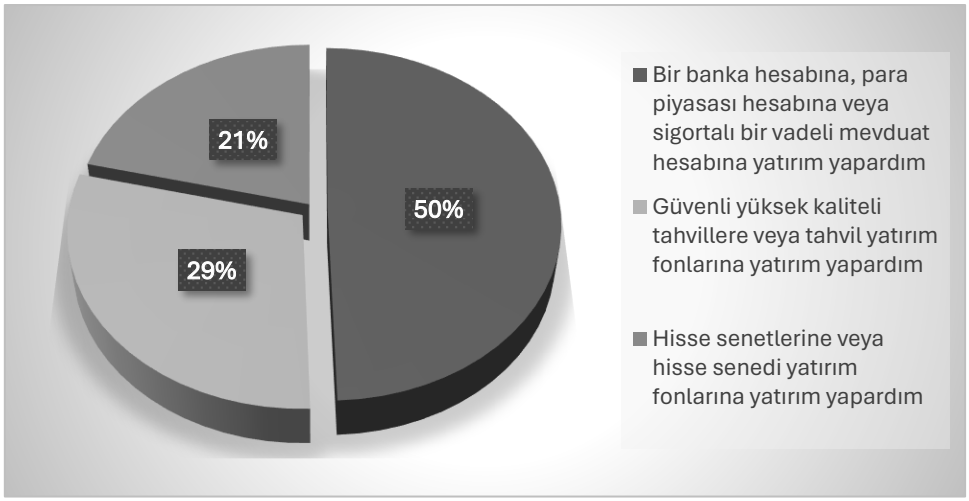

Şekil 3: Hayatta bir kez yaşanacak" bir tatil için para biriktirmeyi yeni bitirdiğinizi ve tatilinize üç hafta kala işten çıkarıldığınızı düşününüz. Aşağıdakilerden hangisini yaparsınız?

Şekil 3'e göre katılımcıların "'Hayatta bir kez yaşanacak" bir tatil için para biriktirmeyi yeni bitirdiğinizi ve tatilinize üç hafta kala işten çıkarıldığınızı düşününüz. Aşağıdakilerden hangisini yaparsınız?" sorusuna verdikleri yanıtlara bakıldığında, bireylerin %68'inin tatilini tamamen iptal etmek ya da uzatmak yerine daha az riskli tercihler yapmaya eğilimli oldukları göze çarpmaktadır.

Tablo 4: Beklenmedik bir şekilde yatırım yapmak için 20.000 dolar elinize geçseydi bu parayla ne yapardınız?

	Frekans	Yüzde
Bir banka hesabına, para piyasası hesabına veya sigortalı bir vadeli mevduat hesabına yatırım yapardım	371	%49.50
Güvenli yüksek kaliteli tahvillere veya tahvil yatırım fonlarına yatırım yapardım	220	%29.30
Hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına yatırım yapardım	159	%21.20

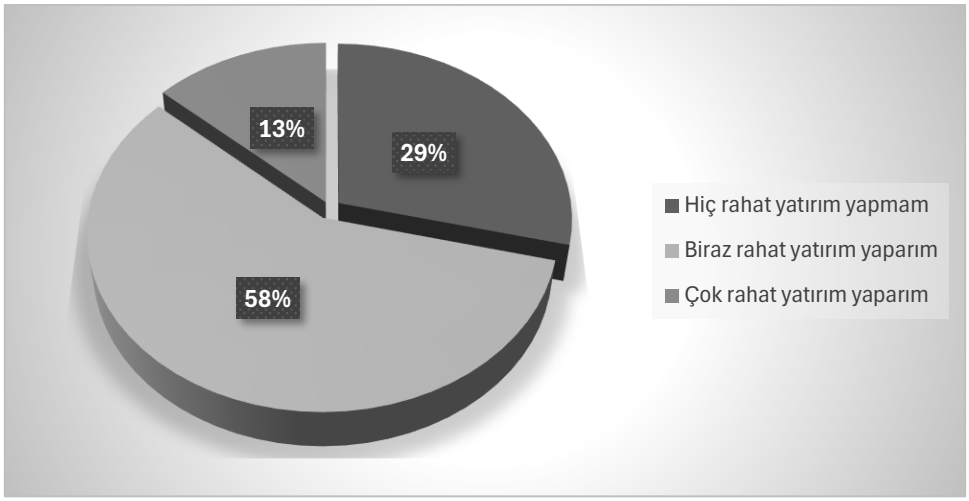

Şekil 4: Beklenmedik bir şekilde yatırım yapmak için 20.000 dolar elinize geçseydi bu parayla ne yapardınız?

Şekil 4'e göre, bireylerin yarısına yakını, aniden elde edilen parayı değerlendirmek amacıyla banka hesabı, para piyasası hesabı veya sigortalı bir vadeli mevduat hesabına yatırmayı tercih edeceğini belirterek risksiz seçeneği seçmişlerdir. Öte yandan katılımcıların %21,2'si ise elde ettikleri parayı hisse senetlerine yatırım yaparak değerlendireceklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 5: Deneyimlerinizi göz önüne alarak hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına ne kadar rahat yatırım yaparsınız?

	Frekans	Yüzde
Hiç rahat yatırım yapmam	216	%28.80
Biraz rahat yatırım yaparım	434	%57.90
Çok rahat yatırım yaparım	100	%13.30

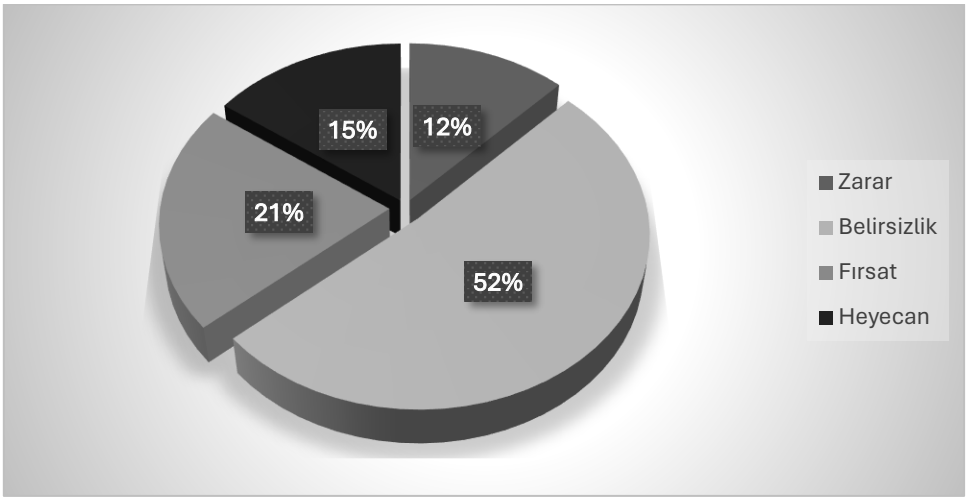

Şekil 5: Deneyimlerinizi göz önüne alarak hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına ne kadar rahat yatırım yaparsınız?

Şekil 5 incelendiğinde de yine benzer şekilde katılımcıların yatırım kararlarında çok riskli veya tamamen risksiz seçenekler yerine daha ortalama riskli olanları tercih ettikleri görülmektedir. Katılımcılara hisse senetlerine yatırım konusundaki düşünceleri sorulduğunda, katılımcıların yaklaşık %58'i hisse senetlerine yatırım yaparken tamamen rahat veya rahatsız hissetmekten ziyade biraz rahat yatırım yaptıklarını dile getirmişlerdir.

Tablo 6: "Risk" kelimesini düşündüğünüzde ilk olarak aşağıdakilerden hangisi aklınıza gelmektedir?

	Frekans	Yüzde
Zarar	92	%12.30
Belirsizlik	386	%51.50
Fırsat	159	%21.20
Heyecan	113	%15.10

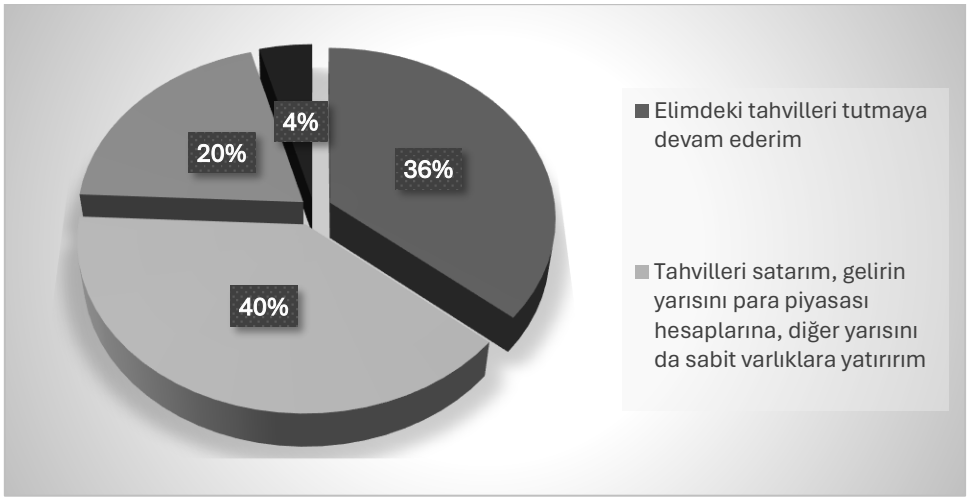

Şekil 6: "Risk" kelimesini düşündüğünüzde ilk olarak aşağıdakilerden hangisi aklınıza gelmektedir?

Şekil 6'ya göre ankete katılan bireylerin %52'ye yakının risk kavramını belirsizlikle özdeşleştirdikleri görülmektedir. Bununla birlikte katılımcıların %12'si riski "zarar" olarak görürken, %15'i "heyecan" olarak algıladığını ifade etmiştir. Genel tabloya bakıldığında ise risk kavramına dair katılımcıların yaklaşık %64'ü riski olumsuz olarak algılarken (zarar ve belirsizlik olarak görürken) sadece %36,3'ü olumlu olarak (fırsat ve heyecan olarak) değerlendirmektedir.

Tablo 7: Yatırım varlıklarınızın çoğunun yüksek faizli devlet tahvillerinde olduğunu düşünün. Bazı uzmanlar altın, mücevher, koleksiyon ve gayrimenkul (maddi varlıklar) gibi varlıkların fiyatlarının değerinin artacağını tahmin etmektedir. Bu süreçte tahvil fiyatları düşebilir, ancak uzmanlar devlet tahvillerinin nispeten güvenli olduğu konusunda hemfikir. Bu durumda yatırım varlıklarınızı ne şekilde değerlendirirsiniz?

	Frekans	Yüzde
Elimdeki tahvilleri tutmaya devam ederim	271	%36.10
Tahvilleri satarım, gelirin yarısını para piyasası hesaplarına, diğer yarısını da sabit varlıklara yatırırım	297	%39.60
Tahvilleri satarım ve toplam geliri sabit varlıklara koyarım	151	%20.10
Tahvilleri satarım, tüm parayı sabit varlıklara yatırırım ve daha fazlasını satın almak için ek borç alırım	31	%4.10

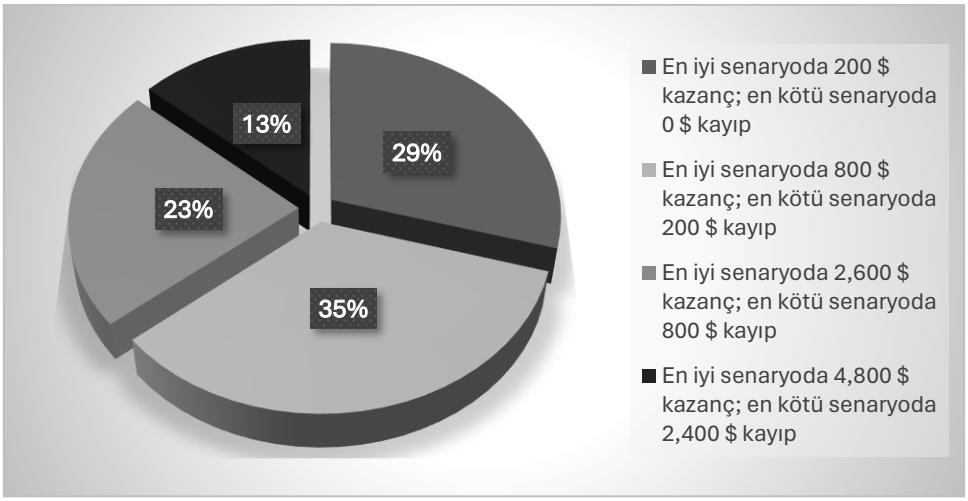

Şekil 7: Yatırım varlıklarınızın çoğunun yüksek faizli devlet tahvillerinde olduğunu düşünün. Bazı uzmanlar altın, mücevher, koleksiyon ve gayrimenkul (maddi varlıklar) gibi varlıkların fiyatlarının değerinin artacağını tahmin etmektedir. Bu süreçte tahvil fiyatları düşebilir, ancak uzmanlar devlet tahvillerinin nispeten güvenli olduğu konusunda hemfikir. Bu durumda yatırım varlıklarınızı ne şekilde değerlendirirsiniz?

Tablo 7'de yer alan soruya verilen yanıtlar incelendiğinde katılımcıların %40'a yakını yatırım varlıklarını para piyasası hesapları ve sabit varlıklara yatırım şeklinde değerlendireceğini söylerken sadece %4'ü daha da risk almayı seçmektedir.

Tablo 8: Aşağıdaki dört yatırım seçeneğinin kazanç ve kayıpları göz önüne alındığında siz hangisini tercih edersiniz?

	Frekans	Yüzde
En iyi senaryoda 200 $ kazanç; en kötü senaryoda 0 $ kayıp	221	%29.50
En iyi senaryoda 800 $ kazanç; en kötü senaryoda 200 $ kayıp	259	%34.50
En iyi senaryoda 2,600 $ kazanç; en kötü senaryoda 800 $ kayıp	169	%22.50
En iyi senaryoda 4,800 $ kazanç; en kötü senaryoda 2,400 $ kayıp	101	%13.50

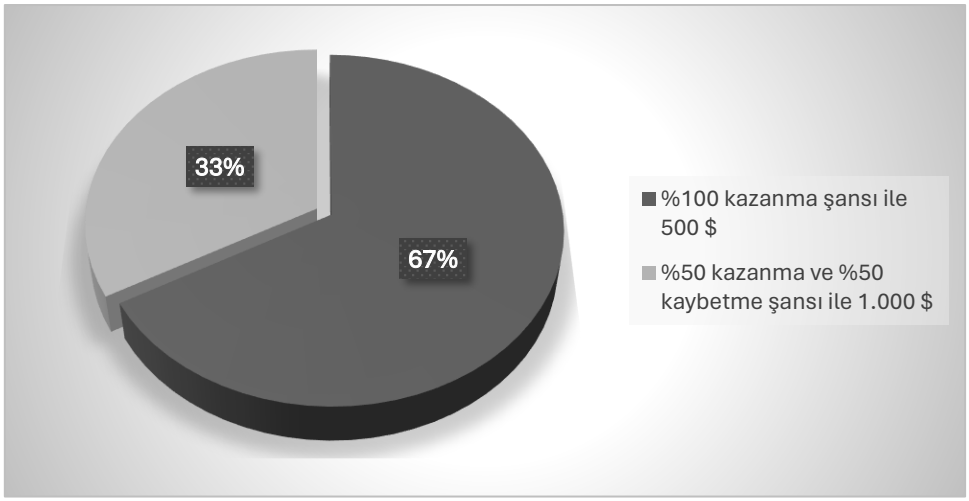

Şekil 8: Aşağıdaki dört yatırım seçeneğinin kazanç ve kayıpları göz önüne alındığında siz hangisini tercih edersiniz?

Katılımcıların yatırım tercihine ilişkin Tablo 7'de belirtilen soruya verdikleri yanıtlar incelendiğinde, bireylerin yaklaşık %30'u risk almaktan tamamen kaçınarak kayıp söz konusu olmayan az tutardaki kazancı tercih etmiştir. En yüksek kazançla birlikte en büyük riski de barındıran seçenek ise katılımcıların %13,5'i tarafından seçilerek en az tercih edilen senaryo olmuştur.

Tablo 9: Yatırım yapmanız için size 1000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 1000 $ nereye yatırırsınız?

	Frekans	Yüzde
%100 kazanma şansı ile 500 $	502	%66.90
%50 kazanma ve %50 kaybetme şansı ile 1.000 $	248	%33.10

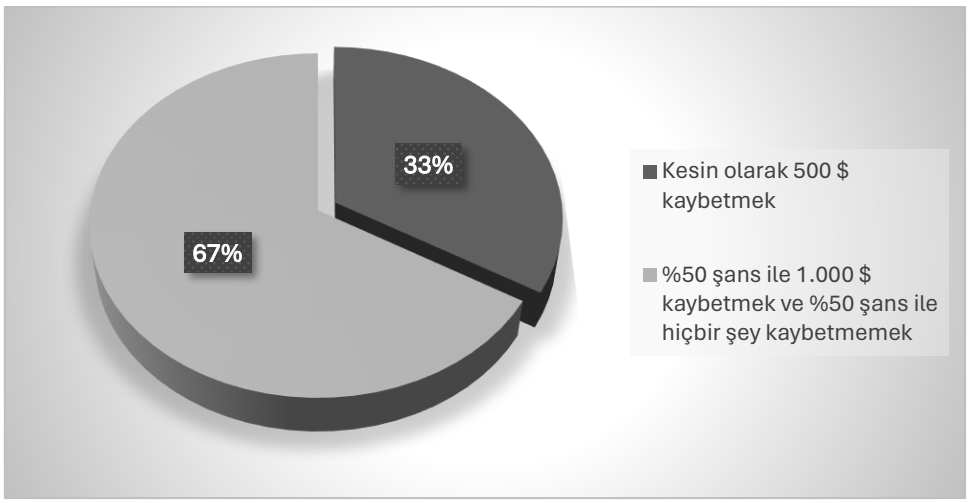

Şekil 9: Yatırım yapmanız için size 1000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 1000 $ nereye yatırırsınız?

Yatırım tercihlerine ilişkin bir diğer soruda ise 1000 $'ı nasıl değerlendirecekleri sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcıların %67'ye yakını %100 kazanma şansı ile 500$ elde etmeyi seçerek risksiz şıkkı tercih etmiştir.

Tablo 10: Yatırım yapmanız için size 2000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 2000 $ nereye yatırırsınız?

	Frekans	Yüzde
Kesin olarak 500 $ kaybetmek	251	%33.50
%50 şans ile 1.000 $ kaybetmek ve %50 şans ile hiçbir şey kaybetmemek	499	%66.50

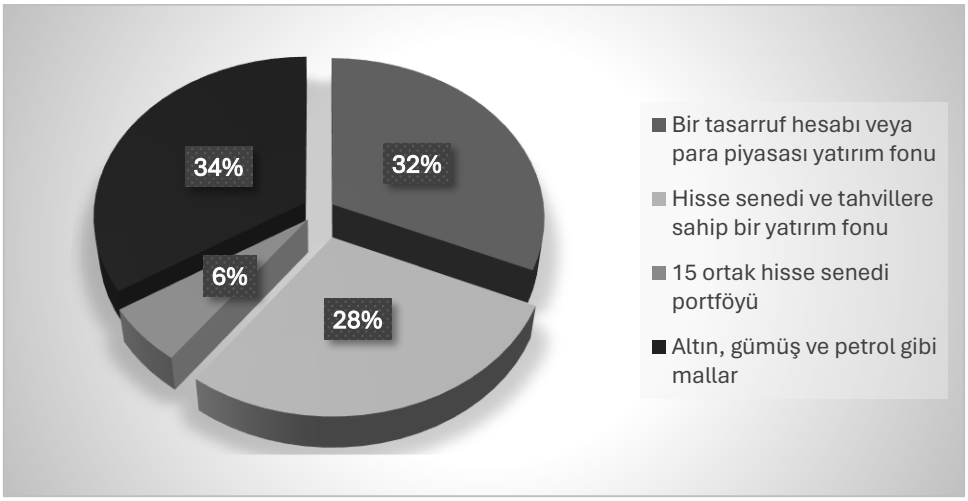

Şekil 10: Yatırım yapmanız için size 2000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 2000 $ nereye yatırırsınız?

Tablo 9'daki soruya benzer olarak Tablo 10'daki soruda da katılımcılara bir miktar para verilmiş ve bu parayı ne şekilde değerlendirecekleri sorulmuştur. Farklı olarak ise para miktarı artırılmış ve kayıp söz konusu olduğunda tercihlerin değişip değişmediği incelenmeye çalışılmıştır. Şekil 10'da verilen cevaplara bakıldığında ise kayıp durumu söz konusuyken katılımcıların %67'ye yakınının %50 şans ile 1.000 $ kaybetmek ve %50 şans ile hiçbir şey kaybetmemeyi tercih ettiği görülmektedir. Dolayısıyla kazanç söz konusu olduğunda bireylerin riskten kaçındığı, kayıp söz konusuyken de risk almaya istekli oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 11: Bir akrabanızın size 100.000 dolarlık bir miras bıraktığını ve vasiyetnamesinde TÜM yatırımlarınızı aşağıdaki seçeneklerden birine kullanmanızı şart koştuğunu varsayalım. Hangisini seçersiniz?

	Frekans	Yüzde
Bir tasarruf hesabı veya para piyasası yatırım fonu	237	%31.60
Hisse senedi ve tahvillere sahip bir yatırım fonu	214	%28.50
15 ortak hisse senedi portföyü	44	%5.90
Altın, gümüş ve petrol gibi mallar	255	%34.00

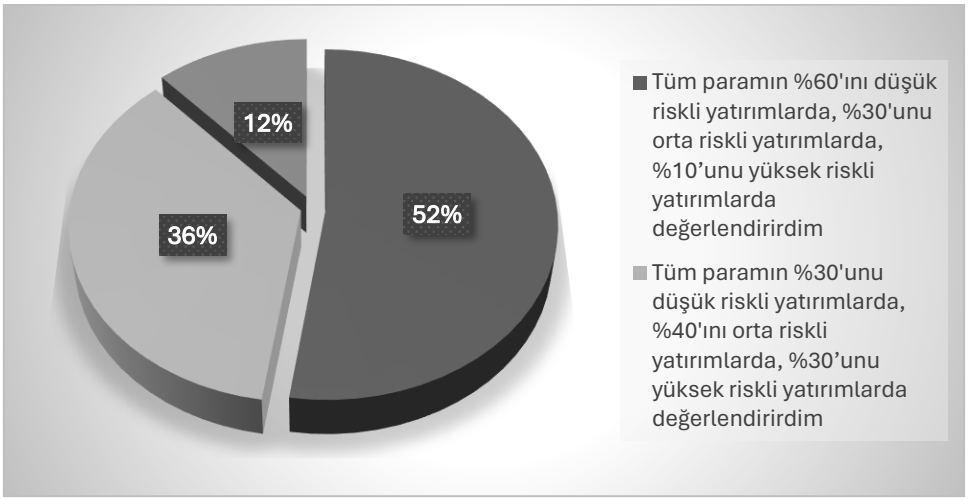

Şekil 11: Bir akrabanızın size 100.000 dolarlık bir miras bıraktığını ve vasiyetnamesinde TÜM yatırımlarınızı aşağıdaki seçeneklerden birine kullanmanızı şart koştuğunu varsayalım. Hangisini seçersiniz?

Ankette yer alan ve yatırım tercihlerine yönelik Tablo 11'deki soruda ise 100.000$ tutarındaki meblağı hangi yatırım araçlarında değerlendirecekleri sorulmuştur. Şekil 11'e göre katılımcıların %34'ü altın, gümüş ve petrol gibi emtiaları tercih ederken yalnızca %6'ya yakını hisse senedi portföyünü tercih etmiştir.

Tablo 12: 20.000 $ yatırım yapmak zorunda kalsaydınız, aşağıdaki yatırım seçeneklerinden hangisini tercih ederdiniz?

	Frekans	Yüzde
Tüm paramın %60'ını düşük riskli yatırımlarda, %30'unu orta riskli yatırımlarda, %10'unu yüksek riskli yatırımlarda değerlendirirdim	393	%52.40
Tüm paramın %30'unu düşük riskli yatırımlarda, %40'ını orta riskli yatırımlarda, %30'unu yüksek riskli yatırımlarda değerlendirirdim	269	%35.90
Tüm paramın %10'unu düşük riskli yatırımlarda, %40'ını orta riskli yatırımlarda, %50'sini yüksek riskli yatırımlarda değerlendirirdim	88	%11.70

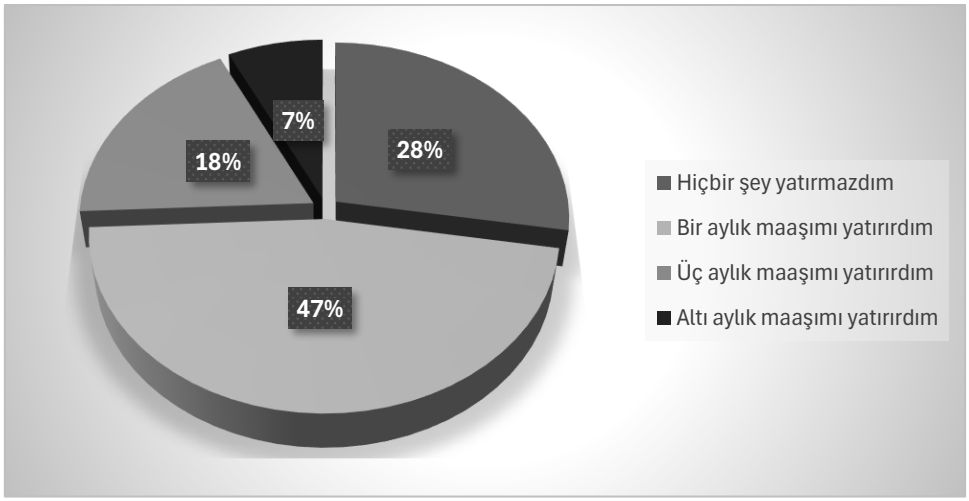

Şekil 12: 20.000 $ yatırım yapmak zorunda kalsaydınız, aşağıdaki yatırım seçeneklerinden hangisini tercih ederdiniz?

Şekil 12'ye göre katılımcıların yarısından fazlası, yatırımlarının büyük kısmını en düşük riskli yatırımlarda ve çok küçük bir kısmını da yüksek riskli yatırımlarda değerlendirmeyi tercih ederek riskten mümkün olduğunca kaçınma davranışı sergilemişlerdir. Sadece yaklaşık %12'si ise yüksek riskli yatırımları tercih edeceğini belirtmiştir.

Tablo 13: Güvenilir bir arkadaşınız ve komşunuz, deneyimli bir jeolog ve bir grup yatırımcıyı bir araya getiriyor. Keşif amaçlı, bir altın madenciliği girişimini finanse ettiğinizi düşünün. Eğer girişiminiz başarılı olursa yatırımınızın 50 ila 100 katını geri alabilirsiniz ancak maden iflas ederse, tüm yatırımınız gider. Arkadaşınız başarı şansını %20 olarak tahmin etmektedir. Paranız olsaydı, ne kadar yatırım yapardınız?

	Frekans	Yüzde
Hiçbir şey yatırmazdım	207	%27.60
Bir aylık maaşımı yatırırdım	350	%46.70
Üç aylık maaşımı yatırırdım	139	%18.50
Altı aylık maaşımı yatırırdım	54	%7.20

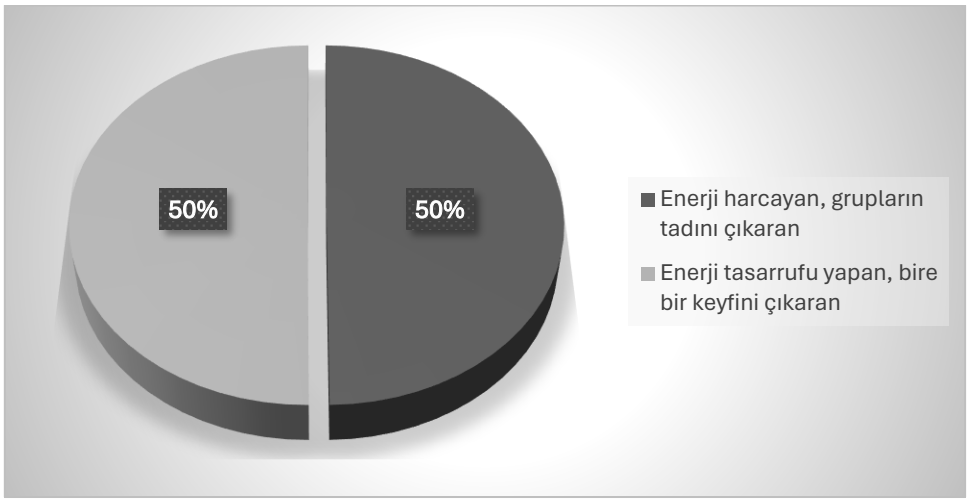

Şekil 13: Güvenilir bir arkadaşınız ve komşunuz, deneyimli bir jeolog ve bir grup yatırımcıyı bir araya getiriyor. Keşif amaçlı, bir altın madenciliği girişimini finanse ettiğinizi düşünün. Eğer girişiminiz başarılı olursa yatırımınızın 50 ila 100 katını geri alabilirsiniz ancak maden iflas ederse, tüm yatırımınız gider. Arkadaşınız başarı şansını %20 olarak tahmin etmektedir. Paranız olsaydı, ne kadar yatırım yapardınız?

Katılımcıların Tablo 13'deki soruya verdiği yanıtlara bakıldığında ise bireylerin %27,6'sı riskli yatırımdan tamamen uzak durmayı tercih ederken yaklaşık %47'sinin bir aylık maaşlarını riske etmeyi kabul ettikleri, ancak diğer yatırımcıların daha fazla riske yanaşmadıkları görülmektedir.

Tablo 14: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Enerji harcayan, grupların tadını çıkaran	374	%49.90
Enerji tasarrufu yapan, bire bir keyfini çıkaran	376	%50.10

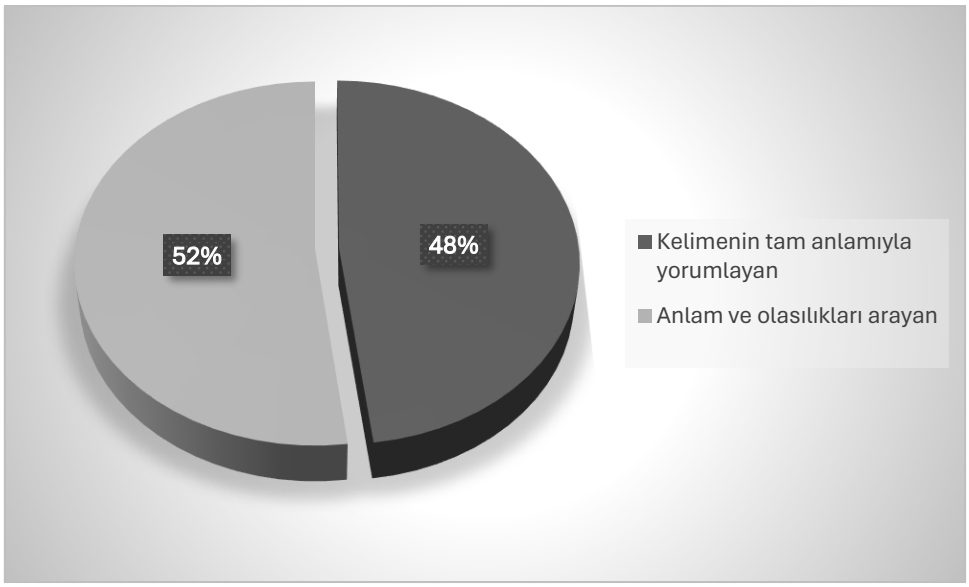

Şekil 14: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Ankete katılan bireylere yöneltilen Tablo 14'deki soruya katılımcıların yarısına yakını "Enerji harcayan, grupların tadını çıkaran", diğer yarısı ise "Enerji tasarrufu yapan, bire bir keyfini çıkaran" cevabını vermiştir.

Tablo 15: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Kelimenin tam anlamıyla yorumlayan	360	%48.00
Anlam ve olasılıkları arayan	390	%52.00

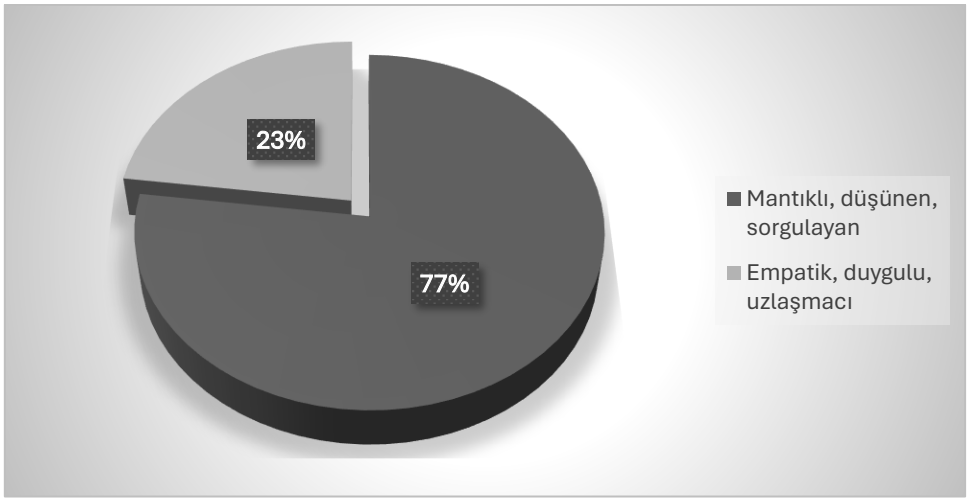

Şekil 15: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 15'deki soruya göre düzenlenen Şekil 15'e göre katılımcıların %48'i online oyunlarda kendini "Kelimenin tam anlamıyla yorumlayan" olarak nitelerken %52'si ise "Anlam ve olasılıkları arayan" biri olduğunu ileri sürmektedir.

Tablo 16: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Mantıklı, düşünen, sorgulayan	578	%77.10
Empatik, duygulu, uzlaşmacı	172	%22.90

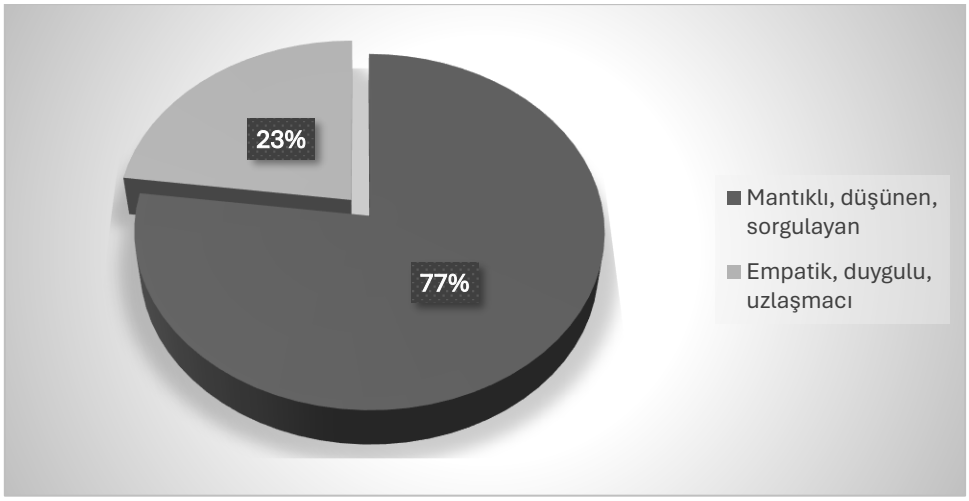

Şekil 16: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 16'ya göre ankete katılan bireylerin %77'si online oyun esnasında "Mantıklı, düşünen, sorgulayan" biri olduğunu düşünürken "Empatik, duygulu, uzlaşmacı" bir oyuncu olduğunu düşünenlerin oranı yaklaşık %33'tür.

Tablo 17: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Organize, düzenli	530	%70.70
Esnek, uyarlanabilir	220	%29.30

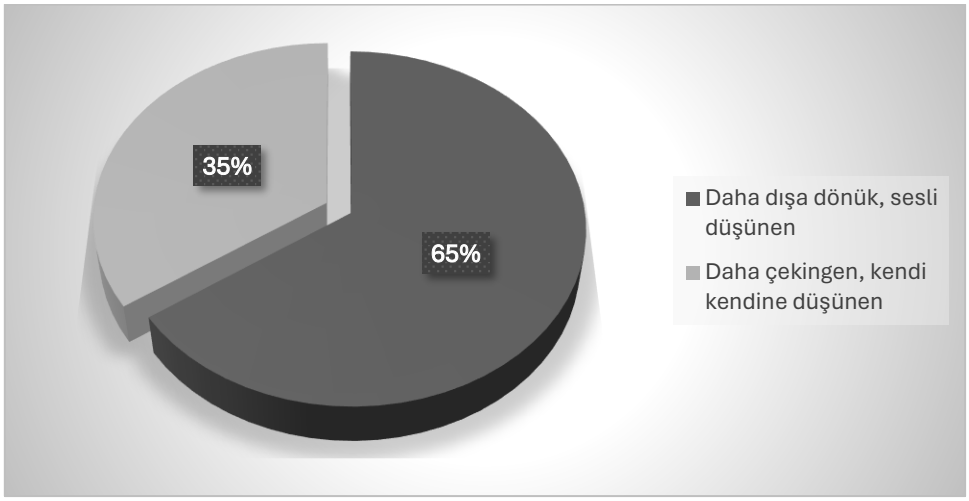

Şekil 17: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 17'ye göre katılımcıların yaklaşık %71'i online oyunlarda organize ve düzenli olduğunu söylerken geri kalan %29'a yakını ise esnek ve uyarlanabilir olduğunu belirtmektedir.

Tablo 18: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Daha dışa dönük, sesli düşünen	491	%65.50
Daha çekingen, kendi kendine düşünen	259	%34.50

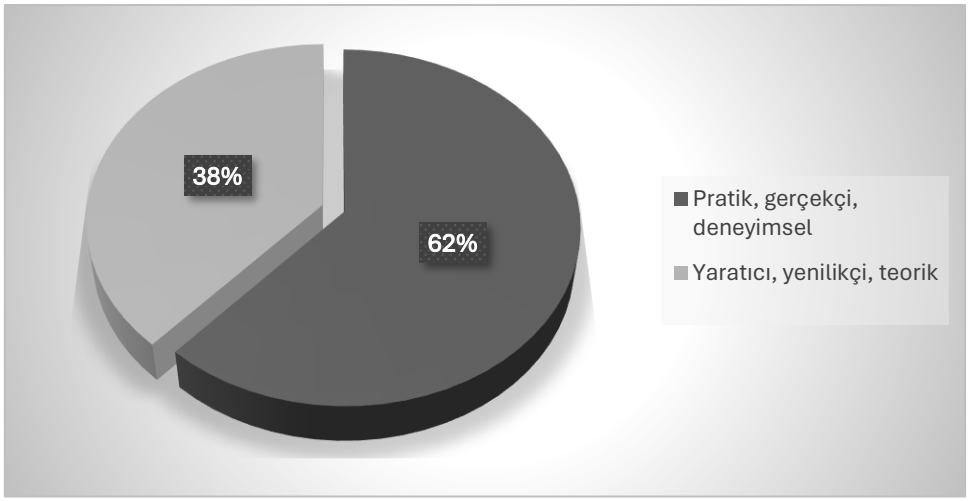

Şekil 18: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 18'de gösterilen bulgulara göre ankete katılan bireylerin %64.5'i online oyun esnasında "Daha dışa dönük, sesli düşünen" biri olduğunu düşünürken "Daha çekingen, kendi kendine düşünen" bir oyuncu olduğunu düşünenlerin oranı yaklaşık %34.5'tir.

Tablo 19: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Pratik, gerçekçi, deneyimsel	463	%61.70
Yaratıcı, yenilikçi, teorik	287	%38.30

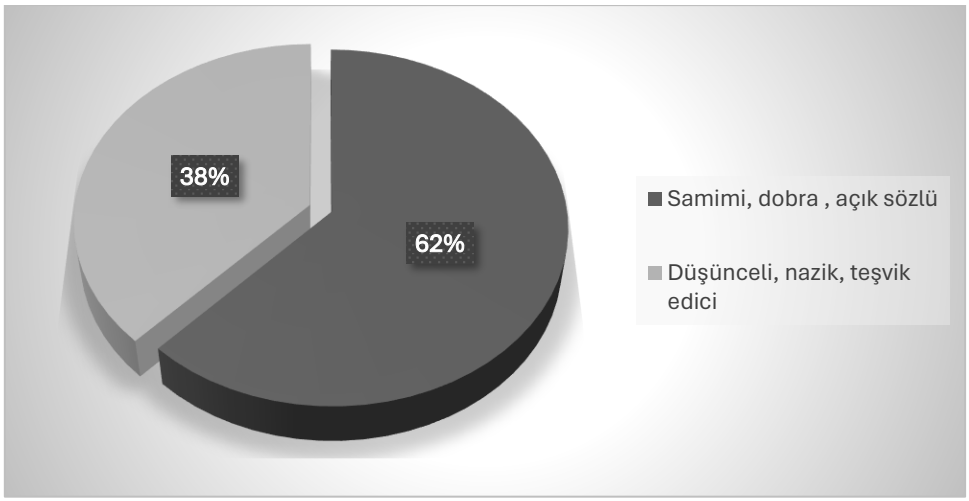

Şekil 19: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 19'a göre oyunlarda "Pratik, gerçekçi, deneyimsel" olduğunu düşünen katılımcıların oranı yaklaşık %62 iken "Yaratıcı, yenilikçi, teorik" olduğunu düşünenlerin oranı ise %38,3'tür.

Tablo 20: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Samimi, dobra , açık sözlü	466	%62.10
Düşünceli, nazik, teşvik edici	284	%37.90

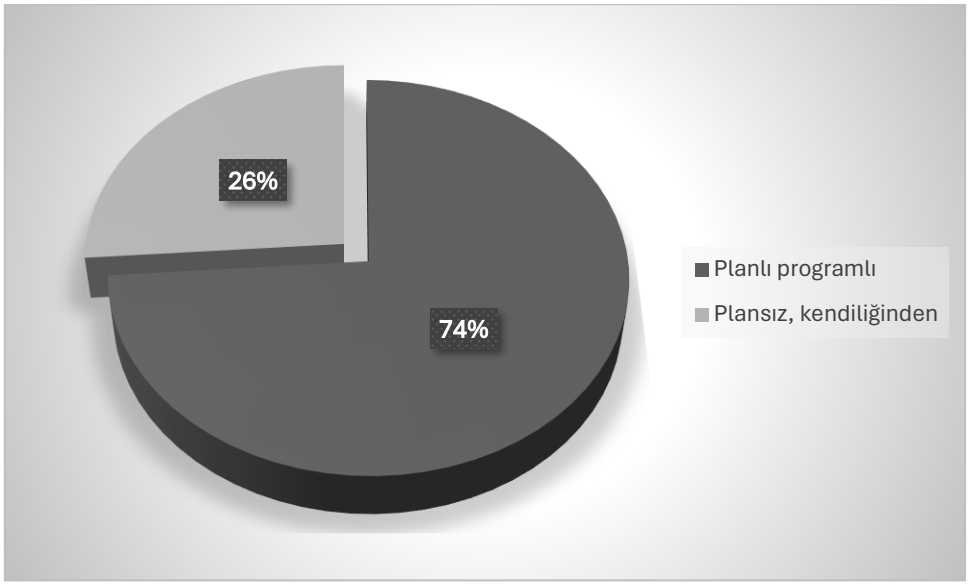

Şekil 20: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 20'ye göre katılımcıların yaklaşık %62'si online oyunlarda samimi, dobra ve açık sözlü olduğunu söylerken geri kalan %38'e yakını ise düşünceli, nazik ve teşvik edici olduğunu belirtmektedir.

Tablo 21: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Planlı programlı	554	%73.90
Plansız, kendiliğinden	196	%26.10

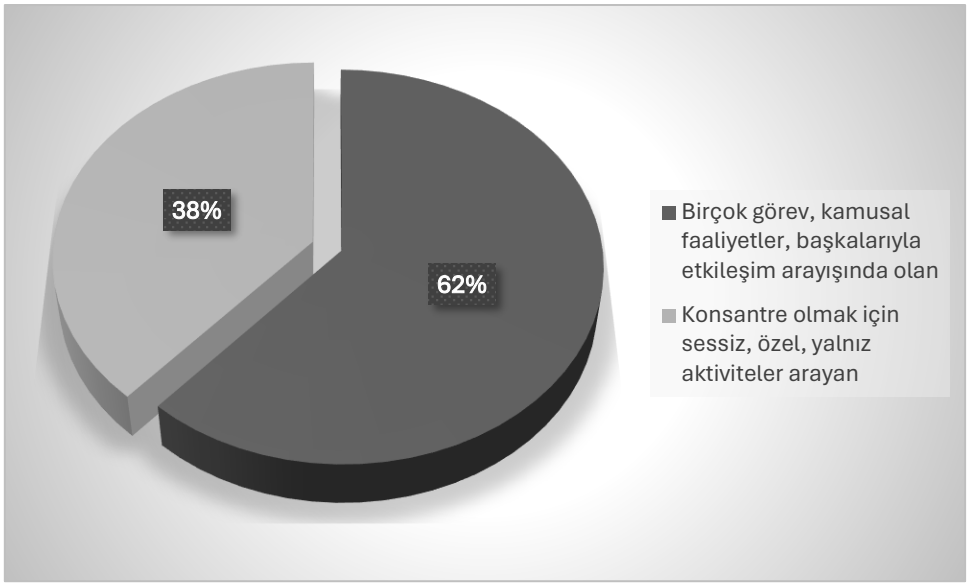

Şekil 21: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 21'e göre ankete katılan bireylerin %74'e yakını online oyunlarda planlı ve programlı olduğunu söylerken yaklaşık %26'sı ise plansız ve kendiliğinden biri olduğunu belirtmektedir.

Tablo 22: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Birçok görev, kamusal faaliyetler, başkalarıyla etkileşim arayışında olan	462	%61.60
Konsantre olmak için sessiz, özel, yalnız aktiviteler arayan	288	%38.40

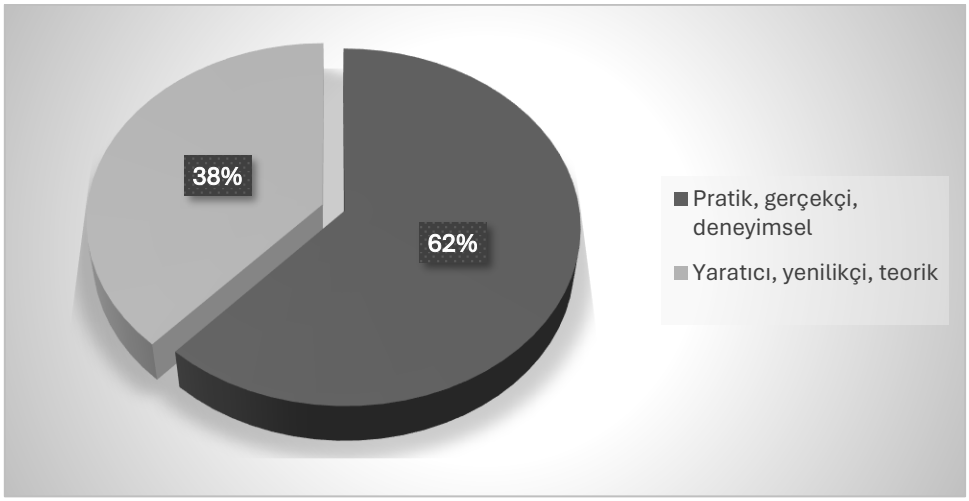

Şekil 22: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 22'deki bulgulara göre, katılımcıların yaklaşık %62'si online oyunlarda "Birçok görev, kamusal faaliyetler, başkalarıyla etkileşim arayışında olan" biri olduğunu düşünürken %38'a yakını ise "Konsantre olmak için sessiz, özel, yalnız aktiviteler arayan" bir oyuncu olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 23: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Pratik, gerçekçi, deneyimsel	463	%57.30
Yaratıcı, yenilikçi, teorik	287	%42.70

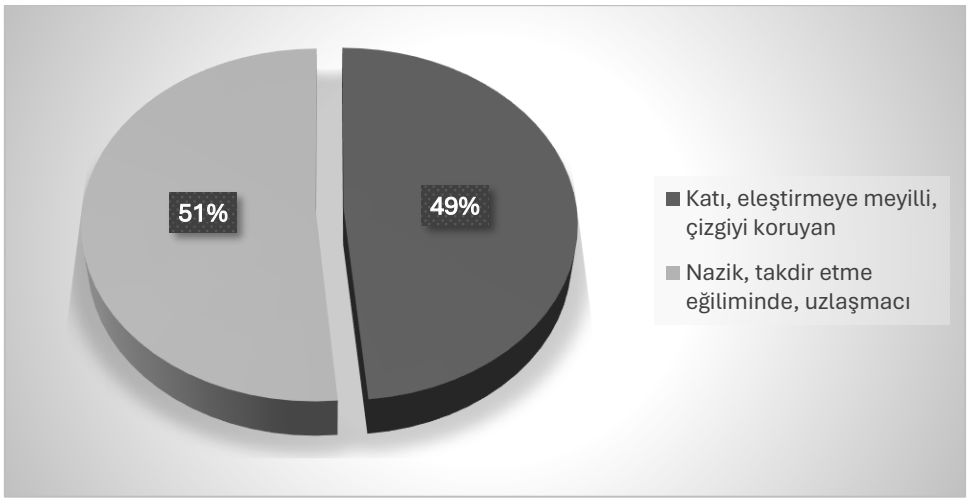

Şekil 23: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 23'e göre ankete katılan bireylerin %57,3'ü online oyunlarda kendini "Standart, olağan, geleneksel" olarak tanımlarken geri kalanı ise "Farklı, olağan dışı, benzersiz" olduğuna inanmaktadır.

Tablo 24: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Katı, eleştirmeye meyilli, çizgiyi koruyan	364	%48.50
Nazik, takdir etme eğiliminde, uzlaşmacı	386	%51.50

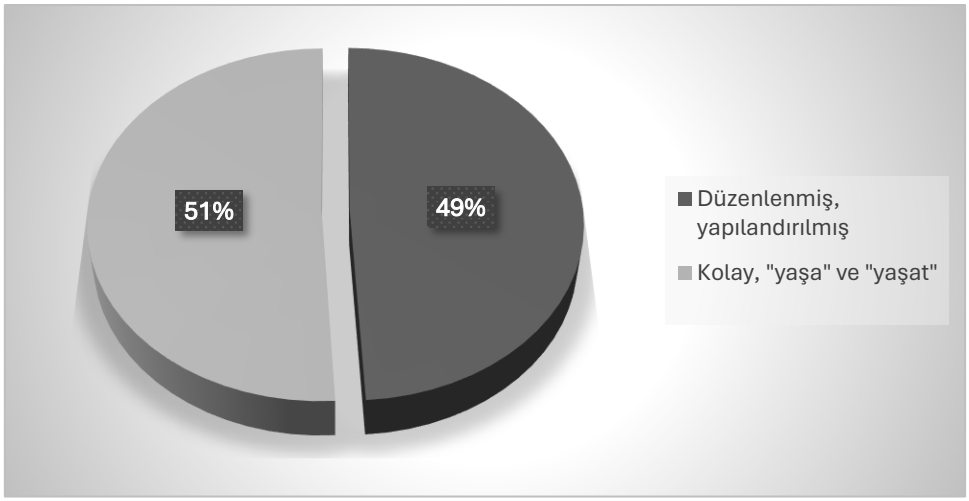

Şekil 24: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 24'e göre katılımcılardan online oyunlarda "Katı, eleştirmeye meyilli, çizgiyi koruyan" olduğunu düşünenlerin oranı yaklaşık %49 iken geri kalan katılımcılar ise "Nazik, takdir etme eğiliminde, uzlaşmacı" bir oyuncu olduklarına inanmaktadırlar.

Tablo 25: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Düzenlenmiş, yapılandırılmış	368	%49.10
Kolay, "yaşa" ve "yaşat"	382	%50.90

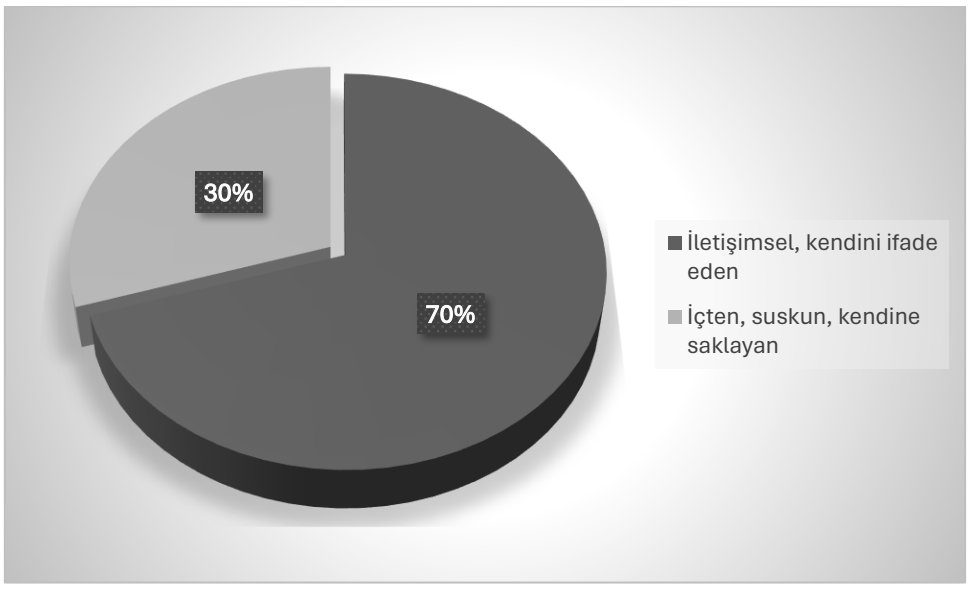

Şekil 25: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 25'deki verilere göre düzenlenen Şekil 25'e göre katılımcılar yaklaşık olarak yarı yarıya "Düzenlenmiş, yapılandırılmış" ile "Kolay, "yaşa" ve "yaşat" arasında olmuştur.

Tablo 26: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
İletişimsel, kendini ifade eden	526	%70.10
İçten, suskun, kendine saklayan	224	%29.90

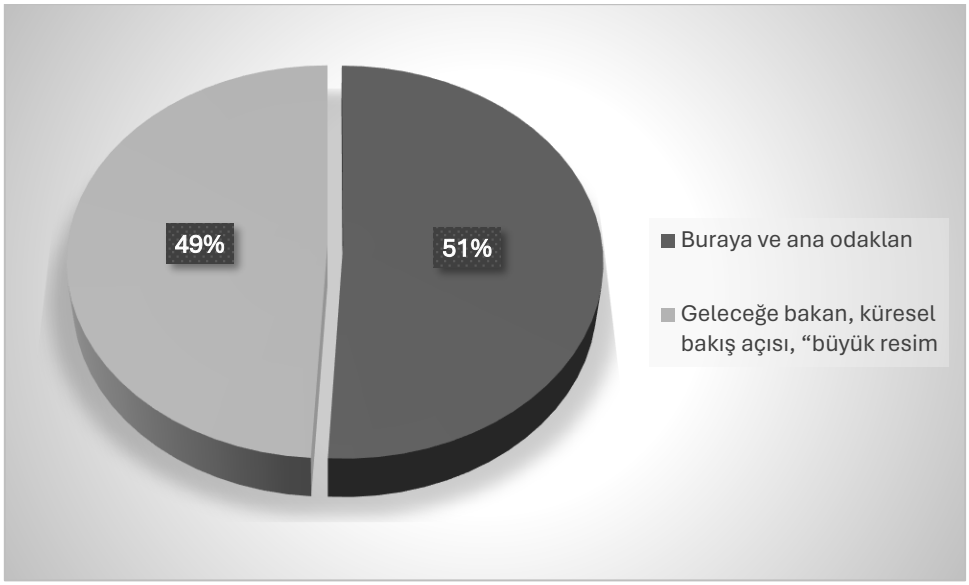

Şekil 26: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 26'ya göre, ankete katılan bireylerin %70,1'ini en iyi tanımlayan ifade "İletişimsel, kendini ifade eden" seçeneği iken yaklaşık %30'u için ise "İçten, suskun, kendine saklayan" şıkkı olmuştur.

Tablo 27: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Buraya ve ana odaklan	382	%50.90
Geleceğe bakan, küresel bakış açısı, "büyük resim	368	%49.10

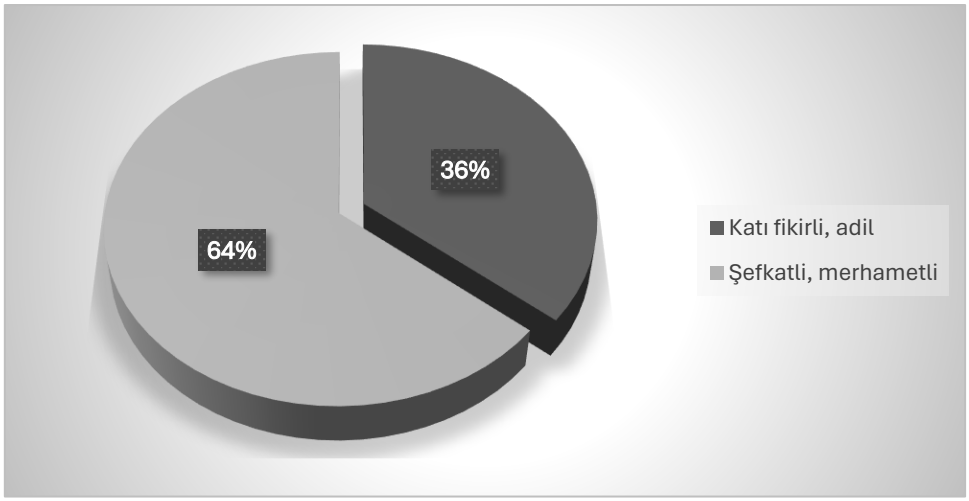

Şekil 27: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 27'de gösterilen bulgulara göre online oyunlarda katılımcıların yaklaşık yarısı "buraya ve ana odaklanan" olarak kendilerini tanımlarken diğer yarısı "geleceğe bakan, küresel bakış açısı, sahip "büyük resim" i gören olarak tanımlamışlardır.

Tablo 28: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Katı fikirli, adil	269	%35.90
Şefkatli, merhametli	481	%64.10

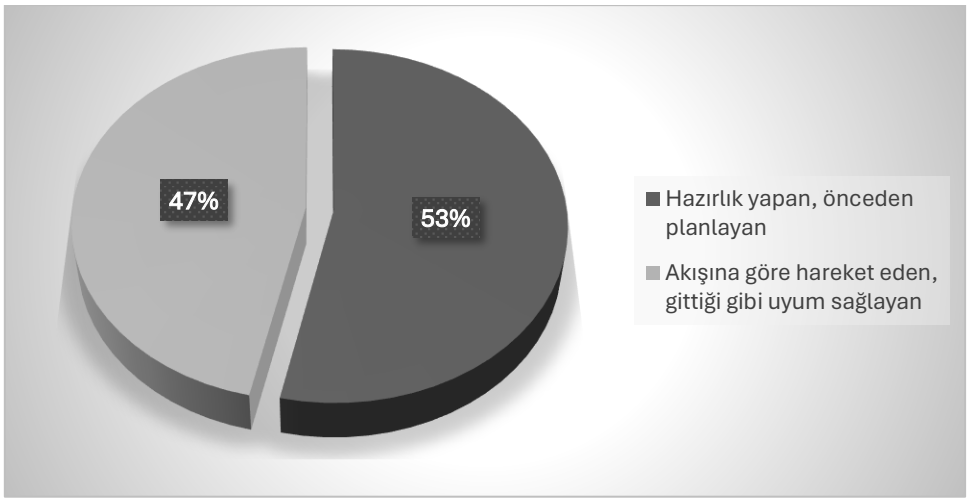

Şekil 28: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 28'deki bulgulara göre düzenlenen Şekil 28'e göre online oyunlarda katı fikirli ve adil olduğunu düşünen katılımcıların oranı yaklaşık %36 iken şefkatli ve merhametli olduğunu düşünenlerin oranı %64'e yakındır.

Tablo 29: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Hazırlık yapan, önceden planlayan	401	%53.50
Akışına göre hareket eden, gittiği gibi uyum sağlayan	349	%46.50

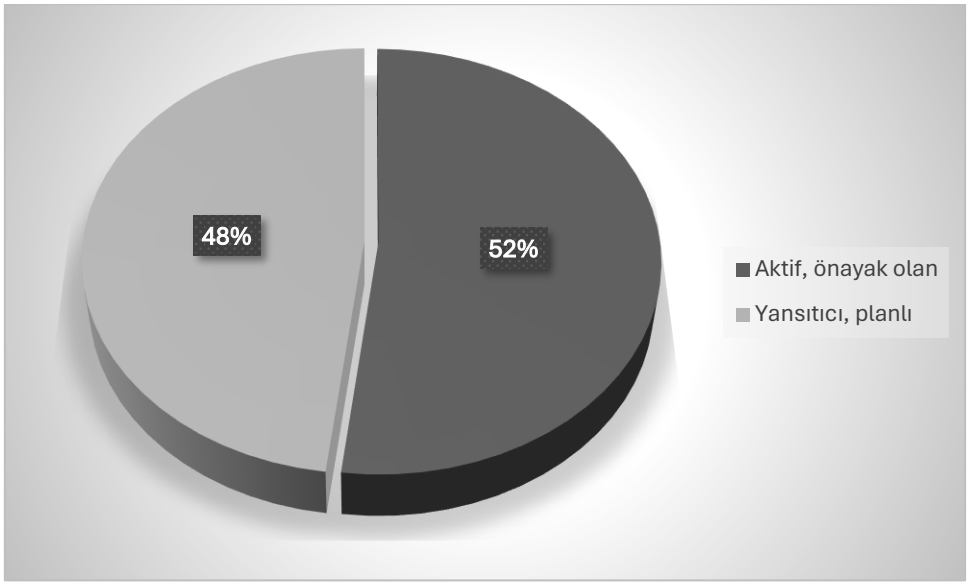

Şekil 29: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Ankete katılan bireylerin %53,5'i online oyunlarda kendini "Hazırlık yapan, önceden planlayan" olarak tanımlarken yaklaşık %47'si ise "Akışına göre hareket eden, gittiği gibi uyum sağlayan" bir oyuncu olduğunu belirtmektedir.

Tablo 30: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Aktif, önayak olan	390	%52.00
Yansıtıcı, planlı	360	%48.00

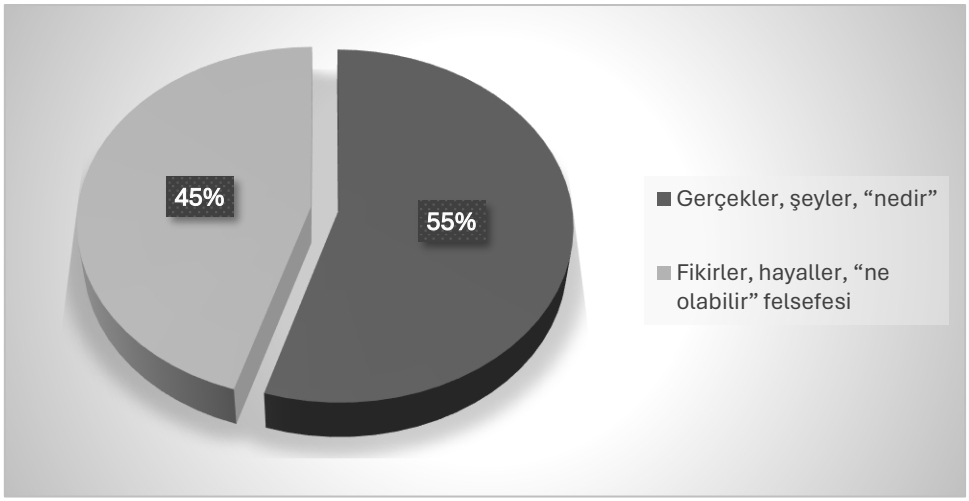

Şekil 30: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Anket sonuçlarına göre, katılımcıların %52'si online oyunlarda aktif ve önayak olan olduğunu söylerken %48'i ise yansıtıcı ve planlı bir oyuncu olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 31: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Gerçekler, şeyler, "nedir"	411	%54.80
Fikirler, hayaller, "ne olabilir" felsefesi	339	%45.20

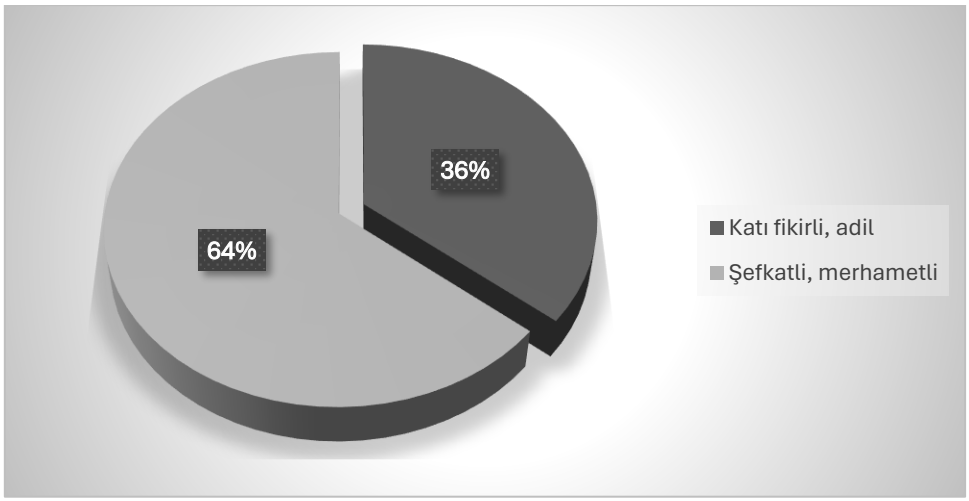

Şekil 31: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Katılımcıların yaklaşık %55’i online oyunlarda kendisini en iyi tanımlayan ifadenin “Gerçekler, şeyler, “nedir”” olduğunu, yaklaşık %45’i ise “Fikirler, hayaller, “ne olabilir” felsefesi” olduğunu belirtmiştir.

Tablo 32: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Katı fikirli, adil	269	%47.30
Şefkatli, merhametli	481	%52.70

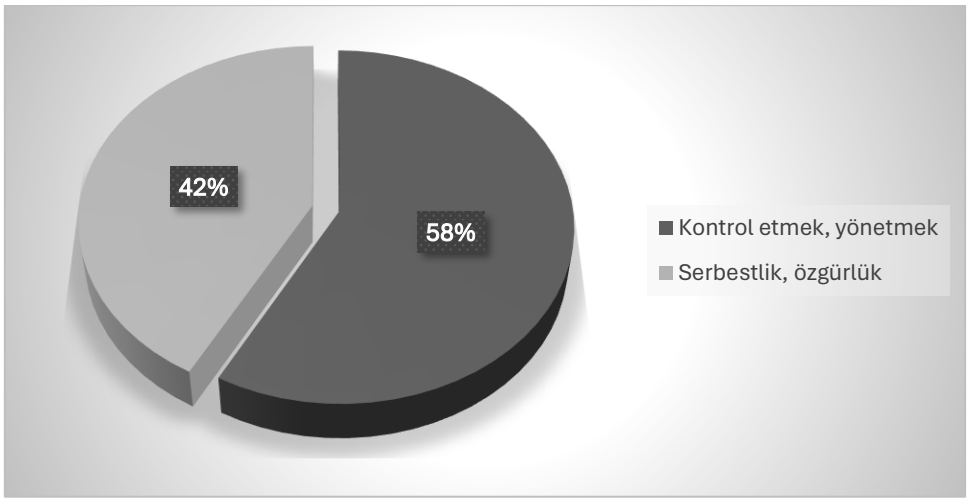

Şekil 32: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Ankete katılan bireylerin %47,3'ü online oyunlarda kendisini olay ve sorun odaklı olarak tanımlarken %53'e yakını ise kendisini duyarlı, insan odaklı ve şefkatli olarak nitelendirmektedir.

Tablo 33: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Frekans	Yüzde
Kontrol etmek, yönetmek	435	%58.00
Serbestlik, özgürlük	315	%42.00

Şekil 33: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

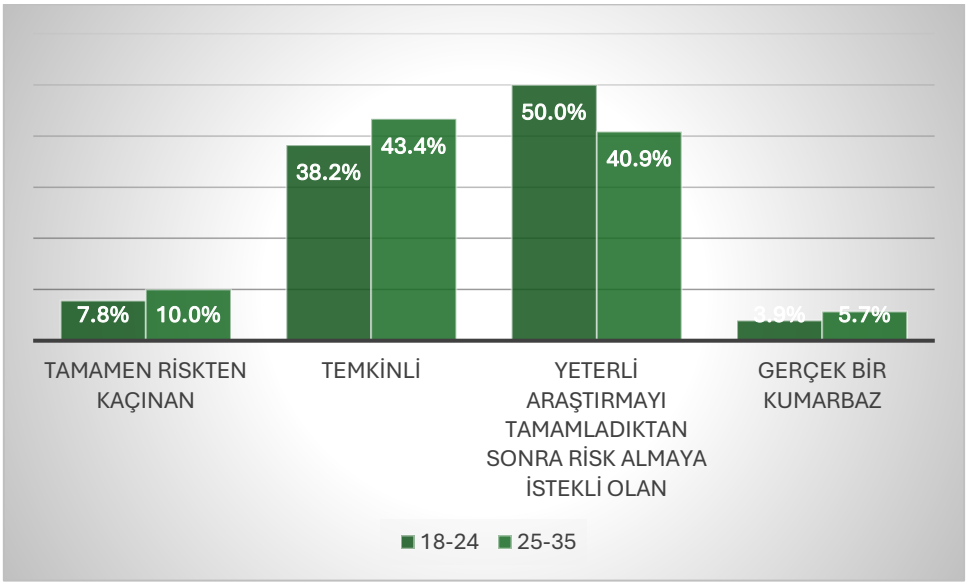
Katılımcıların verdikleri Tablo 33'deki soruya verdiği yanıtlar incelendiğinde bireylerin %58'i online oyunlarda kontrol eden ve önayak olan taraf olduğunu söylerken %42'si ise serbestlik ve özgürlük yanlısı bir oyuncu olduğunu ifade etmektedir.

3.2. Çevrimiçi Oyuncuların Yaş Gruplarına Göre Finansal Risk Toleransı

Ankete katılan çevrimiçi oyuncuların, finansal risk toleransının yaş gruplarına göre değerlendirilmesine yönelik katılımcıların cevapları soru bazında aşağıda tablolaştırılmıştır. Bu bölümde Tablolar, okuyucuların yorumlayabilmesi açısından grafik haline getirilerek bulguların sunumu yapılmıştır.

Tablo 34: En iyi arkadaşınız genel olarak sizi nasıl bir "risk alan" olarak tanımlar?

	Tamamen riskten kaçınan	Temkinli	Yeterli araştırmayı tamamladıktan sonra risk almaya istekli olan	Gerçek bir kumarbaz
18-24	%7.80	%38.20	%50.00	%3.90
25-35	%10.00	%43.40	%40.90	%5.70

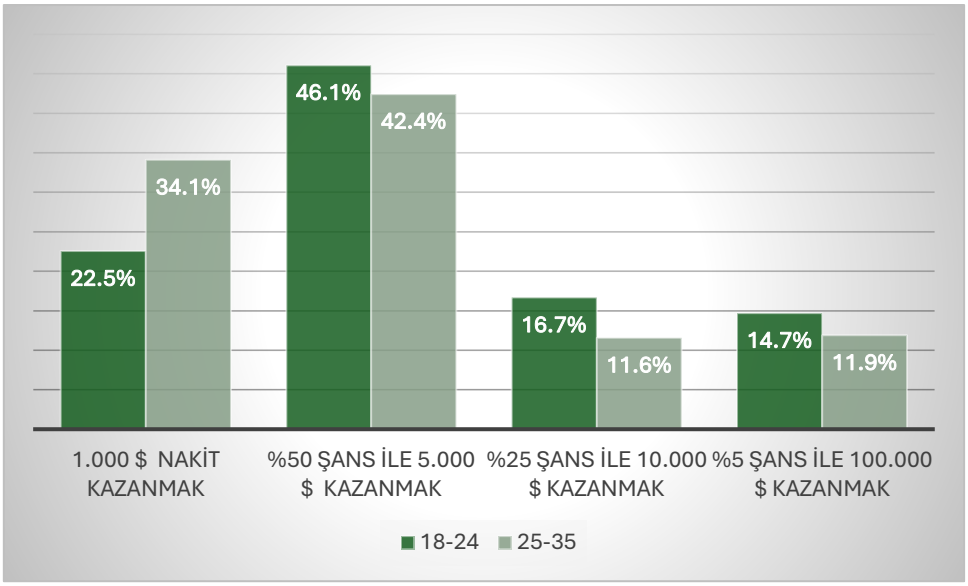

Şekil 34: En iyi arkadaşınız genel olarak sizi nasıl bir "risk alan" olarak tanımlar?

Şekil 34'e göre, çalışmaya katılan bireylerden 25-35 yaş aralığında bulunan Y kuşağı katılımcıların yaklaşık %53'ü risk alma konusunda riske karşı negatif tutum sergilerken 18-24 yaş aralığında bu şekilde davranış gösteren Z kuşağı bireylerin oranı %46'dır. Daha genç yaş aralığındaki bireylerde risk iştahının daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 35: Bir televizyon oyun programında olduğunuzu düşününüz. Aşağıdaki seçeneklerden hangisini almayı tercih edersiniz?

	1.000 $ nakit kazanmak	%50 şans ile 5.000 $ kazanmak	%25 şans ile 10.000 $ kazanmak	%5 şans ile 100.000 $ kazanmak
18-24	%22.50	%46.10	%16.70	%14.70
25-35	%34.10	%42.40	%11.60	%11.90

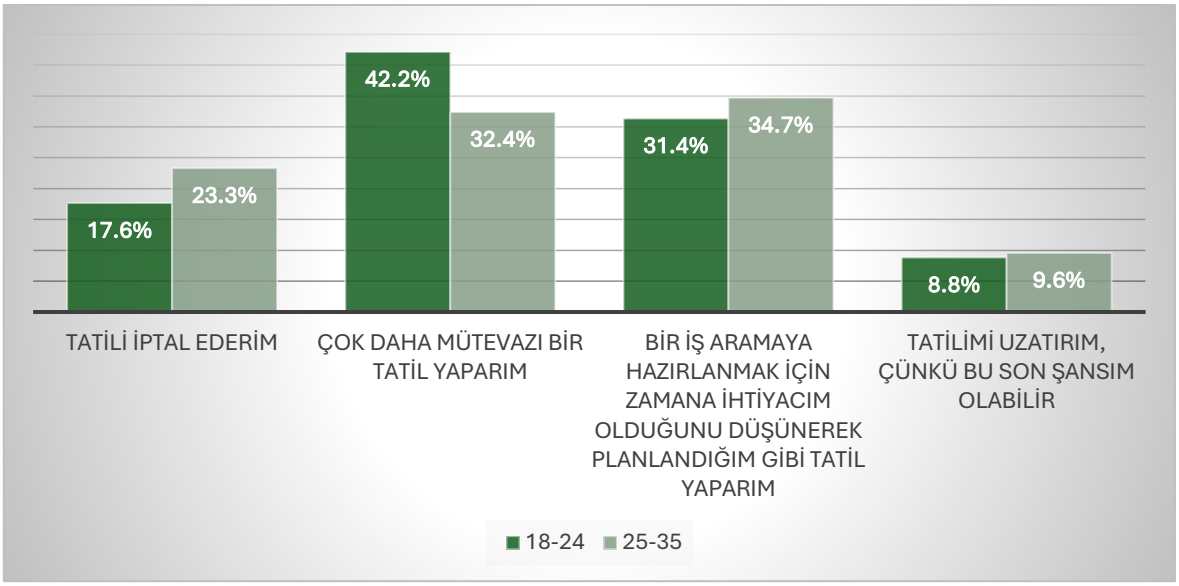

Şekil 35: Bir televizyon oyun programında olduğunuzu düşününüz. Aşağıdaki seçeneklerden hangisini almayı tercih edersiniz?

Şekil 35'e göre katılımcılardan 18-24 yaş aralığındakilerin %22.5'i risksiz şekilde az miktarda kazancı tercih ederken 25-35 yaş aralığındaki bireylerde bu tercihi yapanların oranı yaklaşık %34'tür. Genç bireylerin yüksek riskli seçeneklere daha istekli olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 36: "Hayatta bir kez yaşanacak" bir tatil için para biriktirmeyi yeni bitirdiğinizi ve tatilinize üç hafta kala işten çıkarıldığınızı düşününüz. Aşağıdakilerden hangisini yaparsınız?

	Tatili iptal ederim	Çok daha mütevazı bir tatil yaparım	Bir iş aramaya hazırlanmak için zamana ihtiyacım olduğunu düşünerek planlandığım gibi tatil yaparım	Tatilimi uzatırım çünkü bu son şansım olabilir
18-24	%17.60	%42.20	%31.40	%8.80
25-35	%23.30	%32.40	%34.70	%9.60

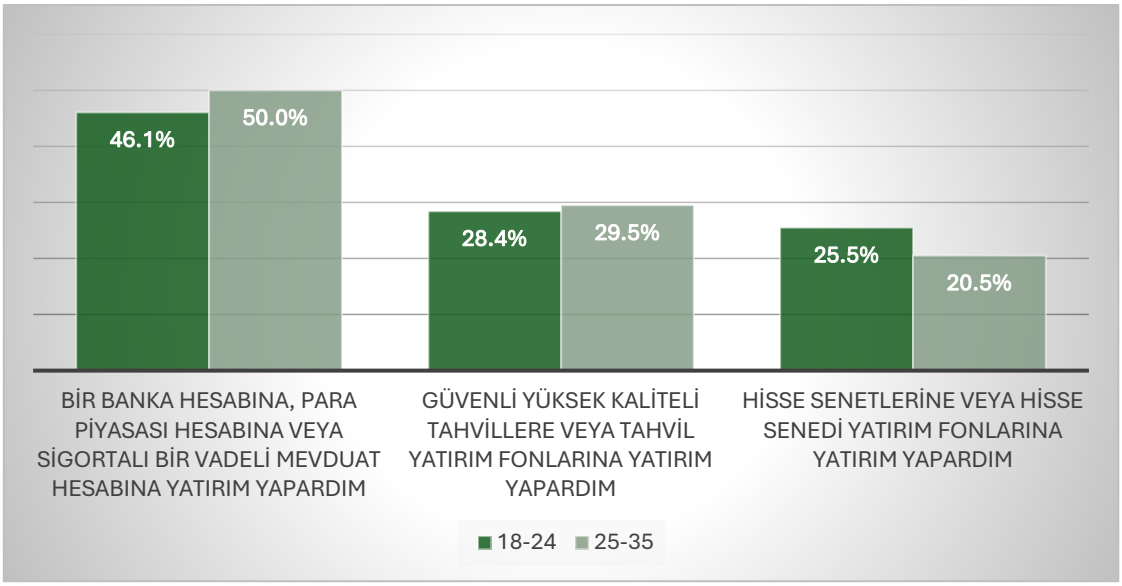

Şekil 36: "Hayatta bir kez yaşanacak" bir tatil için para biriktirmeyi yeni bitirdiğinizi ve tatilinize üç hafta kala işten çıkarıldığınızı düşününüz. Aşağıdakilerden hangisini yaparsınız?

Tablo 36'daki verilere göre düzenlenen Şekil 36'ya göre, Z kuşağına mensup katılımcıların belirtilen senaryo karşısında yaklaşık %42'si daha mütevazı bir tatil yapacağını söylerken bu oran Y kuşağı bireylerde %32 dolaylarındadır. Y kuşağı bireylerin %23,3'ü, tatilini tamamen iptal etmeyi tercih etmiştir.

Tablo 37: Beklenmedik bir şekilde yatırım yapmak için 20.000 dolar elinize geçseydi bu parayla ne yapardınız?

	Bir banka hesabına, para piyasası hesabına veya sigortalı bir vadeli mevduat hesabına yatırım yapardım	Güvenli yüksek kaliteli tahvillere veya tahvil yatırım fonlarına yatırım yapardım	Hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına yatırım yapardım
18-24	%46.10	%28.40	%25.50
25-35	%50.00	%29.50	%20.50

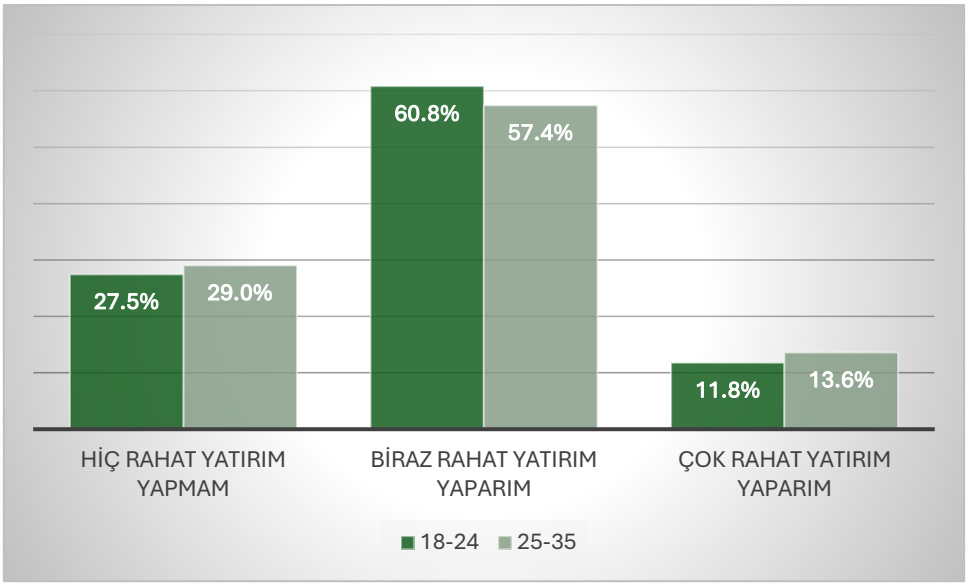

Şekil 37: Beklenmedik bir şekilde yatırım yapmak için 20.000 dolar elinize geçseydi bu parayla ne yapardınız?

Tablo 37'deki soruda beklenmedik bir şekilde elde edilen para karşısında katılımcıların yatırım tercihlerinin irdelenmiştir. Tablo 37'deki verilere göre düzenlenen Şekil 34'e göre, Y kuşağı yatırımcıların yarısının risksiz yatırımı tercih ederek banka hesabına veya sigortalı mevduat hesabına yatırım yapacakları görülmektedir. Z kuşağı bireylerin ise yaklaşık %46'sı da aynı şekilde yatırım yapacağını belirtmiş, bununla birlikte %25'ten fazlası da nispeten daha riskli bir yatırım aracı olan hisse senedini tercih etmiştir.

Tablo 38: Deneyimlerinizi göz önüne alarak hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına ne kadar rahat yatırım yaparsınız?

	Hiç rahat yatırım yapmam	Biraz rahat yatırım yaparım	Çok rahat yatırım yaparım
18-24	%27.50	%60.80	%11.80
25-35	%29.00	%57.40	%13.60

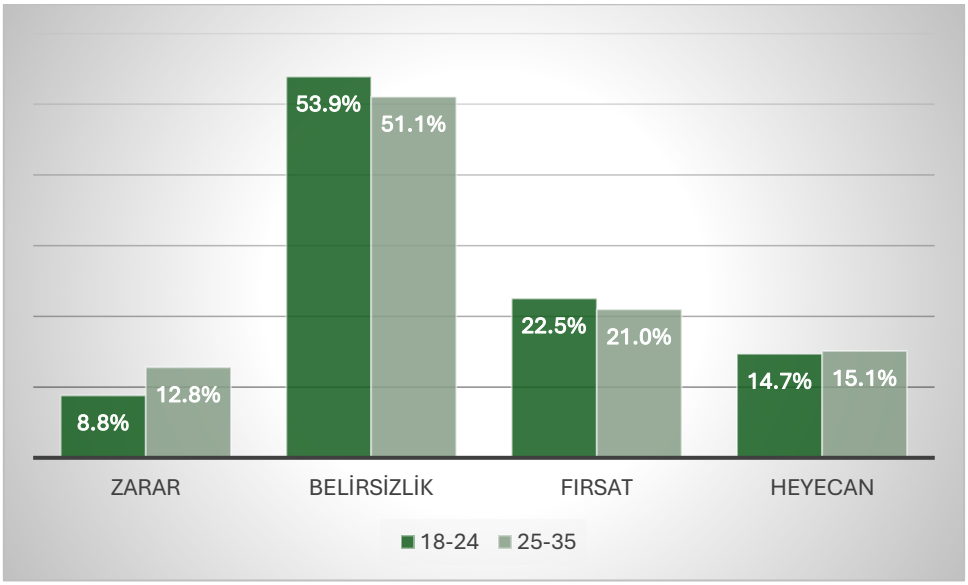

Şekil 38: Deneyimlerinizi göz önüne alarak hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına ne kadar rahat yatırım yaparsınız?

Tablo 38'deki soruya cevap veren Z kuşağı bireylerin %73'e yakını hisse senedine yatırım yaparken rahat hissettiğini belirtirken ,Y kuşağı bireylerde bu oran %71'dir.Y kuşağı bireylerin hisse senedi yatırımlarında daha tereddütlü olduğu görülmektedir.

Tablo 39: "Risk" kelimesini düşündüğünüzde ilk olarak aşağıdakilerden hangisi aklınıza gelmektedir?

	Zarar	Belirsizlik	Fırsat	Heyecan
18-24	%8.80	%53.90	%22.50	%14.70
25-35	%12.80	%51.10	%21.00	%15.10

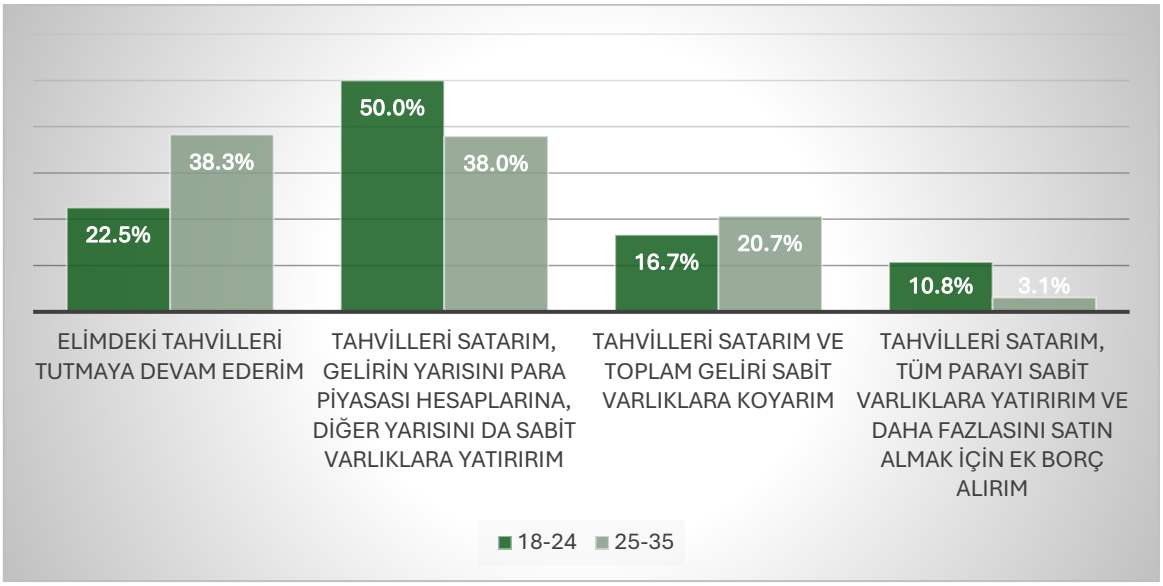

Şekil 39: "Risk" kelimesini düşündüğünüzde ilk olarak aşağıdakilerden hangisi aklınıza gelmektedir?

Tablo 39'daki verilere göre, 18-24 yaş aralığındaki bireylerin yaklaşık %9'u risk kavramını zarar olarak düşündüğünü belirtirken 25-35 yaş aralığındaki bireylerde bu oran %13'e yakındır. Genç bireylerin yaklaşık %54'ü ise riski belirsizlik olarak görmektedir.

Tablo 40: Yatırım varlıklarınızın çoğunun yüksek faizli devlet tahvillerinde olduğunu düşünün. Bazı uzmanlar altın, mücevher, koleksiyon ve gayrimenkul (maddi varlıklar) gibi varlıkların fiyatlarının değerinin artacağını tahmin etmektedir. Bu süreçte tahvil fiyatları düşebilir, ancak uzmanlar devlet tahvillerinin nispeten güvenli olduğu konusunda hemfikir. Bu durumda yatırım varlıklarınızı ne şekilde değerlendirirsiniz?

	Elimdeki tahvilleri tutmaya devam ederim	Tahvilleri satarım. gelirin yarısını para piyasası hesaplarına, diğer yarısını da sabit varlıklara yatırırım	Tahvilleri satarım ve toplam geliri sabit varlıklara koyarım	Tahvilleri satarım. tüm parayı sabit varlıklara yatırırım ve daha fazlasını satın almak için ek borç alırım
18-24	%22.50	%50.00	%16.70	%10.80
25-35	%38.30	%38.00	%20.70	%3.10

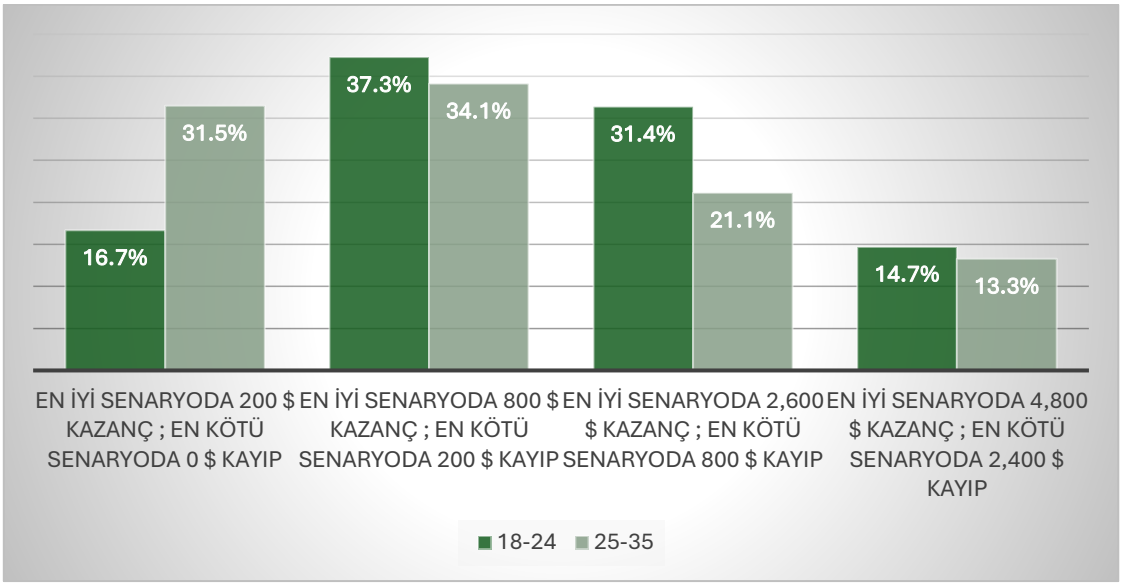

Şekil 40: Yatırım varlıklarınızın çoğunun yüksek faizli devlet tahvillerinde olduğunu düşünün. Bazı uzmanlar altın, mücevher, koleksiyon ve gayrimenkul (maddi varlıklar) gibi varlıkların fiyatlarının değerinin artacağını tahmin etmektedir. Bu süreçte tahvil fiyatları düşebilir, ancak uzmanlar devlet tahvillerinin nispeten güvenli olduğu konusunda hemfikir. Bu durumda yatırım varlıklarınızı ne şekilde değerlendirirsiniz?

Z kuşağı bireylerin risk almaya olan meyli Şekil 40'da görülmektedir. 18-24 yaş arası gençlerin %11'e yakını yüksek riskli yatırım yapmayı göze alırken 25-35 yaş aralığındaki bireylerde bu seçeneği tercih edenlerin oranı %3 dolaylarındadır. Y kuşağı bireylerin %38,3'ünün riskten tamamen kaçınma davranışı sergilemesi de riski sevmediklerini göstermektedir.

Tablo 41 Aşağıdaki dört yatırım seçeneğinin kazanç ve kayıpları göz önüne alındığında siz hangisini tercih edersiniz?

	En iyi senaryoda 200 $ kazanç; en kötü senaryoda 0 $ kayıp	En iyi senaryoda 800 $ kazanç; en kötü senaryoda 200 $ kayıp	En iyi senaryoda 2.600 $ kazanç; en kötü senaryoda 800 $ kayıp	En iyi senaryoda 4.800 $ kazanç; en kötü senaryoda 2.400 $ kayıp
18-24	%16.70	%37.30	%31.40	%14.70
25-35	%31.50	%34.10	%21.10	%13.30

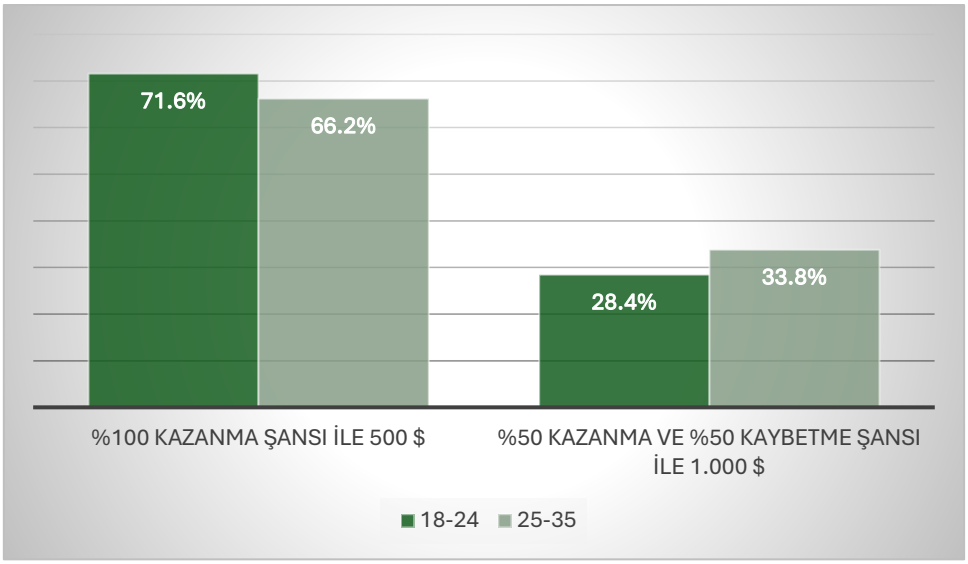

Şekil 41: Aşağıdaki dört yatırım seçeneğinin kazanç ve kayıpları göz önüne alındığında siz hangisini tercih edersiniz?

Tablo 41'de görüldüğü üzere Y kuşağı bireylerin %32'ye yakını riskten tamamen arınmış ancak düşük kazançlı seçeneği tercih ederken Z kuşağı bireylerin yaklaşık %32'si ise daha fazla riski göze alarak "En iyi senaryoda 2,600 $ kazanç; en kötü senaryoda 800 $ kayıp" seçeneğini tercih etmektedir.

Tablo 42: Yatırım yapmanız için size 1000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 1000 $ nereye yatırırsınız?

	%100 kazanma şansı ile 500 $	%50 kazanma ve %50 kaybetme şansı ile 1.000 $
18-24	%71.60	%28.40
25-35	%66.20	%33.80

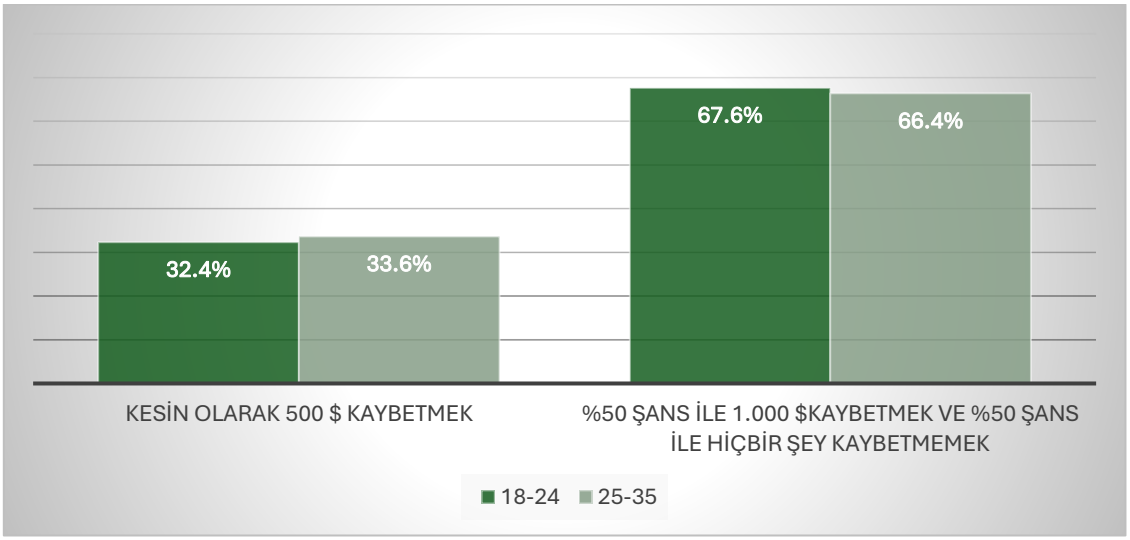

Şekil 42: Yatırım yapmanız için size 1000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 1000 $ nereye yatırırsınız?

Kazanç söz konusu olduğunda Z kuşağı katılımcıların yaklaşık %72'si risksiz seçeneği tercih etmiş olup Y kuşağı bireylerden bu seçeneği tercih edenlerin oranı %66 dolaylarında olduğu Şekil 42'de görülmektedir.

Tablo 43: Yatırım yapmanız için size 2000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 2000 $ nereye yatırırsınız?

	Kesin olarak 500 $ kaybetmek	%50 şans ile 1.000 $ kaybetmek ve %50 şans ile hiçbir şey kaybetmemek
18-24	%32.40	%67.60
25-35	%33.60	%66.40

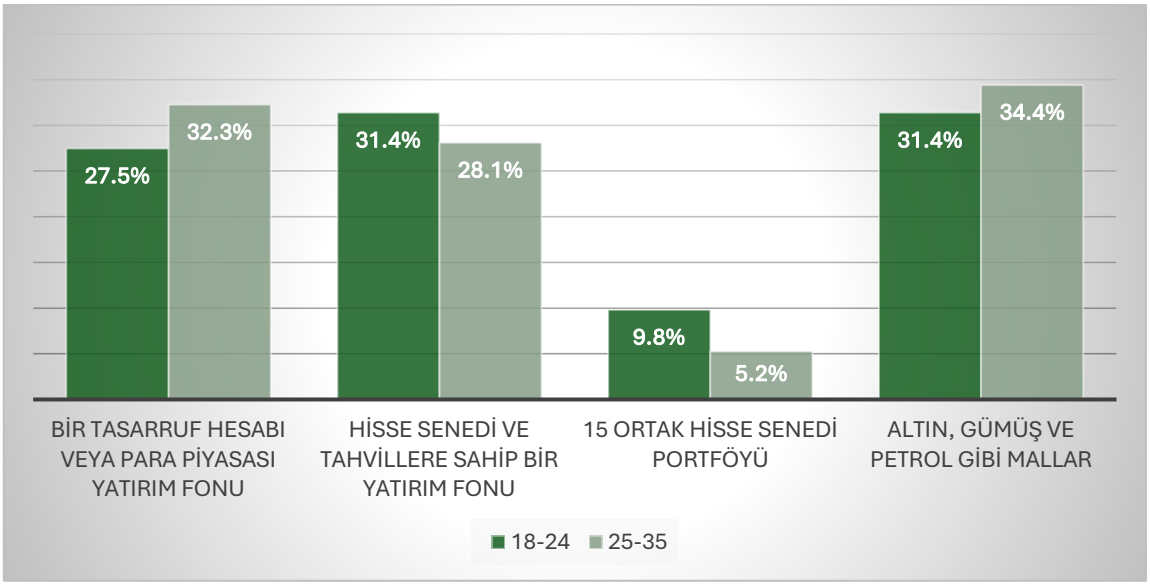

Şekil 43: Yatırım yapmanız için size 2000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 2000 $ nereye yatırırsınız?

Tablo 43'deki soruya benzer şekilde, ancak bu kez kayıp söz konusu olan bir senaryo karşısındaki cevabı gösteren Tablo 44'de her iki yaş grubunda da bireylerin risk almaya istekli oldukları, risk iştahının da Z kuşağı katılımcılarda nispeten daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 44: Bir akrabanızın size 100.000 dolarlık bir miras bıraktığını ve vasiyetnamesinde TÜM yatırımlarınızı aşağıdaki seçeneklerden birine kullanmanızı şart koştuğunu varsayalım. Hangisini seçersiniz?

	Bir tasarruf hesabı veya para piyasası yatırım fonu	Hisse senedi ve tahvillere sahip bir yatırım fonu	15 ortak hisse senedi portföyü	Altın. gümüş ve petrol gibi mallar
18-24	%27.50	%31.40	%9.80	%31.40
25-35	%32.30	%28.10	%5.20	%34.40

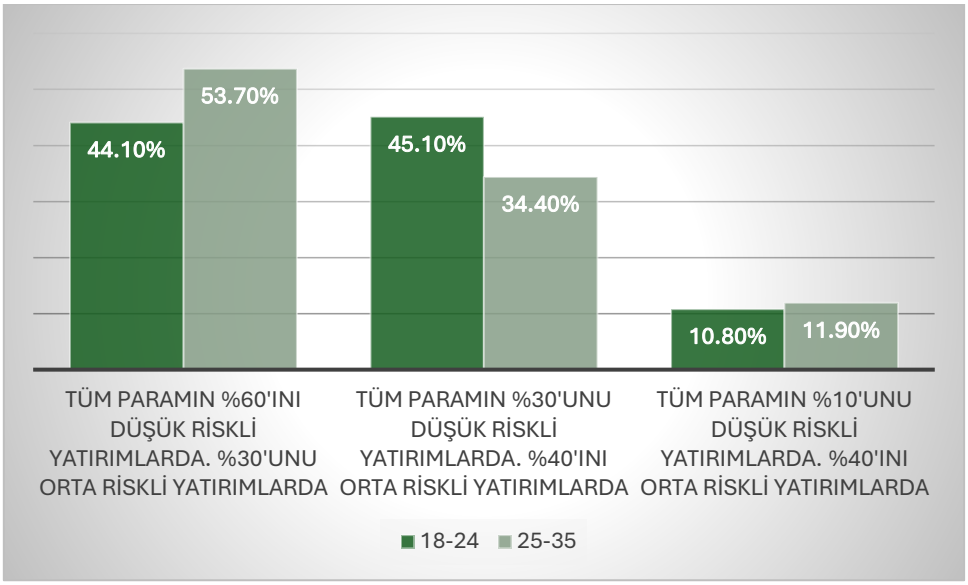

Şekil 44: Bir akrabanızın size 100.000 dolarlık bir miras bıraktığını ve vasiyetnamesinde TÜM yatırımlarınızı aşağıdaki seçeneklerden birine kullanmanızı şart koştuğunu varsayalım. Hangisini seçersiniz?

Şekil 44'de yatırım seçenekleri arasından 18-24 yaş aralığındaki bireylerin tercihlerine bakıldığında %27,5'i en az riskli seçeneğe yönelirken yaklaşık %40'ının ise hisse senedi temelli yatırım araçlarını seçtikleri görülmektedir. 25-35 yaş aralığındaki bireylerde ise riskten kaçınma davranışı bu soru nezdinde de gözlenebilmektedir.

Tablo 45: 20.000 $ yatırım yapmak zorunda kalsaydınız, aşağıdaki yatırım seçeneklerinden hangisini tercih ederdiniz?

	Tüm paramın %60'ını düşük riskli yatırımlarda. %30'unu orta riskli yatırımlarda	Tüm paramın %30'unu düşük riskli yatırımlarda. %40'ını orta riskli yatırımlarda	Tüm paramın %10'unu düşük riskli yatırımlarda. %40'ını orta riskli yatırımlarda
18-24	%44.10	%45.10	%10.80
25-35	%53.70	%34.40	%11.90

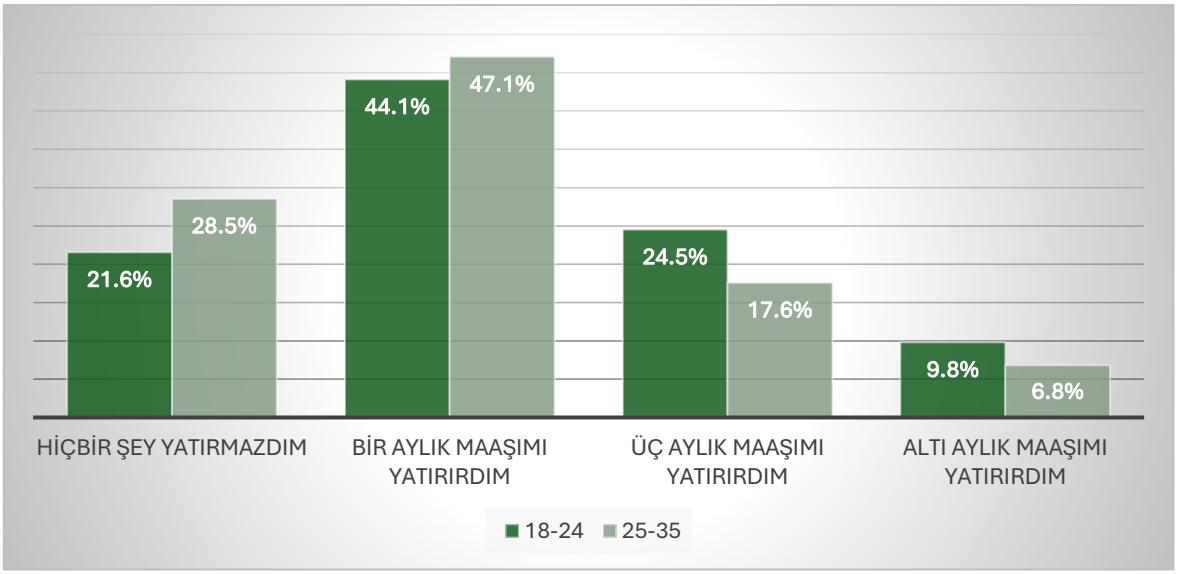

Şekil 45: 20.000 $ yatırım yapmak zorunda kalsaydınız, aşağıdaki yatırım seçeneklerinden hangisini tercih ederdiniz?

Şekil 45'de görüldüğü üzere 20.000 $ yatırım söz konusu olduğunda, Y kuşağı katılımcıların yaklaşık %54'ü düşük riskli yatırımı tercih ederken bu seçeneği tercih edenlerin oranı 18-24 yaş için %44 düzeyindedir. Z kuşağı bireyler, ağırlıklı olarak orta riskli yatırımları tercih etmişlerdir.

Tablo 46: Güvenilir bir arkadaşınız ve komşunuz, deneyimli bir jeolog ve bir grup yatırımcıyı bir araya getiriyor. Keşif amaçlı, bir altın madenciliği girişimini finanse ettiğinizi düşünün. Eğer girişiminiz başarılı olursa yatırımınızın 50 ila 100 katını geri alabilirsiniz ancak maden iflas ederse, tüm yatırımınız gider. Arkadaşınız başarı şansını %20 olarak tahmin etmektedir. Paranız olsaydı, ne kadar yatırım yapardınız?

	Hiçbir şey yatırmazdım	Bir aylık maaşımı yatırırdım	Üç aylık maaşımı yatırırdım	Altı aylık maaşımı yatırırdım
18-24	%21.60	%44.10	%24.50	%9.80
25-35	%28.50	%47.10	%17.60	%6.80
Toplam	%27.60	%46.70	%18.50	%7.20

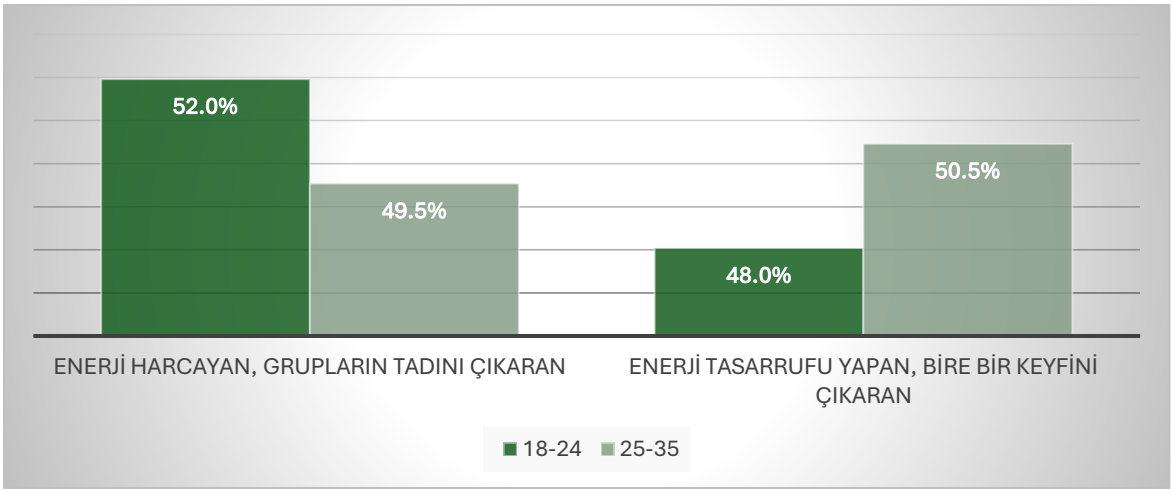

Şekil 46: Güvenilir bir arkadaşınız ve komşunuz, deneyimli bir jeolog ve bir grup yatırımcıyı bir araya getiriyor. Keşif amaçlı, bir altın madenciliği girişimini finanse ettiğinizi düşünün. Eğer girişiminiz başarılı olursa yatırımınızın 50 ila 100 katını geri alabilirsiniz ancak maden iflas ederse, tüm yatırımınız gider. Arkadaşınız başarı şansını %20 olarak tahmin etmektedir. Paranız olsaydı, ne kadar yatırım yapardınız?

Tablo 46'daki soruda bahsedilen senaryo karşısında 18-24 yaş aralığındaki bireylerin daha yüksek tutarları riske etmeye istekli oldukları, 25-35 yaş aralığındaki katılımcıların ise yaklaşık %76'sının daha az risk almak istedikleri en fazla bir aylık maaşlarını riske atabilecekleri anlaşılmaktadır.

Tablo 47: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Enerji harcayan, grupların tadını çıkaran	Enerji tasarrufu yapan, bire bir keyfini çıkaran
18-24	%52.00	%48.00
25-35	%49.50	%50.50

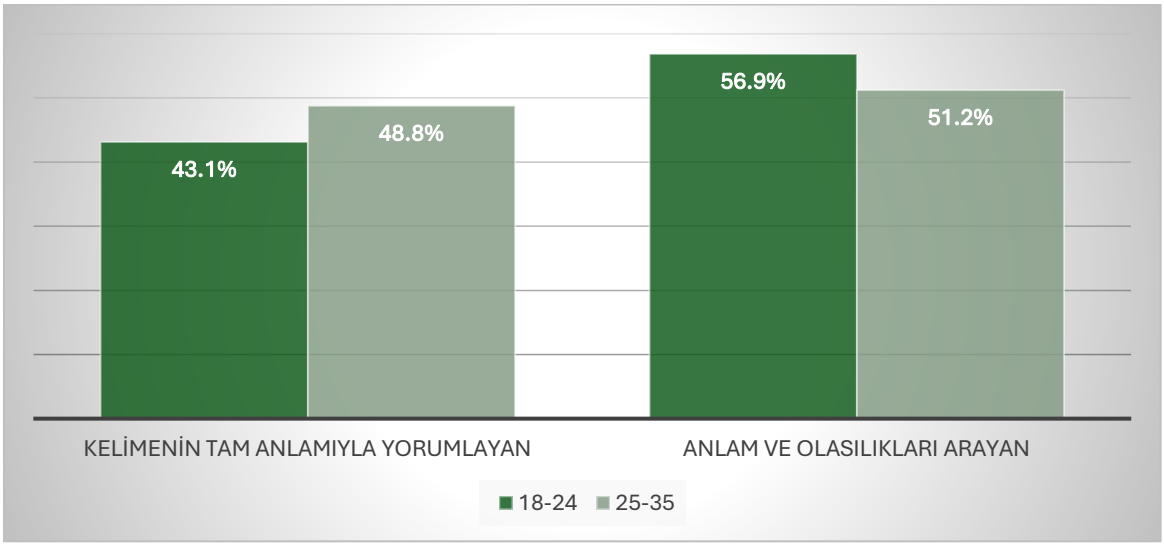

Şekil 47: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 47'e göre online oyun oynarken Z kuşağı bireylerin %52'si kendisini "enerji harcayan, grupların tadını çıkaran" olarak tanımlarken Y kuşağı bireylerin yaklaşık %51'i "enerji tasarrufu yapan, bire bir keyfini çıkaran" olduklarını düşünmektedir.

Tablo 48: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Kelimenin tam anlamıyla yorumlayan	Anlam ve olasılıkları arayan
18-24	%43.10	%56.90
25-35	%48.80	%51.20

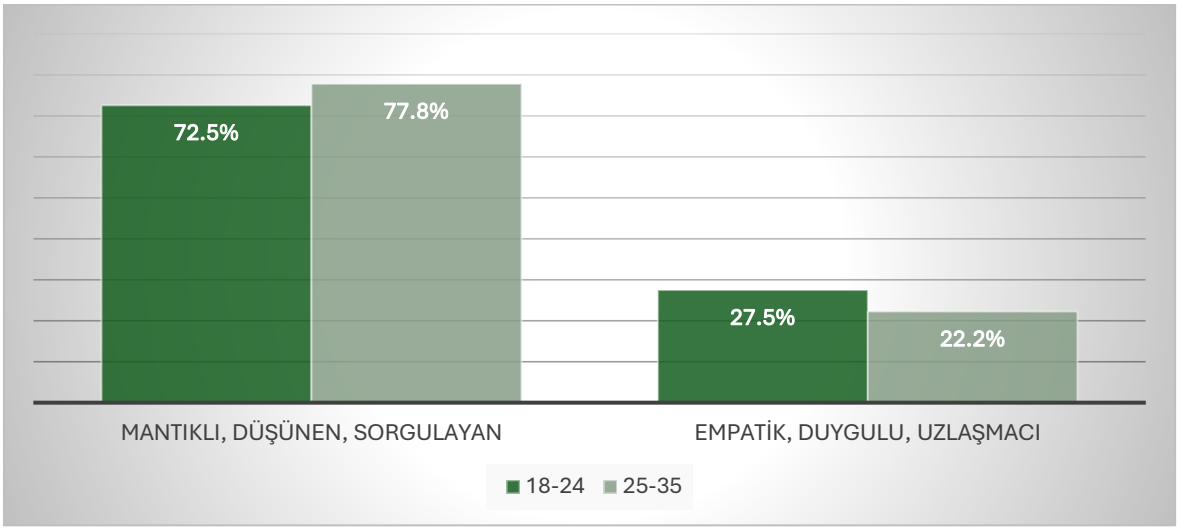

Şekil 48: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 48'e göre 18-24 yaş aralığındaki kişiler online oyun oynarken %56,9 oranla kendilerini daha çok "anlam ve olasılıkları arayan" olarak tanımlarken 25-35 yaş aralığındaki kişilerin ise yaklaşık %51'i kendisini "Kelimenin tam anlamıyla yorumlayan " olarak tanımlamaktadır.

Tablo 49: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Mantıklı, düşünen, sorgulayan	Empatik, duygulu, uzlaşmacı
18-24	%72.50	%27.50
25-35	%77.80	%22.20

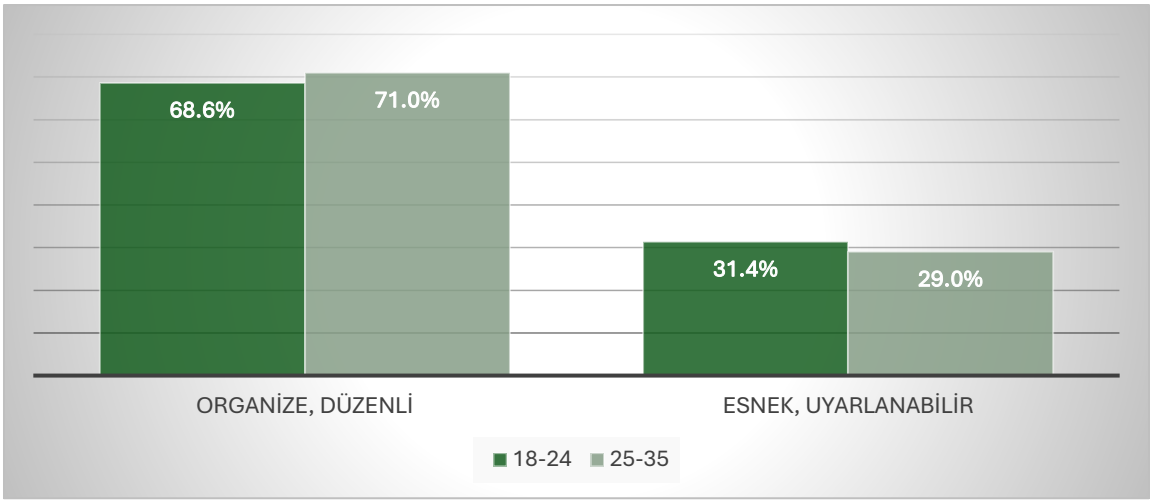

Şekil 49: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 49'a göre Z kuşağı bireylerin yaklaşık %73'ü online oyunlarda "mantıklı, düşünen ve sorgulayan" olarak kendini tanımlarken Y kuşağı katılımcılarda bu oran daha yüksek olup %78 dolaylarındadır.

Tablo 50: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Organize düzenli	Esnek uyarlanabilir
18-24	%68.60	%31.40
25-35	%66.35	%29.00

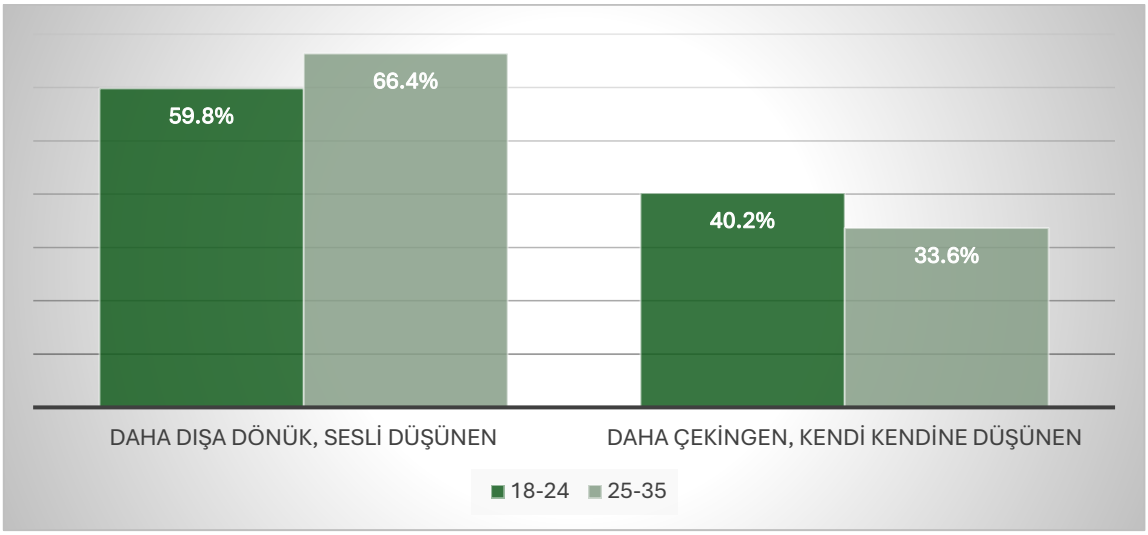

Şekil 50: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 50'deki verilere göre her iki yaş grubundaki kişiler de kendisini online oyunlarda "organize ve düzenli" olarak tanımlama eğilimindedir. Z kuşağı bireylerin %68,6'sı, Y kuşağı bireylerin ise %70'i bu şekilde kendisini nitelendirmektedir.

Tablo 51: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Daha dışa dönük, sesli düşünen	Daha çekingen, kendi kendine düşünen
18-24	%59.80	%40.19
25-35	%66.35	%33.64

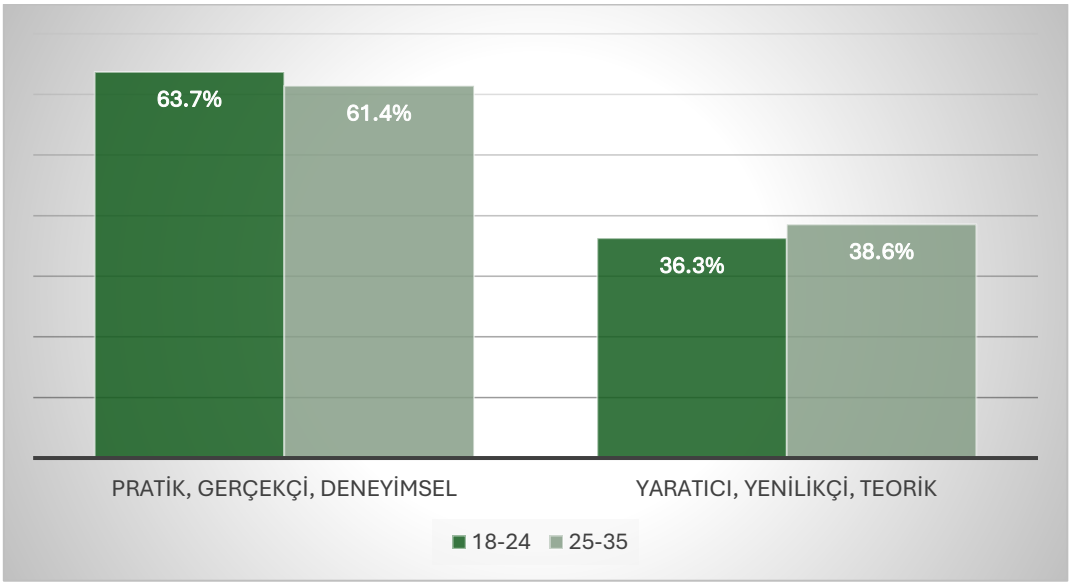

Şekil 51: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Y kuşağı bireylerin %34'e yakını online oyunlarda çekingen ve kendi kendine düşünen biri olduğunu düşünürken Z kuşağı bireylerde bu oran %40'ın üzerindedir. Kendini "daha dışa dönük ve sesli düşünen" olarak tanımlama eğiliminin Y kuşağı bireylerde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 52: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Pratik, gerçekçi, deneyimsel	Yaratıcı, yenilikçi, teorik
18-24	%63.70	%36.30
25-35	%61.40	%38.60

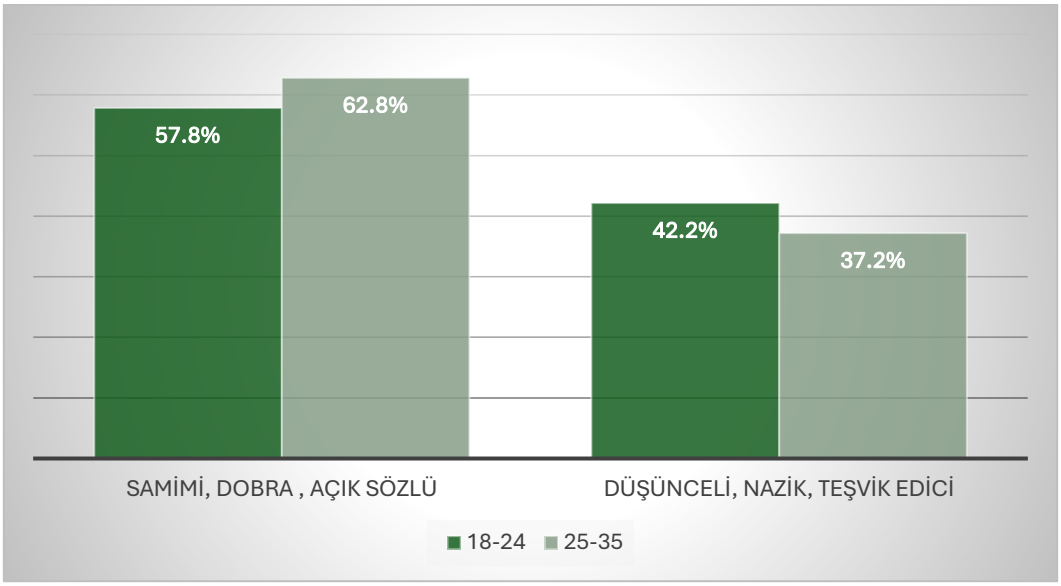

Şekil 52: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 52'ye göre, katılımcılardan 18-24 yaş aralığındaki bireylerin %64'e yakını oyun oynarken "pratik, gerçekçi ve deneyimsel" olduğuna inanırken 25-35 yaş aralığındaki bireylerin ise yaklaşık %39'u "yaratıcı, yenilikçi ve teorik" olarak kendisini tanımlamaktadır.

Tablo 53: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Samimi, dobra, açık sözlü	Düşünceli, nazik, teşvik edici
18-24	%57.80	%42.20
25-35	%62.80	%37.20

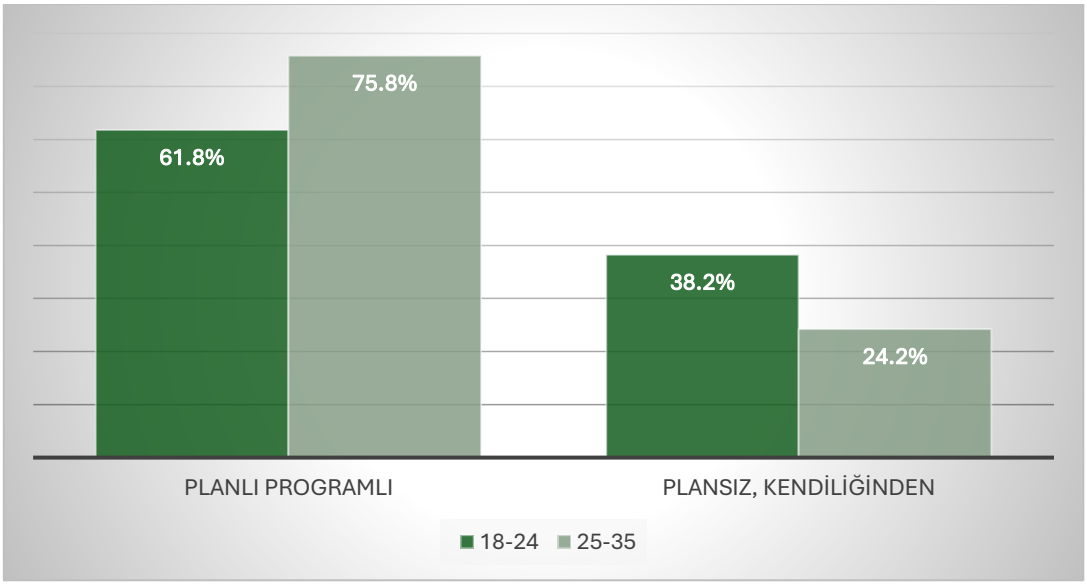

Şekil 53: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 53'e göre, online oyun oynarken 18-24 yaş grubunun yaklaşık %58'i kendilerini "samimi, dobra ve açık sözlü" olarak nitelerken 25-35 yaş grubunda ise bu oran yaklaşık %63'tür.

Tablo 54: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Planlı programlı	Plansız kendiliğinden
18-24	%61.80	%38.20
25-35	%75.80	%24.20

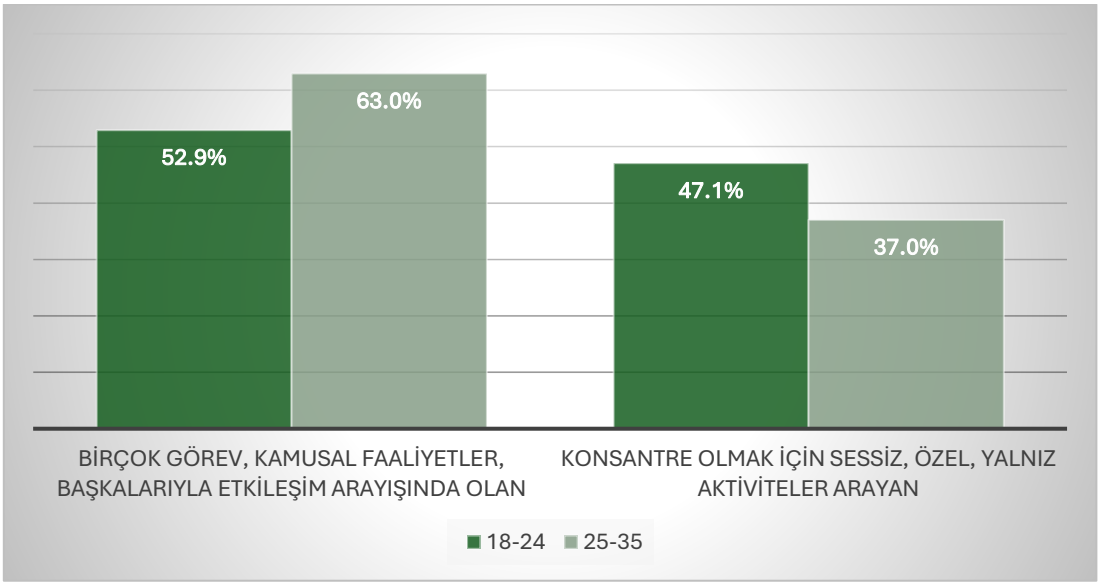

Şekil 54: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 54'de görüldüğü üzere, online oyunlarda Y kuşağı olup "planlı, programlı" olduğunu düşünenlerin oranı, Z kuşağı bireylere kıyasla daha fazladır. Z kuşağı bireylerin %38,2'si "plansız, kendiliğinden" olduğunu düşünürken bu oran Y kuşağı bireylerde %24,2 seviyesindedir.

Tablo 55: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Birçok görev kamusal faaliyetler başkalarıyla etkileşim arayışında olan	Konsantre olmak için sessiz özel yalnız aktiviteler arayan
18-24	%52.90	%47.10
25-35	%63.00	%37.00

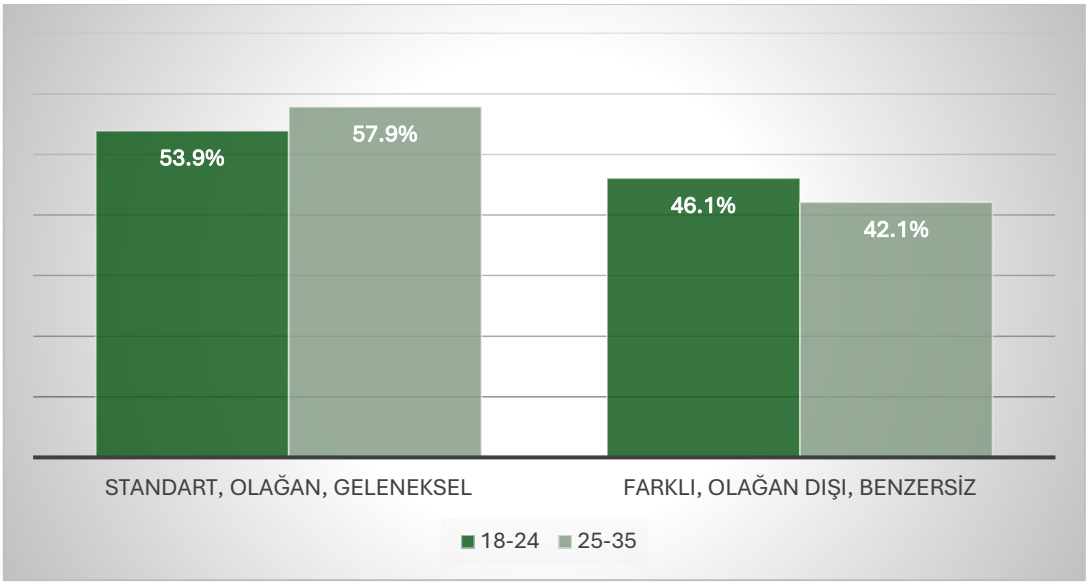

Şekil 55: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 55'den görüldüğü üzere; 25-35 yaş aralığındaki kişiler %63 oranında "Birçok görev, kamusal faaliyetler, başkalarıyla etkileşim arayışında olan" cevabını verirken 18-24 yaş aralığında "Konsantre olmak için sessiz, özel, yalnız aktiviteler arayan" cevabını verenlerin oranı %47 dolaylarındadır.

Tablo 56: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Standart olağan geleneksel	Farklı olağan dışı benzersiz
18-24	%53.90	%46.10
25-35	%57.90	%42.10

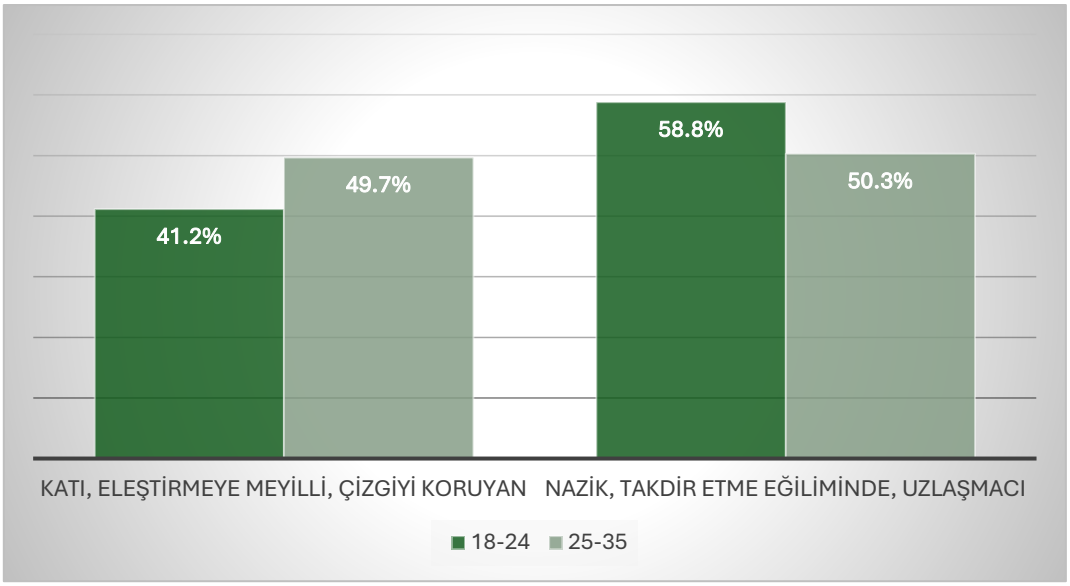

Şekil 56: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Y kuşağı katılımcıların %58'e yakını online oyunlarda kendisini "Standart, olağan, geleneksel" olarak tanımlarken Z kuşağı bireylerde bu oran yaklaşık %54 düzeyindedir. Z kuşağı bireylerin %46,1'i ise "farklı, olağan dışı, benzersiz" olduğunu düşünmektedir.

Tablo 57: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Katı, eleştirmeye meyilli, çizgiyi koruyan	Nazik, takdir etme eğiliminde, uzlaşmacı
18-24	%41.20	%58.80
25-35	%49.70	%50.30

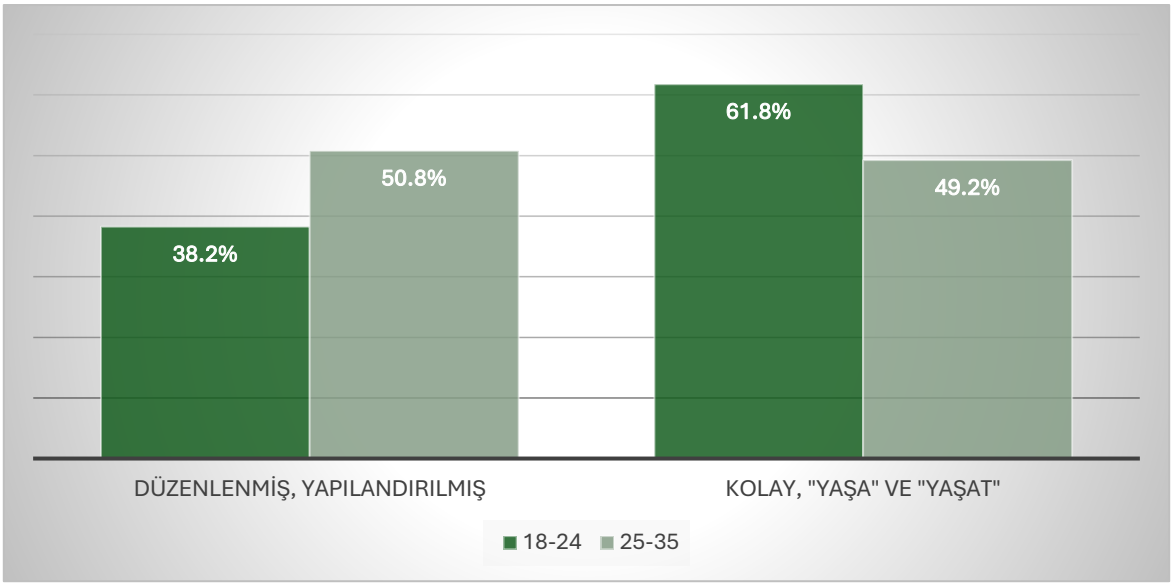

Şekil 57: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 57'de gösterilen, 25-35 yaş grubundaki bireylerin cevapları incelendiğinde, "Katı, eleştirmeye meyilli, çizgiyi koruyan" olduğunu düşünen ile "Nazik, takdir etme eğiliminde, uzlaşmacı" olduğunu düşünen bireylerin oranı neredeyse aynıdır. 18-24 yaş gurubunda ise daha yüksek bir farklılık söz konusu olup katılımcıların yaklaşık %60'ı online oyunlarda "Nazik, takdir etme eğiliminde, uzlaşmacı" olduğunu belirtmektedir.

Tablo 58: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Düzenlenmiş, yapılandırılmış	Kolay, "yaşa" ve "yaşat"
18-24	%38.20	%61.80
25-35	%50.80	%49.20

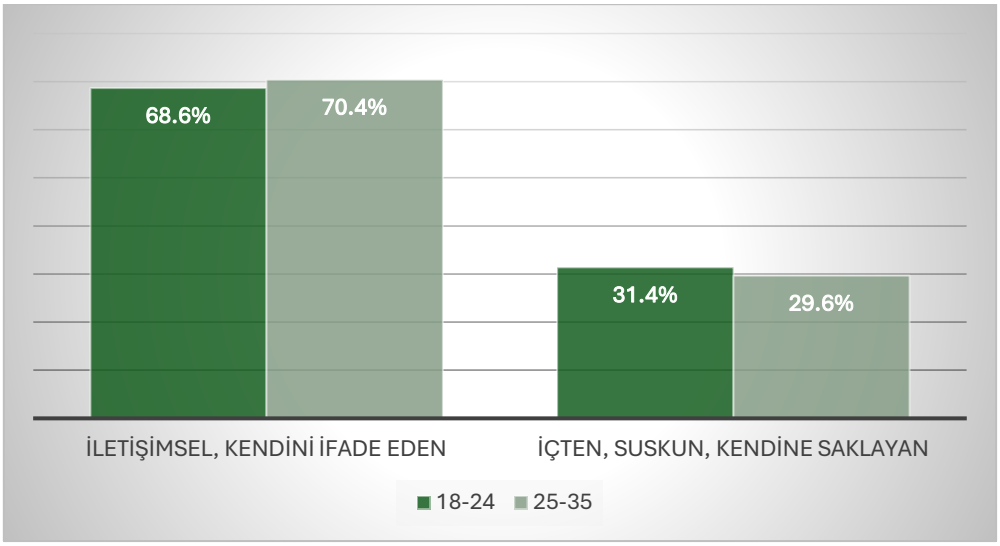

Şekil 58: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 58'e göre, 18-24 yaş aralığındaki katılımcılardan "Kolay, "yaşa" ve "yaşat"" cevabını verenler %61'in üzerindeyken 25-35 yaş aralığında bu oran yaklaşık %50 dir.

Tablo 59: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	İletişimsel, kendini ifade eden	İçten, suskun, kendine saklayan
18-24	%68.60	%31.40
25-35	%70.40	%29.60

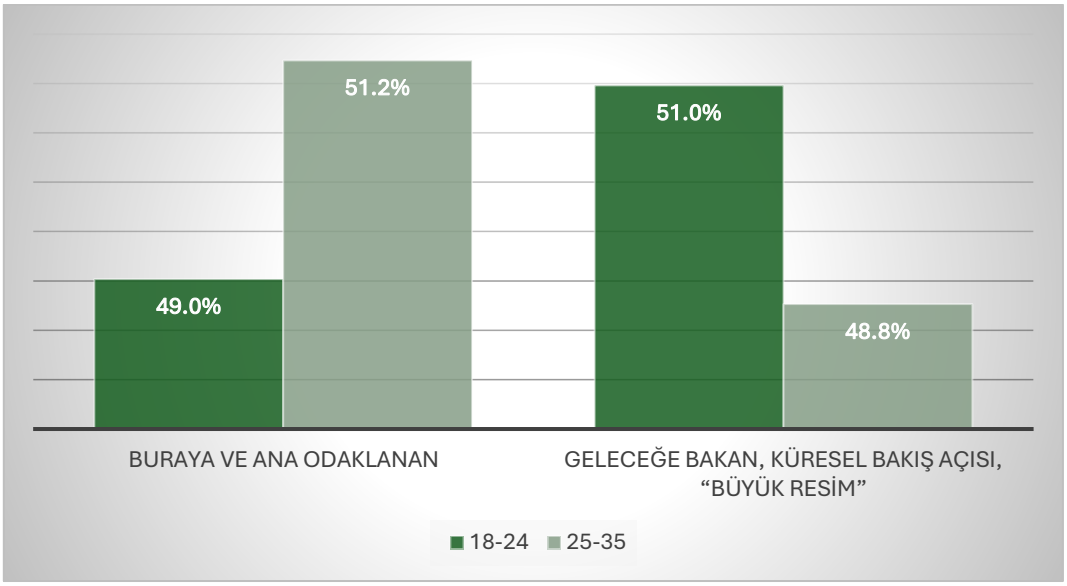

Şekil 59: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 59'den görüldüğü üzere, her iki yaş grubundaki kişiler kendilerini online oyun oynarken yaklaşık %70 oranla "iletişimsel, kendini ifade eden" olarak tanımlamıştır. %30'luk bir kesim ise "İçten, suskun, kendine saklayan" cevabını vermiştir.

Tablo 60: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Buraya ve ana odaklanan	Geleceğe bakan, küresel bakış açısı, "büyük resim"
18-24	%49.00	%51.00
25-35	%51.20	%48.80

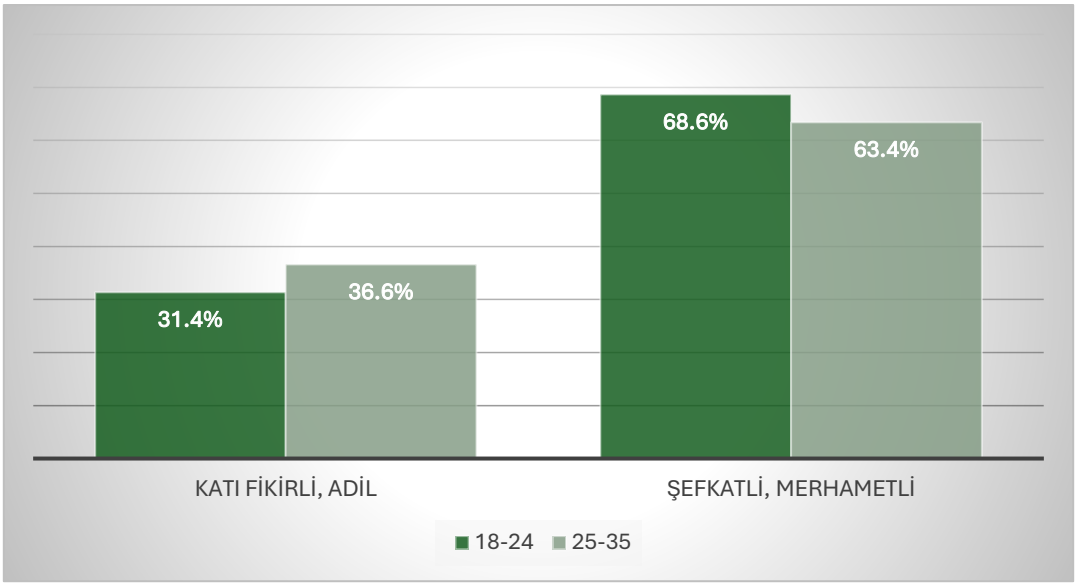

Şekil 60: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 60'daki soruda yine öncekilere benzer olarak her iki yaş grubunun da vermiş olduğu cevapların ağırlıkları birbirine çok yakın olup katılımcıların yarısına yakını kendisini "Buraya ve ana odaklanan" olarak tanımlarken diğer kısmı da "Geleceğe bakan, küresel bakış açısı, "büyük resim" olarak tanımlamıştır.

Tablo 61: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Katı fikirli, adil	Şefkatli, merhametli
18-24	%31.40	%68.60
25-35	%36.60	%63.40

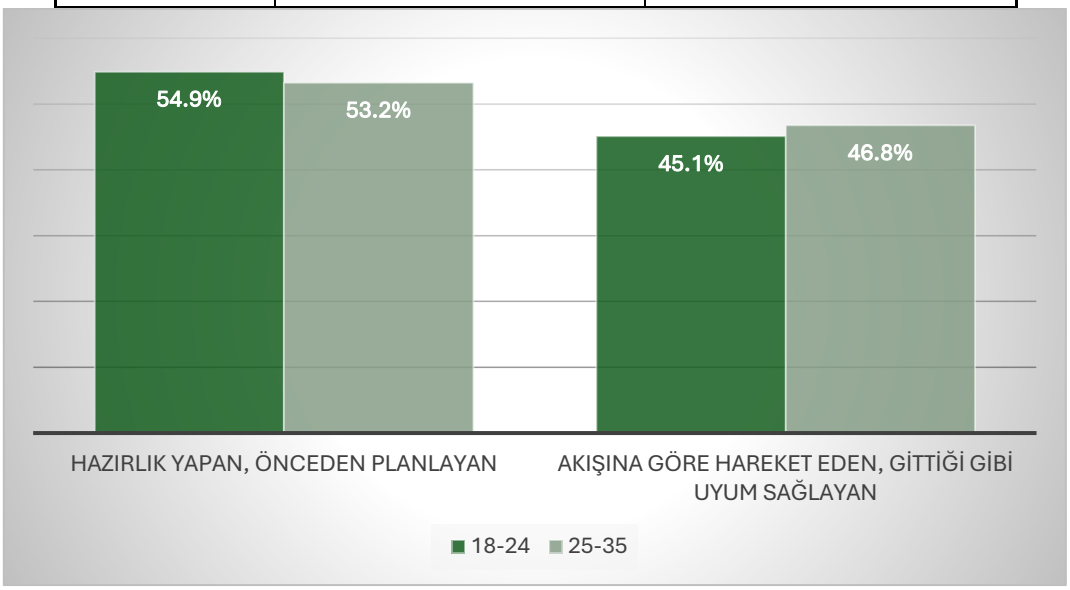

Şekil 61: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 61'deki soruya cevap veren Z kuşağı bireylerin %68,6'sı online oyunlarda kendisini "şefkatli ve merhametli" olarak tanımlarken Y kuşağı bireylerin %37'ye yakını ise "katı fikirli ve adil" olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 62: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Hazırlık yapan, önceden planlayan	Akışına göre hareket eden, gittiği gibi uyum sağlayan
18-24	%54.90	%45.10
25-35	%53.20	%46.80

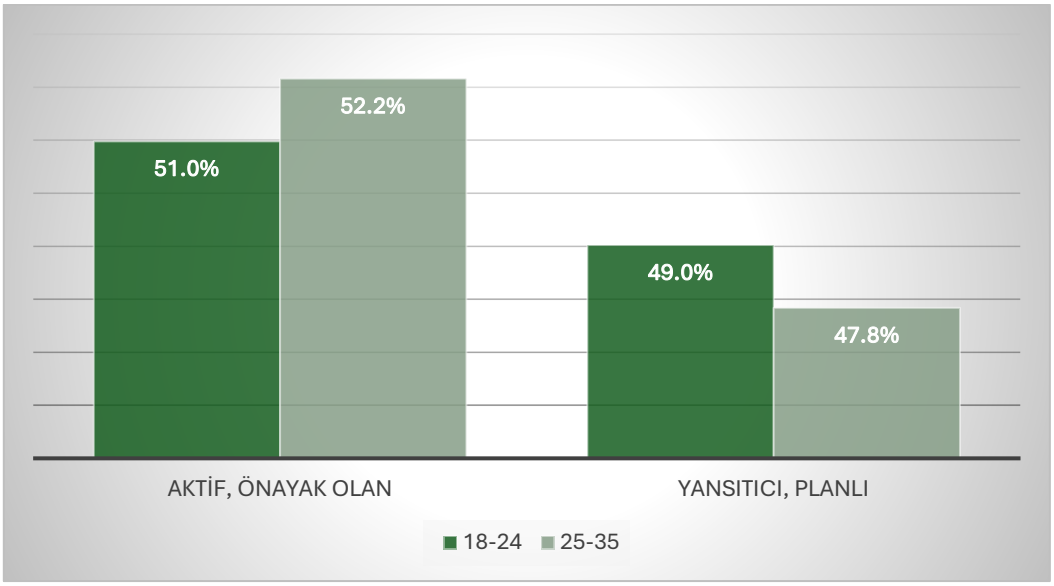

Şekil 62: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 62'deki soruya cevap veren katılımcılardan 18-24 yaş aralığında olanların %55'e yakını oyun oynarken "Hazırlık yapan, önceden planlayan" kişi olduklarını belirtirken 25-35 yaş aralığındakilerin yaklaşık %47'si ise "Akışına göre hareket eden, gittiği gibi uyum sağlayan" olarak kendisini tanımlamaktadır.

Tablo 63: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Aktif, önayak olan	Yansıtıcı, planlı
18-24	%51.00	%49.00
25-35	%52.20	%47.80

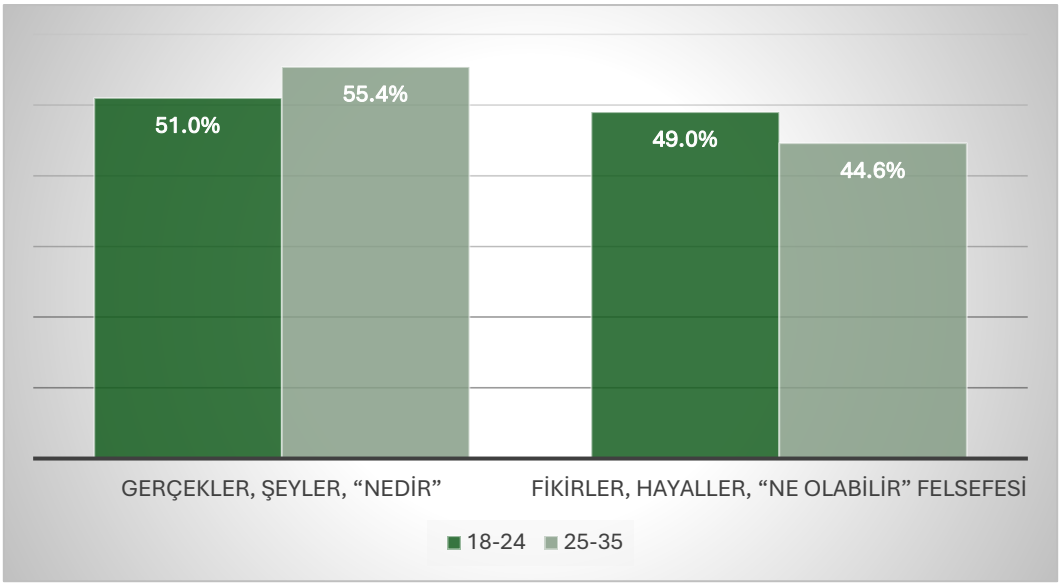

Şekil 63: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 63'de görüldüğü üzere, Y ve Z kuşağı bireylerin kendilerini "aktif, ön ayak olan" olarak görme oranı ile "yansıtıcı, planlı" olarak görme oranları yaklaşık %1'lik farkla birbirine çok yakındır.

Tablo 64: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Gerçekler, şeyler, "nedir"	Fikirler, hayaller, "ne olabilir" felsefesi
18-24	%51.00	%49.00
25-35	%55.40	%44.60

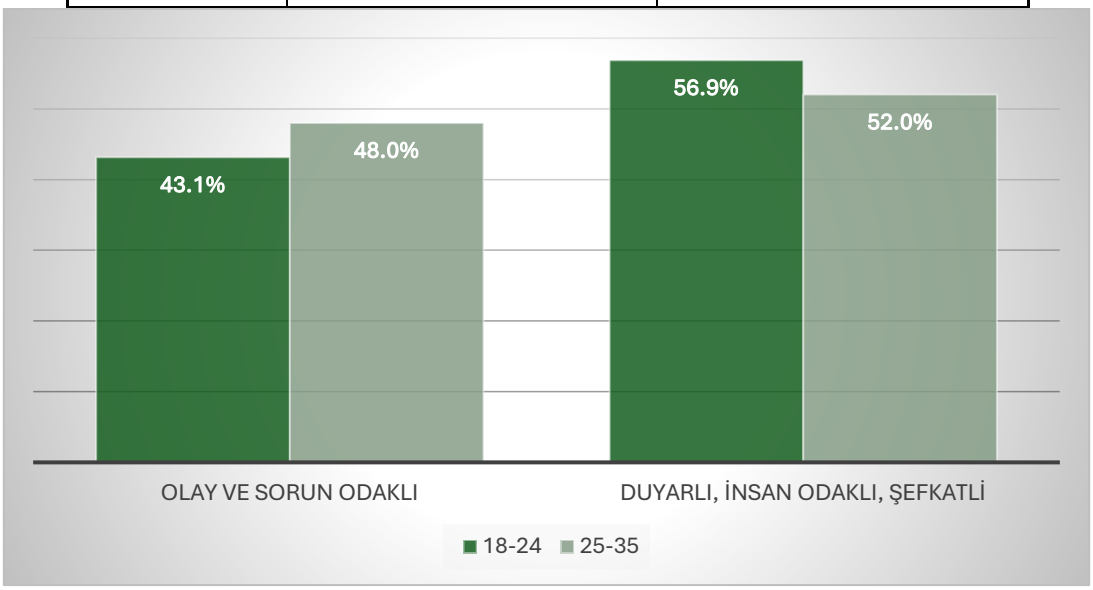

Şekil 64: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 64’deki soruya verilen cevaplar 18-24 yaş aralığı için birbirine oldukça yakınken 25-35 yaş aralığı için “Gerçekler, şeyler, “nedir”” cevabı yaklaşık %55 orana sahip olup “Fikirler, hayaller, “ne olabilir” felsefesi” şeklinde cevap verenlerden daha fazladır.

Tablo 65: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Olay ve sorun odaklı	Duyarlı, insan odaklı, şefkatli
18-24	%43.10	%56.90
25-35	%48.00	%52.00

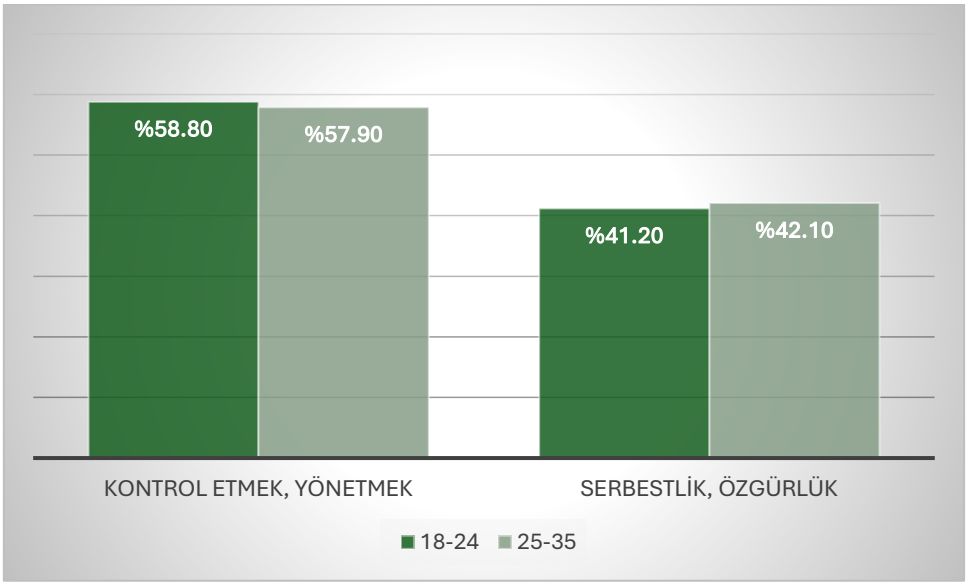

Şekil 65: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 65'deki soruya cevap veren, Y kuşağı bireylerin %52'si oyun oynarken "duyarlı, insan odaklı ve şefkatli" olarak kendini tanımlarken bu oran Z kuşağı bireylerde yaklaşık %57'dir.

Tablo 66: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Kontrol etmek, yönetmek	Serbestlik, özgürlük
18-24	%58.80	%41.20
25-35	%57.90	%42.10

Şekil 66: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

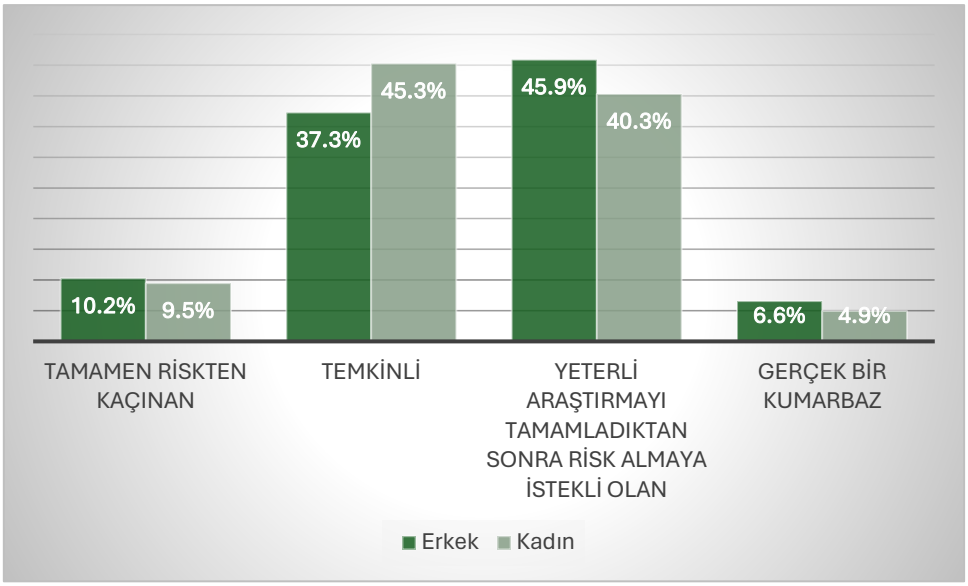
Tablo 66'daki soruya cevap veren, katılımcılardan kendini "kontrol eden ve yöneten" olarak ve "serbestlik, özgürlük" olarak tanımlayanların oranı, her iki yaş gurubunda yaklaşık %1'lik fark barındırmaktadır. Tüm katılımcıların %58'i ise kendini "Kontrol etmek, yönetmek" ifadesiyle tanımlama eğilimindedir.

3.3. Çevrimiçi Oyuncuların Cinsiyet Ayrımına Göre Finansal Risk Toleransı

Ankete katılan çevrimiçi oyuncuların, finansal risk toleransının yaş gruplarına göre değerlendirilmesine yönelik katılımcıların cevapları soru bazında aşağıda tablolaştırılmıştır. Bu bölümde Tablolar, okuyucuların yorumlayabilmesi açısından grafik haline getirilerek bulguların sunumu yapılmıştır.

Tablo 67: En iyi arkadaşınız genel olarak sizi nasıl bir "risk alan" olarak tanımlar?

	Tamamen riskten kaçınan	Temkinli	Yeterli araştırmayı tamamladıktan sonra risk almaya istekli olan	Gerçek bir kumarbaz
Erkek	%10.20	%37.30	%45.90	%6.60
Kadın	%9.50	%45.30	%40.30	%4.90

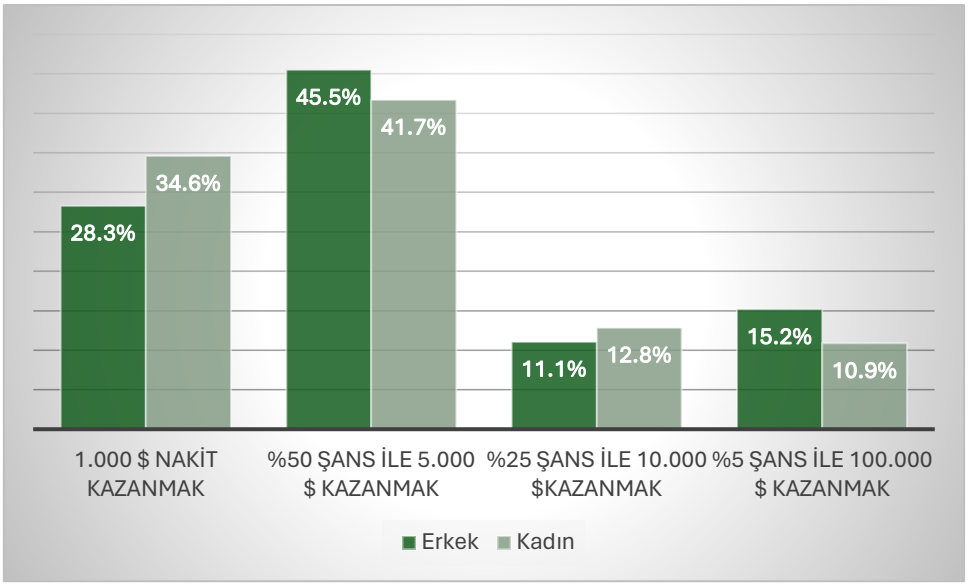

Şekil 67: En iyi arkadaşınız genel olarak sizi nasıl bir "risk alan" olarak tanımlar?

Tablo 67'ye göre çalışma kapsamındaki ankete verilen yanıtlar katılımcıların cinsiyetleri bağlamında incelenmiştir. Şekil 67'ye göre ankette yer alan "En iyi arkadaşınız genel olarak sizi nasıl bir "risk alan" olarak tanımlar?" sorusuna kadınların yaklaşık %45'i "temkinli" yanıtını verirken bu yanıtı veren erkeklerin oranı %37 dolaylarındadır. Risk almaktan kaçınan kadınların oranı yaklaşık %55 iken bu oran erkeklerde yaklaşık %48'dir. Dolayısıyla erkek bireylerin kendini risk almaya daha meyilli olarak gördükleri anlaşılmaktadır.

Tablo 68: Bir televizyon oyun programında olduğunuzu düşününüz. Aşağıdaki seçeneklerden hangisini almayı tercih edersiniz?

	1.000 $ nakit kazanmak	%50 şans ile 5.000 $ kazanmak	%25 şans ile 10.000 $ kazanmak	%5 şans ile 100.000 $ kazanmak
Erkek	%28.30	%45.50	%11.10	%15.20
Kadın	%34.60	%41.70	%12.80	%10.90

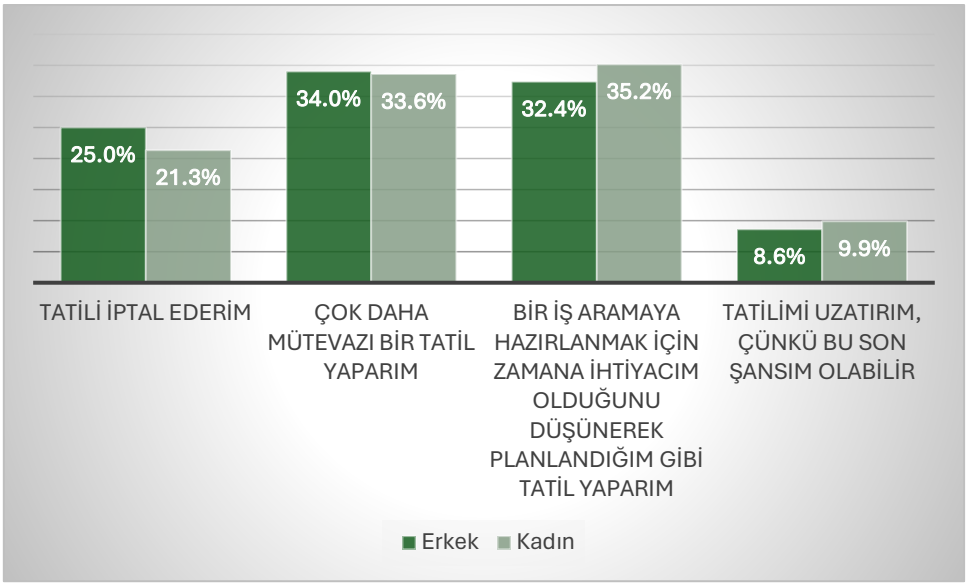

Şekil 68: Bir televizyon oyun programında olduğunuzu düşününüz. Aşağıdaki seçeneklerden hangisini almayı tercih edersiniz?

Ankette yer alan ve Tablo 68'de gösterilen soruya verilen yanıtlara bakıldığında, tamamen risksiz şekilde kazanılan bir ödülü tercih eden kadınların oranı %35'e yakın iken erkeklerin oranı ise %28,3'dür. Tablo ve grafik incelendiğinde, erkeklerin risk almaya daha eğilimli olduğu görülmektedir.

Tablo 69: "Hayatta bir kez yaşanacak" bir tatil için para biriktirmeyi yeni bitirdiğinizi ve tatilinize üç hafta kala işten çıkarıldığınızı düşününüz. Aşağıdakilerden hangisini yaparsınız?

	Tatili iptal ederim	Çok daha mütevazı bir tatil yaparım	Bir iş aramaya hazırlanmak için zamana ihtiyacım olduğunu düşünerek planlandığım gibi tatil yaparım	Tatilimi uzatırım, çünkü bu son şansım olabilir
Erkek	%25.00	%34.00	%32.40	%8.60
Kadın	%21.30	%33.60	%35.20	%9.90

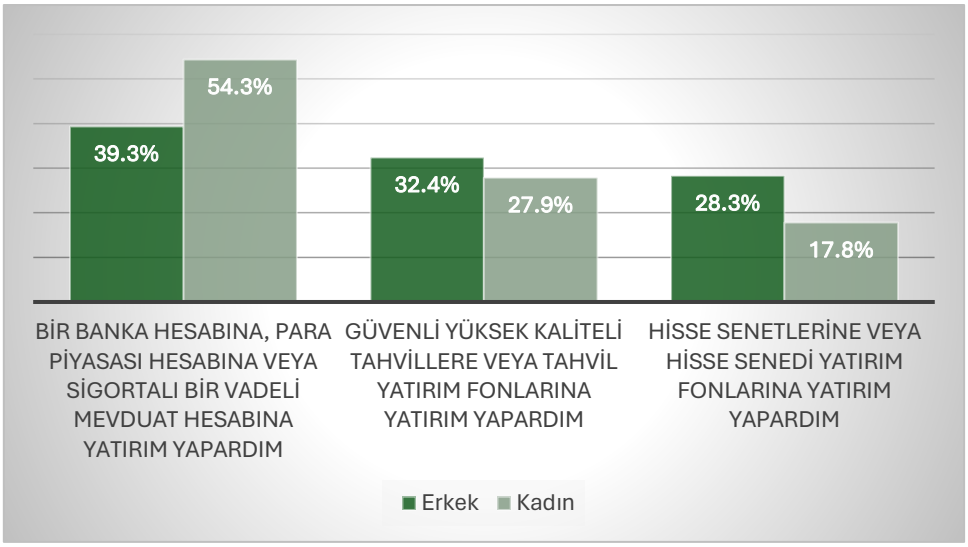

Şekil 69: "Hayatta bir kez yaşanacak" bir tatil için para biriktirmeyi yeni bitirdiğinizi ve tatilinize üç hafta kala işten çıkarıldığınızı düşününüz. Aşağıdakilerden hangisini yaparsınız?

İşten çıkarılma durumunda tatil planına ilişkin Tablo 69'da ifade edilen anket sorusuna erkek bireylerin %25'i "tatili iptal ederim" yanıtını verirken bu oran kadın bireylerde yaklaşık %21'dir. Bununla birlikte tüm katılımcıların %35'e yakını, "Bir iş aramaya hazırlanmak için zamana ihtiyacım olduğunu düşünerek planlandığım gibi tatil yaparım" seçeneğini işaretlemiştir.

Tablo 70: Beklenmedik bir şekilde yatırım yapmak için 20.000 dolar elinize geçseydi bu parayla ne yapardınız?

	Bir banka hesabına, para piyasası hesabına veya sigortalı bir vadeli mevduat hesabına yatırım yapardım	Güvenli yüksek kaliteli tahvillere veya tahvil yatırım fonlarına yatırım yapardım	Hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına yatırım yapardım
Erkek	%39.30	%32.40	%28.30
Kadın	%54.30	%27.90	%17.80

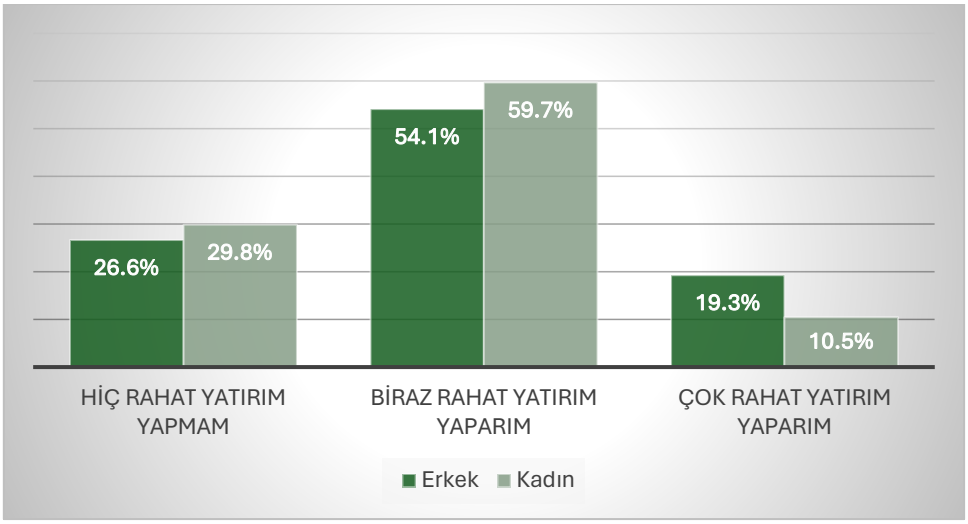

Şekil 70: Beklenmedik bir şekilde yatırım yapmak için 20.000 dolar elinize geçseydi bu parayla ne yapardınız?

Şekil 70'e göre, Tablo 70'deki soruya erkek yatırımcıların yaklaşık %40'ı, kadın yatırımcıların ise yaklaşık %55'i yatırımlarını banka hesabı, para piyasası hesabı veya sigortalı vadeli mevduat hesapları gibi risksiz araçlara yatıracaklarını belirtmişlerdir. Daha riskli yatırım araçlarından olan hisse senetleri veya hisse senedi yatırım fonlarına yatırım yapan bireylerin ise %28,3'ü erkek iken yalnızca %17,8'i erkektir.

Tablo 71: Deneyimlerinizi göz önüne alarak hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına ne kadar rahat yatırım yaparsınız?

	Hiç rahat yatırım yapmam	Biraz rahat yatırım yaparım	Çok rahat yatırım yaparım
Erkek	%26.60	%54.10	%19.30
Kadın	%29.80	%59.70	%10.50

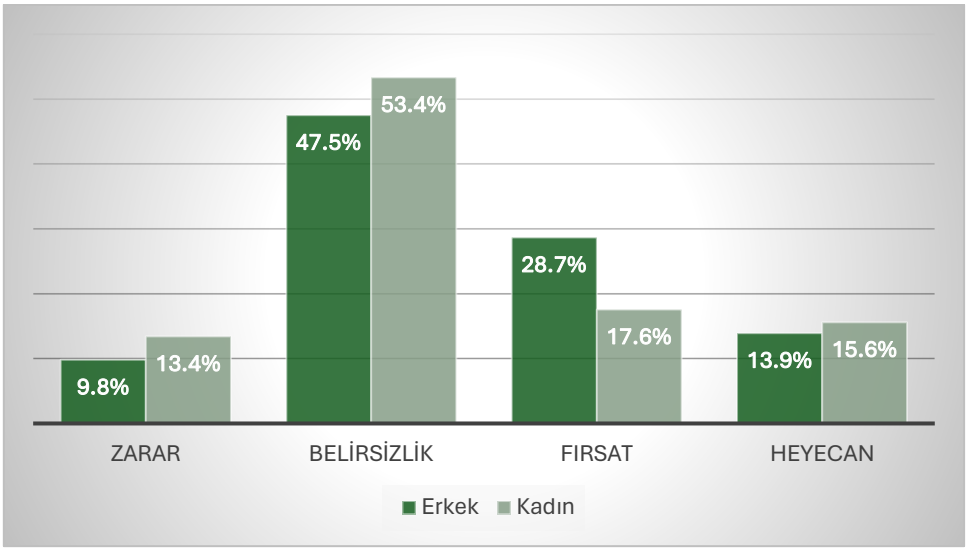

Şekil 71: Deneyimlerinizi göz önüne alarak hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına ne kadar rahat yatırım yaparsınız?

Tablo 71'deki soruya cevap veren katılımcıların hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına ne kadar rahat yatırım yapacakları sorusuna ise erkeklerin yaklaşık %27'si hiç rahat yatırım yapmayacağını söylerken bu oran kadın bireylerde yaklaşık %30'dur. Çok rahat yatırım yapacağını dile getiren erkeklerin oranı ise %19'dan fazla olup kadınların oranı yalnızca %10 dolaylarındadır.

Tablo 72: "Risk" kelimesini düşündüğünüzde ilk olarak aşağıdakilerden hangisi aklınıza gelmektedir?

	Zarar	Belirsizlik	Fırsat	Heyecan
Erkek	%9.80	%47.50	%28.70	%13.90
Kadın	%13.40	%53.40	%17.60	%15.60

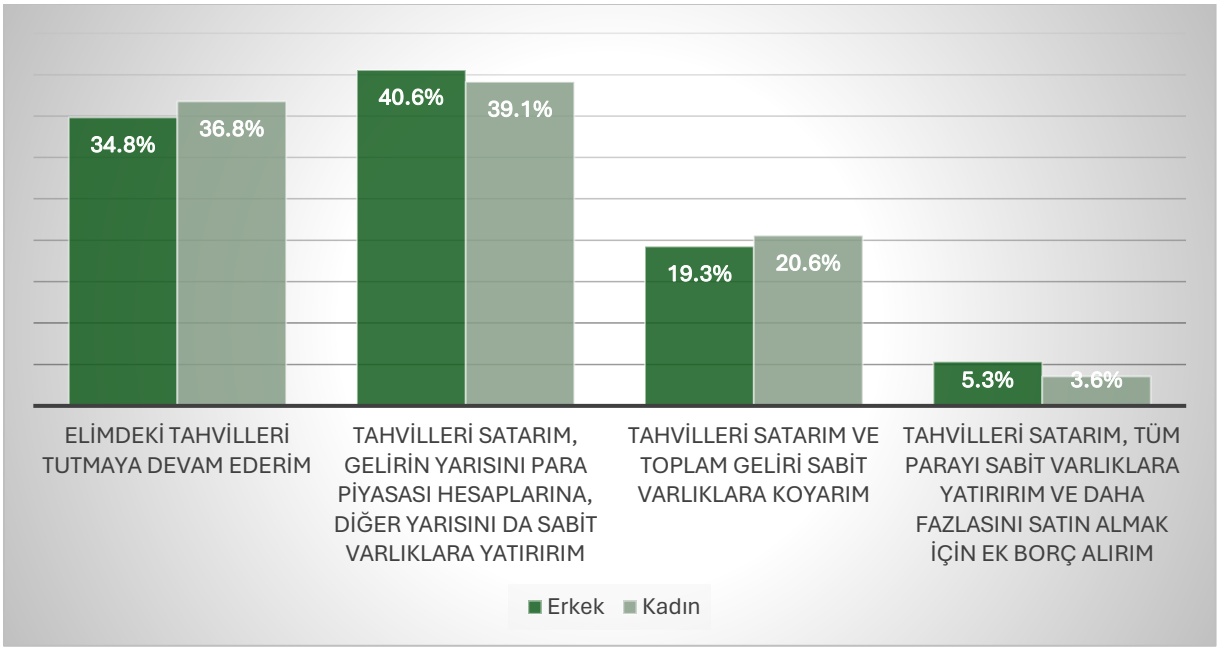

Şekil 72: "Risk" kelimesini düşündüğünüzde ilk olarak aşağıdakilerden hangisi aklınıza gelmektedir?

Tablo 72'deki soruya cevap veren katılımcıların "risk" kelimesine dair algılarının tartıldığı bu soruya erkek bireylerin %48'e yakını "belirsizlik" cevabını verirken kadın katılımcıların %53,4'ü aynı fikirdedir. Bununla birlikte erkek katılımcıların yaklaşık %43'ü risk kavramını fırsat ve heyecan olarak görüp olumlu anlamda değerlendirirken kadın bireylerde bu oran yalnızca %33,2'dir.

Tablo 73: Yatırım varlıklarınızın çoğunun yüksek faizli devlet tahvillerinde olduğunu düşünün. Bazı uzmanlar altın, mücevher, koleksiyon ve gayrimenkul (maddi varlıklar) gibi varlıkların fiyatlarının değerinin artacağını tahmin etmektedir. Bu süreçte tahvil fiyatları düşebilir, ancak uzmanlar devlet tahvillerinin nispeten güvenli olduğu konusunda hemfikir. Bu durumda yatırım varlıklarınızı ne şekilde değerlendirirsiniz?

	Elimdeki tahvilleri tutmaya devam ederim	Tahvilleri satarım, gelirin yarısını para piyasası hesaplarına, diğer yarısını da sabit varlıklara yatırırım	Tahvilleri satarım ve toplam geliri sabit varlıklara koyarım	Tahvilleri satarım, tüm parayı sabit varlıklara yatırırım ve daha fazlasını satın almak için ek borç alırım
Erkek	%34.80	%40.60	%19.30	%5.30
Kadın	%36.80	%39.10	%20.60	%3.60

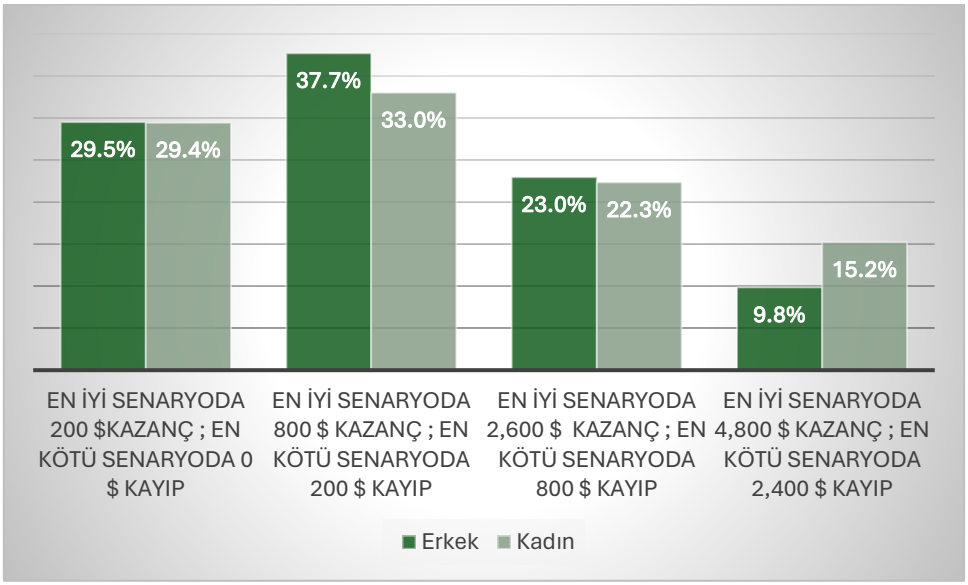

Şekil 73: Yatırım varlıklarınızın çoğunun yüksek faizli devlet tahvillerinde olduğunu düşünün. Bazı uzmanlar altın, mücevher, koleksiyon ve gayrimenkul (maddi varlıklar) gibi varlıkların fiyatlarının değerinin artacağını tahmin etmektedir. Bu süreçte tahvil fiyatları düşebilir, ancak uzmanlar devlet tahvillerinin nispeten güvenli olduğu konusunda hemfikir. Bu durumda yatırım varlıklarınızı ne şekilde değerlendirirsiniz?

Tablo 73'de belirtilen soru özelinde ankete verilen yanıtlar incelendiğinde, kadın ve erkek bireylerin cevaplarının birbirine benzer oranlarda olduğu görülmektedir. Ancak çok ufak %2'lik bir fark olsa da kadın katılımcıların riskten kaçınmaya ve en risksiz seçeneği tercih etmeye meyilli oldukları göze çarpmaktadır.

Tablo 74: Aşağıdaki dört yatırım seçeneğinin kazanç ve kayıpları göz önüne alındığında siz hangisini tercih edersiniz?

	En iyi senaryoda 200 $ kazanç; en kötü senaryoda 0 $ kayıp	En iyi senaryoda 800 $ kazanç; en kötü senaryoda 200 $ kayıp	En iyi senaryoda 2,600 $ kazanç; en kötü senaryoda 800 $ kayıp	En iyi senaryoda 4,800 $ kazanç; en kötü senaryoda 2,400 $ kayıp
Erkek	%29.50	%37.70	%23.00	%9.80
Kadın	%29.40	%33.00	%22.30	%15.20

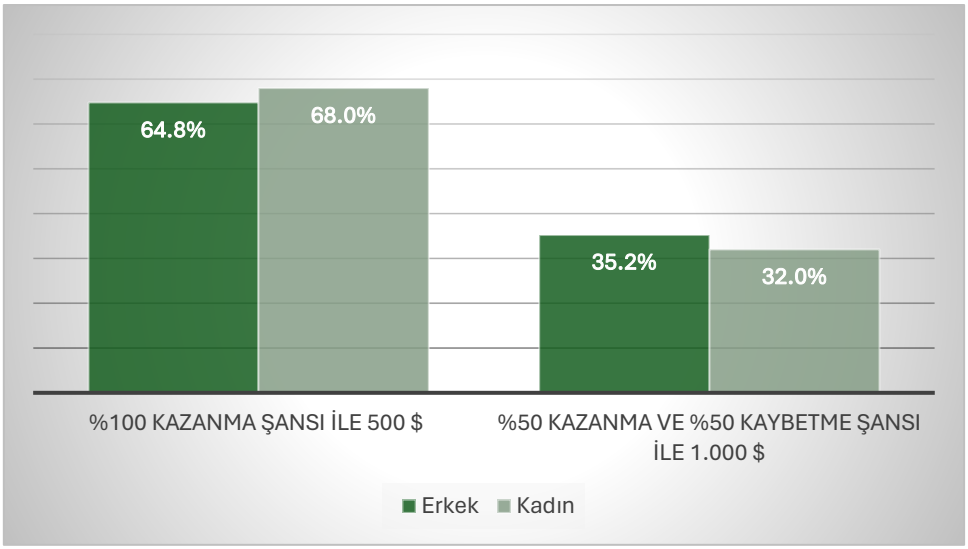

Şekil 74: Aşağıdaki dört yatırım seçeneğinin kazanç ve kayıpları göz önüne alındığında siz hangisini tercih edersiniz?

Tablo 74'deki soruda yer alan yatırım seçeneklerine yönelik tercihler incelendiğinde erkek ve kadınların yaklaşık %30'u düşük tutarda ancak risksiz kazancı tercih ettikleri görülmektedir. En riskli senaryo seçeneğini ise erkeklerin yaklaşık %10'u, kadınların ise %16'ya yakını tercih etmiştir. Dolayısıyla önceki sorulara kıyasla bu soruda kadınların risk almaya daha meyilli oldukları göze çarpmaktadır.

Tablo 75: Yatırım yapmanız için size 1000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 1000 $ nereye yatırırsınız?

	%100 kazanma şansı ile 500 $	%50 kazanma ve %50 kaybetme şansı ile 1.000 $
Erkek	%64.80	%35.20
Kadın	%68.00	%32.00

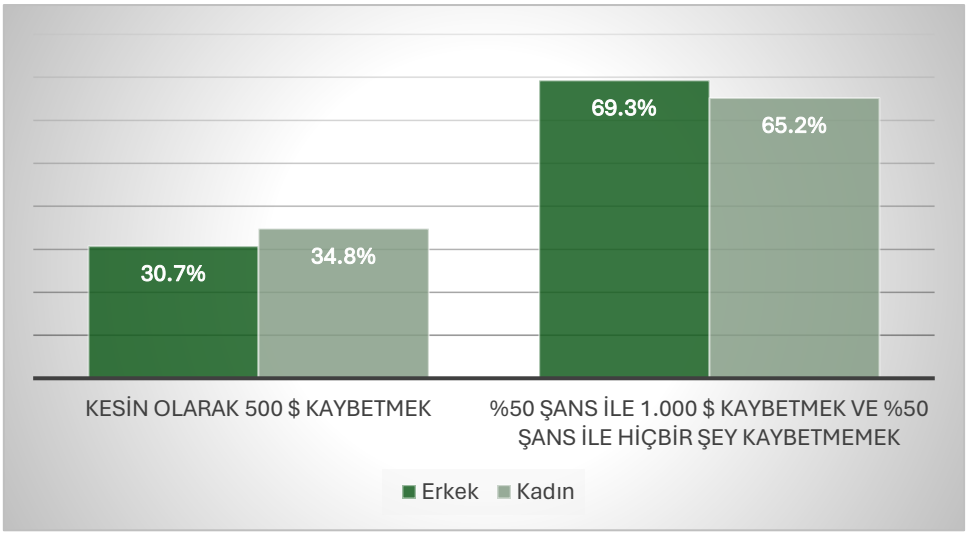

Şekil 75 Yatırım yapmanız için size 1000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 1000 $ nereye yatırırsınız?

Şekil 75'de görüldüğü üzere, kadın katılımcıların %68'i risk olmadan 500$ kazanmayı tercih ederken bu oran erkek bireylerde yaklaşık %65'tir. Hem kadın hem erkek bireylerin risksiz seçeneğe olan ilgisi dikkat çekicidir.

Tablo 76: Yatırım yapmanız için size 2000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 2000 $ nereye yatırırsınız?

	Kesin olarak 500 $ kaybetmek	%50 şans ile 1.000 $ kaybetmek ve %50 şans ile hiçbir şey kaybetmemek
Erkek	%30.70	%69.30
Kadın	%34.80	%65.20

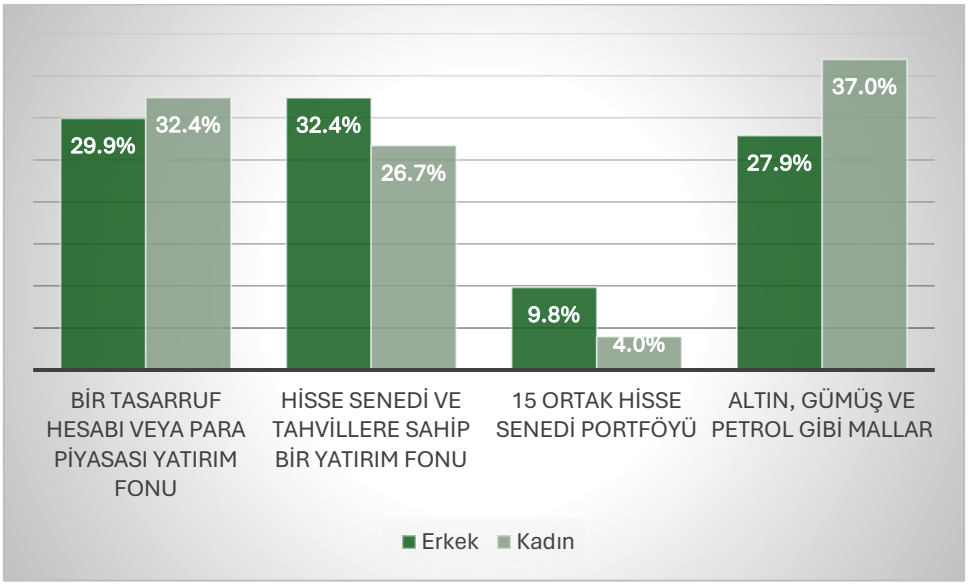

Şekil 76: Yatırım yapmanız için size 2000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 2000 $ nereye yatırırsınız?

Tablo 75'deki sorudan farklı olarak, Tablo 76'daki soruda bireylere daha yüksek bir tutar ve kayıp söz konusu olduğu durumdaki tercihleri sorulmuştur. Erkek katılımcıların %70'e yakını yarı yarıya şans ile tutarın yarısını kaybetmeyi tercih ederken kadınlarda bu seçeneği tercih edenlerin oranı %65 dolaylarındadır. Kadınların yaklaşık %35'i ise kesin ve risksiz şekilde 500$ kaybetmeyi tercih etmiştir. Dolayısıyla kayıp söz konusu olduğunda cinsiyet fark etmeksizin risk almaya olan istek göze çarpmaktadır.

Tablo 77: Bir akrabanızın size 100.000 dolarlık bir miras bıraktığını ve vasiyetnamesinde TÜM yatırımlarınızı aşağıdaki seçeneklerden birine kullanmanızı şart koştuğunu varsayalım. Hangisini seçersiniz?

	Bir tasarruf hesabı veya para piyasası yatırım fonu	Hisse senedi ve tahvillere sahip bir yatırım fonu	15 ortak hisse senedi portföyü	Altın, gümüş ve petrol gibi mallar
Erkek	%29.90	%32.40	%9.80	%27.90
Kadın	%32.40	%26.70	%4.00	%37.00

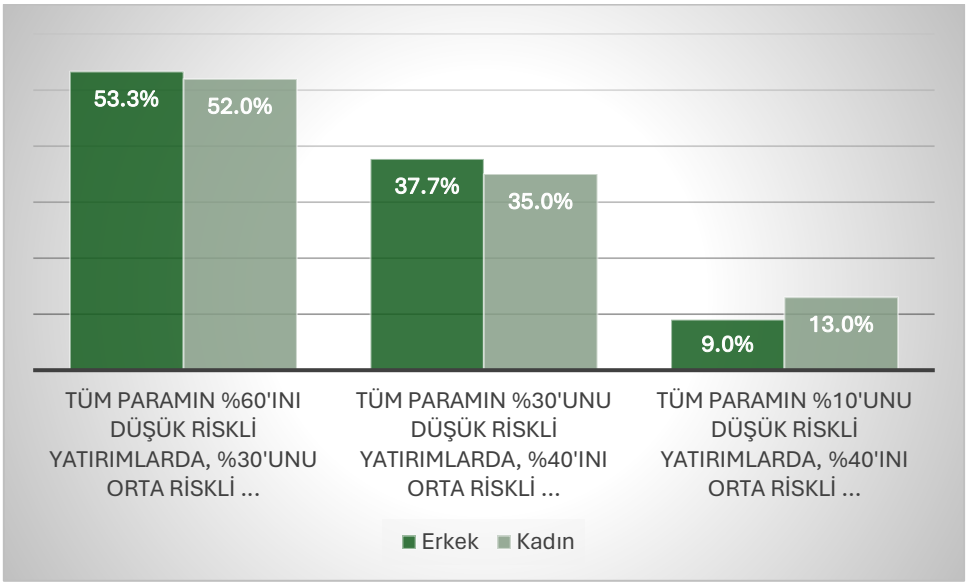

Şekil 77: Bir akrabanızın size 100.000 dolarlık bir miras bıraktığını ve vasiyetnamesinde TÜM yatırımlarınızı aşağıdaki seçeneklerden birine kullanmanızı şart koştuğunu varsayalım. Hangisini seçersiniz?

Tablo 77'deki soruya cevap veren kadın katılımcıların %37'si yatırımını altın, gümüş ve petrol gibi emtialardan yana kullanırken erkek katılımcıların yaklaşık %33'ü hisse senedi ve tahvillerden oluşan yatırım fonuna yatırım yapmayı tercih etmiştir. Yalnızca hisse senetlerinden oluşan yatırım fonu ise her iki cinsiyette de en az tercih edilen yatırım aracı olmuştur.

Tablo 78: 20.000 $ yatırım yapmak zorunda kalsaydınız, aşağıdaki yatırım seçeneklerinden hangisini tercih ederdiniz?

	Tüm paramın %60'ını düşük riskli yatırımlarda, %30'unu orta riskli yatırımlarda, %10'unu yüksek riskli yatırımlarda değerlendirirdim	Tüm paramın %30'unu düşük riskli yatırımlarda, %40'ını orta riskli yatırımlarda, %30'unu yüksek riskli yatırımlarda değerlendirirdim	Tüm paramın %10'unu düşük riskli yatırımlarda, %40'ını orta riskli yatırımlarda, %50'sini yüksek riskli yatırımlarda değerlendirirdim
Erkek	%53.30	%37.70	%9.00
Kadın	%52.00	%35.00	%13.00

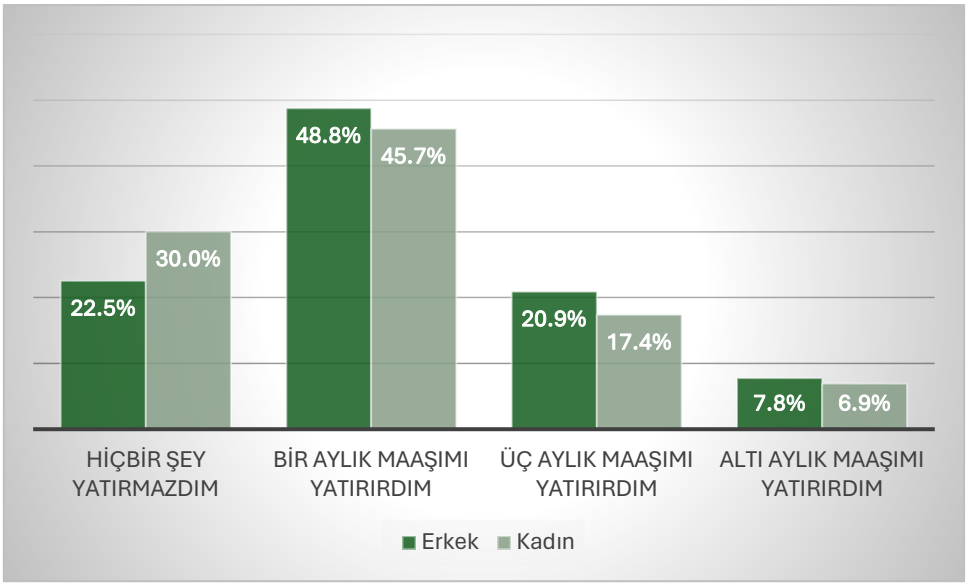

Şekil 78: 20.000 $ yatırım yapmak zorunda kalsaydınız, aşağıdaki yatırım seçeneklerinden hangisini tercih ederdiniz?

Şekil 78'e göre, hem kadın hem erkek katılımcıların %52'sinden fazlası parasının büyük kısmını düşük riskli yatırımlarda değerlendirmeyi tercih etmiştir. Tablo 77'deki cevaplardan elde edilen genel kanının aksine bu soru nezdinde kadın katılımcıların daha yüksek risk içeren yatırım seçeneğini tercih ettikleri görülmektedir. En yüksek riskli yatırım seçeneğini tercih eden kadınların oranı %13 iken bu oran erkeklerde %9'dur.

Tablo 79: Güvenilir bir arkadaşınız ve komşunuz, deneyimli bir jeolog ve bir grup yatırımcıyı bir araya getiriyor. Keşif amaçlı, bir altın madenciliği girişimini finanse ettiğinizi düşünün. Eğer girişiminiz başarılı olursa yatırımınızın 50 ila 100 katını geri alabilirsiniz ancak maden iflas ederse, tüm yatırımınız gider. Arkadaşınız başarı şansını %20 olarak tahmin etmektedir. Paranız olsaydı, ne kadar yatırım yapardınız?

	Hiçbir şey yatırmazdım	Bir aylık maaşımı yatırırdım	Üç aylık maaşımı yatırırdım	Altı aylık maaşımı yatırırdım
Erkek	%22.50	%48.80	%20.90	%7.80
Kadın	%30.00	%45.70	%17.40	%6.90

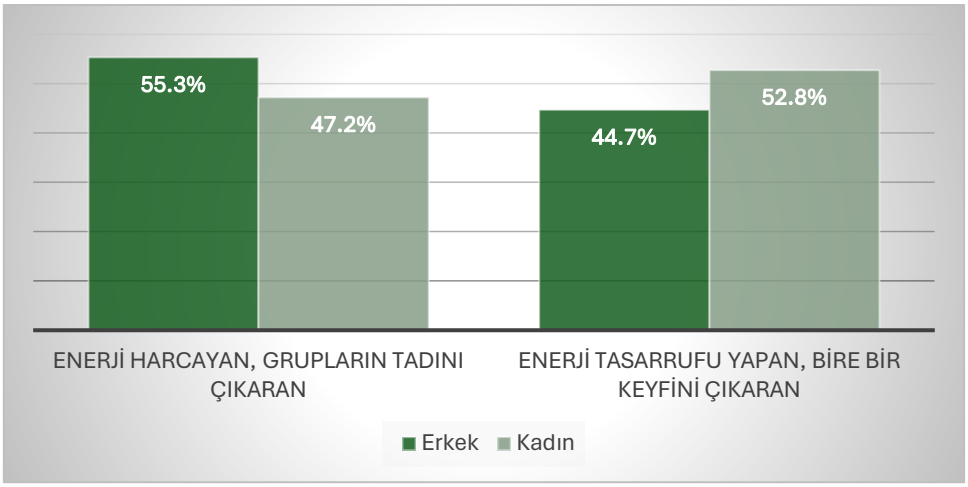

Şekil 79: Güvenilir bir arkadaşınız ve komşunuz, deneyimli bir jeolog ve bir grup yatırımcıyı bir araya getiriyor. Keşif amaçlı, bir altın madenciliği girişimini finanse ettiğinizi düşünün. Eğer girişiminiz başarılı olursa yatırımınızın 50 ila 100 katını geri alabilirsiniz ancak maden iflas ederse, tüm yatırımınız gider. Arkadaşınız başarı şansını %20 olarak tahmin etmektedir. Paranız olsaydı, ne kadar yatırım yapardınız?

Tablo 79'da belirtilen soruya verilen yanıtlar incelendiğinde kadın katılımcıların %30'u riskten tamamen kaçınarak hiçbir şey yatırmamayı tercih etmiştir. Hem erkek hem kadın bireylerin yarısına yakını ise bir aylık maaşlarını yatırmayı seçmiştir.

Tablo 80: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Enerji harcayan, grupların tadını çıkaran	Enerji tasarrufu yapan, bire bir keyfini çıkaran
Erkek	%55.30	%44.70
Kadın	%47.20	%52.80

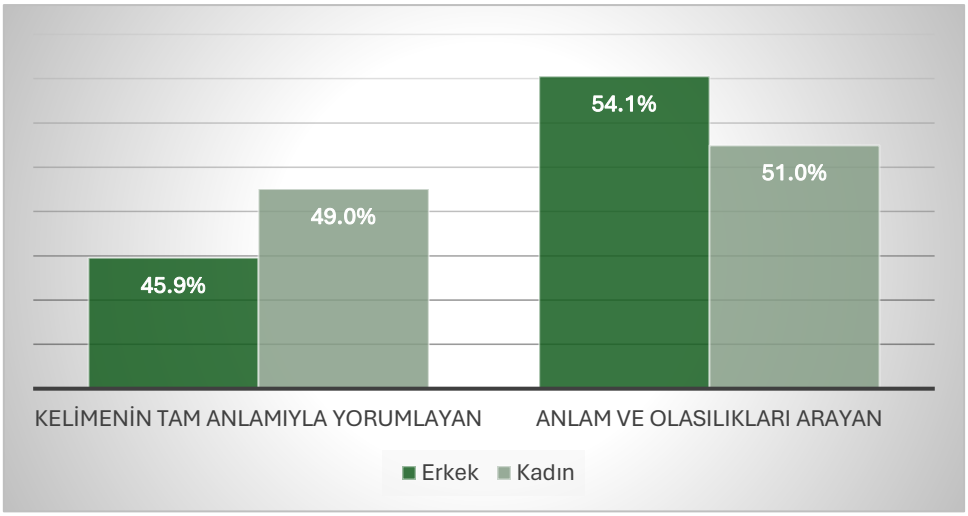

Şekil 80: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 80'den görüldüğü üzere, katılımcılara yöneltilen "Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz." sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde erkek bireylerin yaklaşık %55'i kendini "Enerji harcayan, grupların tadını çıkaran" olarak görürken kadın bireylerin %53'e yakını "Enerji tasarrufu yapan, bire bir keyfini çıkaran" olarak kendini tanımlamaktadır.

Tablo 81: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Kelimenin tam anlamıyla yorumlayan	Anlam ve olasılıkları arayan
Erkek	%45.90	%54.10
Kadın	%49.00	%51.00

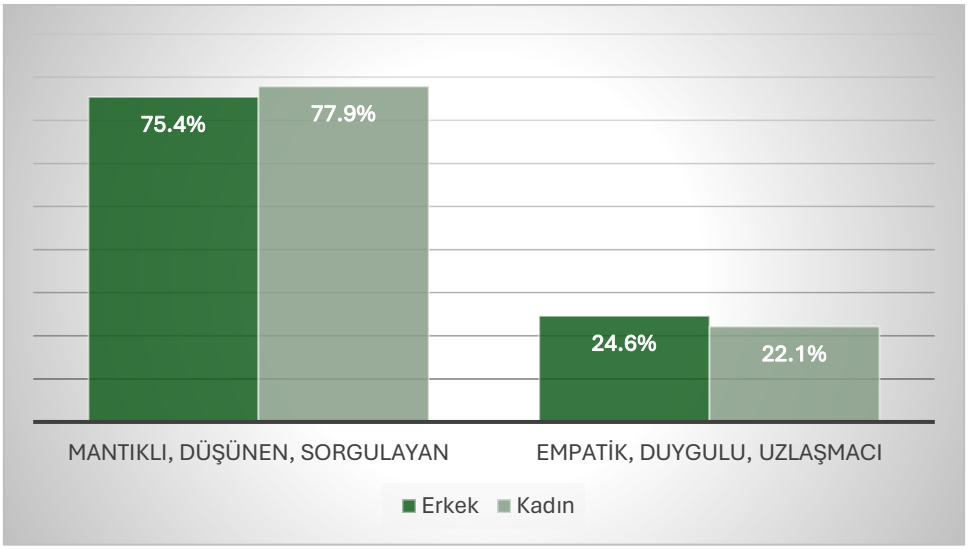

Şekil 81: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 81'e göre, erkek katılımcıların yaklaşık %54'ü online oyunlarda kendini "Anlam ve olasılıkları arayan" olarak tanımlarken kadın yatırımcıların %49'u ise oyun esnasında "Kelimenin tam anlamıyla yorumlayan" biri olduğunu düşünmektedir.

Tablo 82: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Mantıklı, düşünen, sorgulayan	Empatik, duygulu, uzlaşmacı
Erkek	%75.40	%24.60
Kadın	%77.90	%22.10

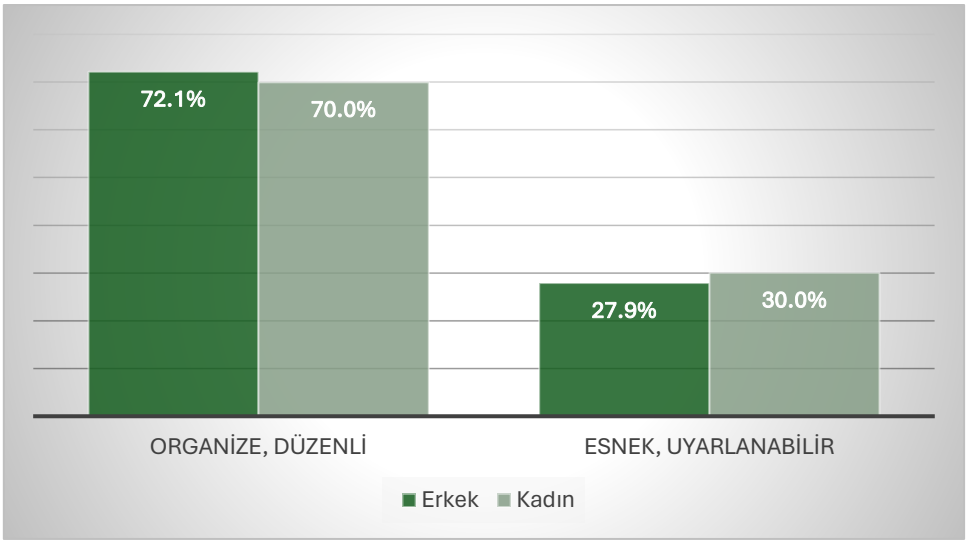

Şekil 82: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 82'den görüldüğü üzere, hem erkek hem kadın yatırımcıların %75'den fazlası, online oyun oynarken kendisini "mantıklı düşünen ve sorgulayan" olarak tanımlamaktadır.

Tablo 83: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Organize, düzenli	Esnek, uyarlanabilir
Erkek	%72.10	%27.90
Kadın	%70.00	%30.00

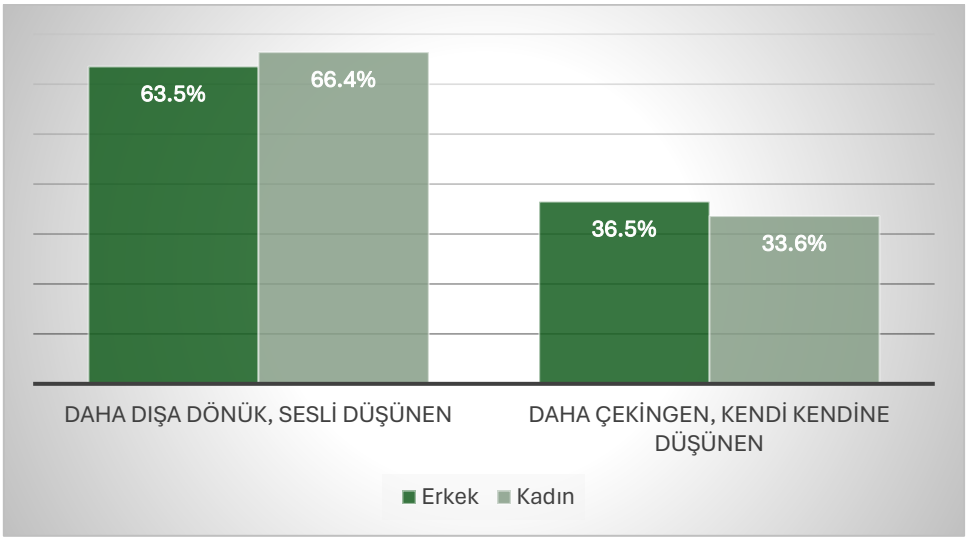

Şekil 83: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 83'e göre, kadın katılımcıların %70'i online oyunlarda kendini "organize ve düzenli" bir oyuncu olarak tanımlarken erkek katılımcılarda bu oran %72,1'dir. Kadın bireylerin geri kalan %30'u ise kendini "esnek ve uyarlanabilir" olarak tanımlamaktadır.

Tablo 84: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Daha dışa dönük, sesli düşünen	Daha çekingen, kendi kendine düşünen
Erkek	%63.50	%36.50
Kadın	%66.40	%33.60

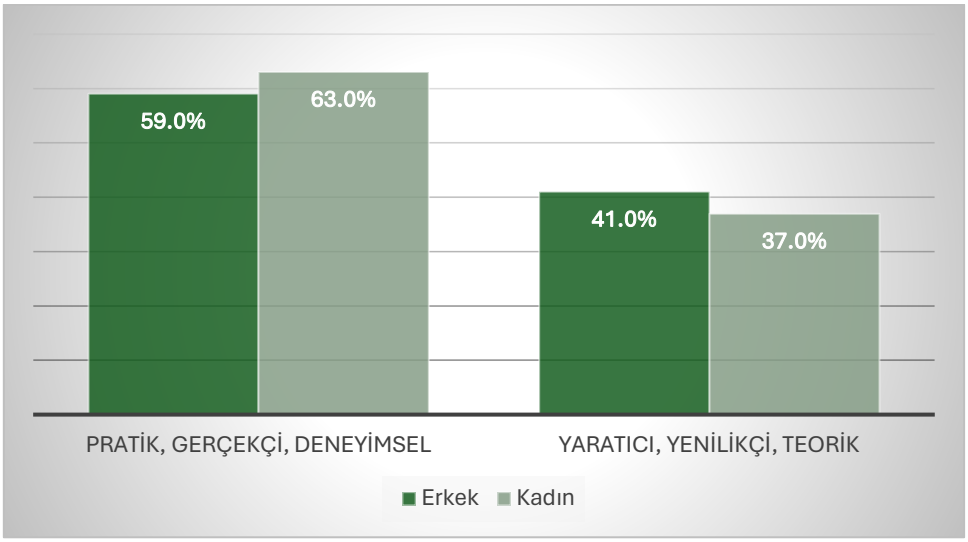

Şekil 84: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 84'deki soruya cevap veren kadın bireylerin %63'den fazlası kendini online oyunlarda "daha dışa dönük ve sesli düşünen" biri olarak görmekte iken erkek katılımcılardan kendini "çekingen ve kendi kendine düşünen" olarak tanımlayanların oranı ise yaklaşık %37'dir.

Tablo 85: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Pratik, gerçekçi, deneyimsel	Yaratıcı, yenilikçi, teorik
Erkek	%59.00	%41.00
Kadın	%63.00	%37.00

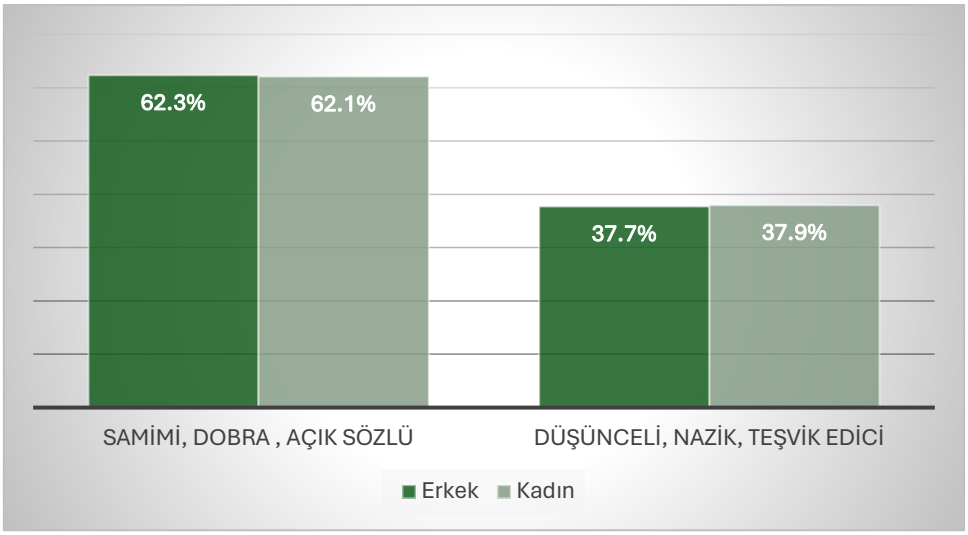

Şekil 85: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 85'den görüldüğü üzere, kadın katılımcılardan kendini online oyun oynarken "pratik, gerçekçi ve deneyimsel" olarak tanımlayanların oranı %63 iken erkeklerin %41'i ise kendisinin oyun esnasında "yaratıcı, yenilikçi ve teorik" olarak görmektedir.

Tablo 86: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Samimi, dobra, açık sözlü	Düşünceli, nazik, teşvik edici
Erkek	%62.30	%37.70
Kadın	%62.10	%37.90

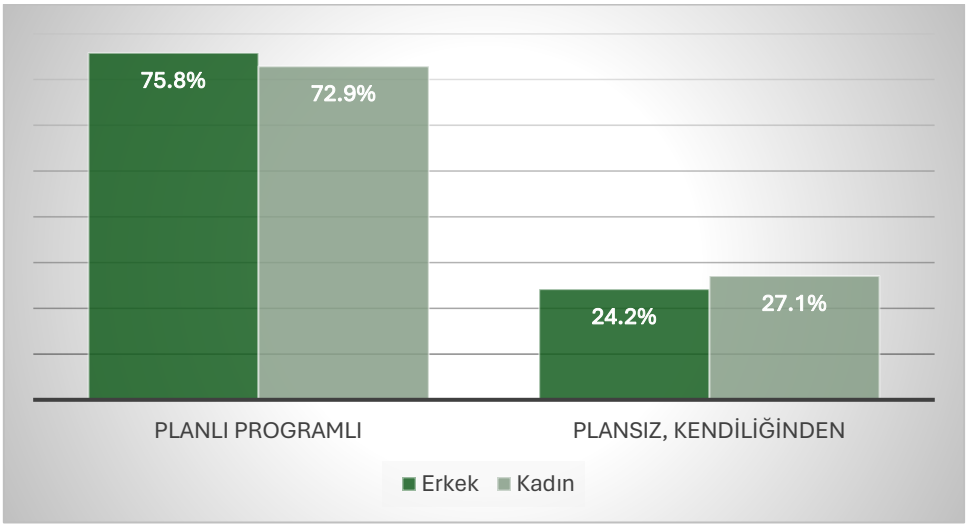

Şekil 86: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 86'daki sorulara cevap veren hem kadın hem erkek katılımcıların yaklaşık %62'si online oyunlarda kendisini "samimi, dobra ve açık sözlü" biri olarak görmektedir.

Tablo 87: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Planlı programlı	Plansız, kendiliğinden
Erkek	%75.80	%24.20
Kadın	%72.90	%27.10

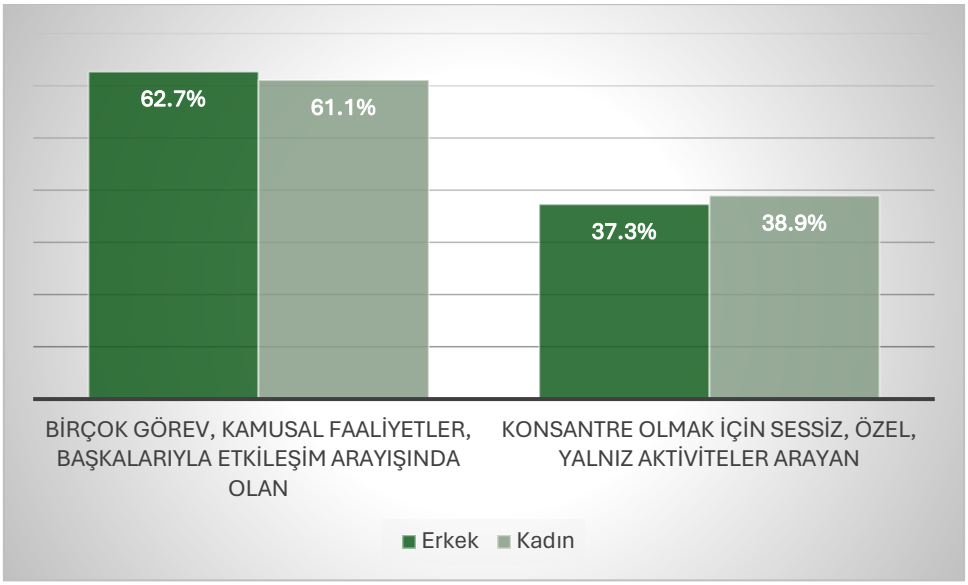

Şekil 87: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 87'ye göre, erkek katılımcıların yaklaşık %76'sı online oyun esnasında kendisinin "planlı ve programlı" olduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte kadın bireylerin ise %27,1'i kendini "plansız ve kendiliğinden" bir oyuncu olarak tanımlamaktadır.

Tablo 88: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Birçok görev, kamusal faaliyetler, başkalarıyla etkileşim arayışında olan	Konsantre olmak için sessiz, özel, yalnız aktiviteler arayan
Erkek	%62.70	%37.30
Kadın	%61.10	%38.90

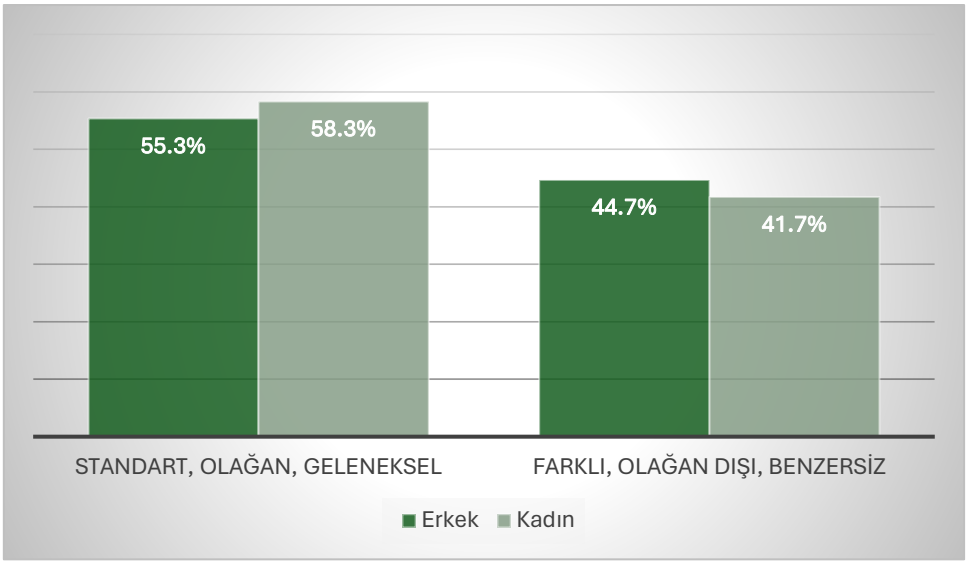

Şekil 88: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 88'e göre hem kadın hem erkek bireylerin %61'den fazlası online oyun oynarken kendisini tanımlamak adına "Birçok görev, kamusal faaliyetler, başkalarıyla etkileşim arayışında olan" ifadesini tercih etmiştir.

Tablo 89: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Standart, olağan, geleneksel	Farklı, olağan dışı, benzersiz
Erkek	%55.30	%44.70
Kadın	%58.30	%41.70

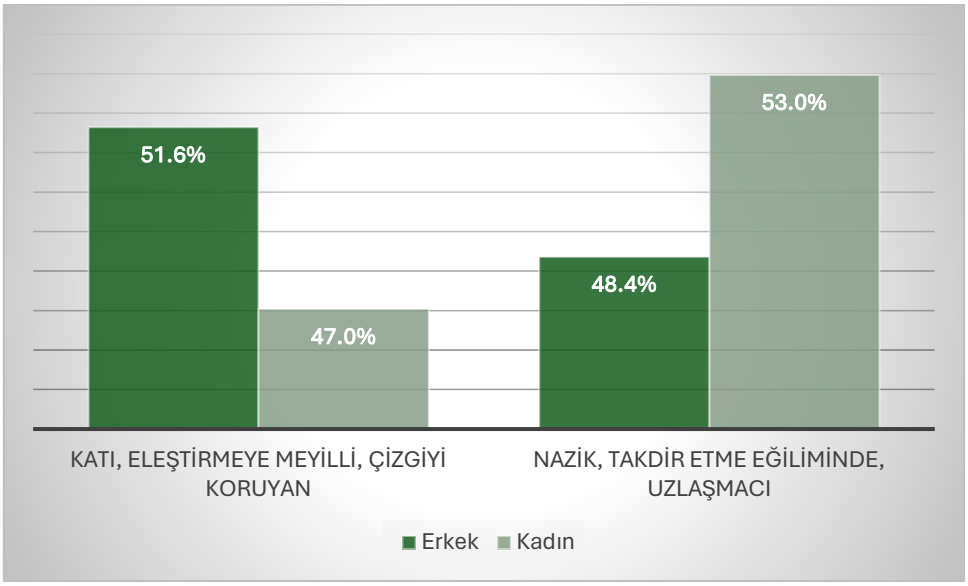

Şekil 89: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 89'a göre kadın katılımcıların yaklaşık %58'i online oyunlarda kendisini "Standart, olağan, geleneksel" olarak tanımlarken kendini "Farklı, olağan dışı, benzersiz" olarak niteleyen erkek katılımcıların oranı yaklaşık %45'tir.

Tablo 90: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Katı, eleştirmeye meyilli, çizgiyi koruyan	Nazik, takdir etme eğiliminde, uzlaşmacı
Erkek	%51.60	%48.40
Kadın	%47.00	%53.00

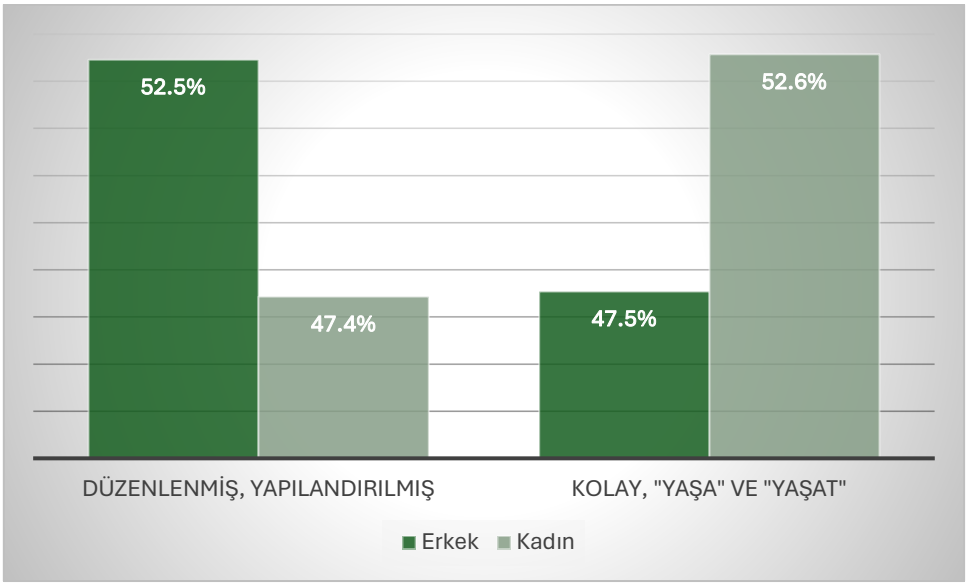

Şekil 90: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Online oyun oynarken kendini tanımlayan ifade olarak “Katı, eleştirmeye meyilli, çizgiyi koruyan” seçeneğini tercih eden erkek bireylerin oranı %51,6 iken “Nazik, takdir etme eğiliminde, uzlaşmacı” olduğunu düşünen kadın katılımcıların oranı %53’tür.

Tablo 91: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Düzenlenmiş, yapılandırılmış	Kolay, "yaşa" ve "yaşat"
Erkek	%52.50	%47.50
Kadın	%47.40	%52.60

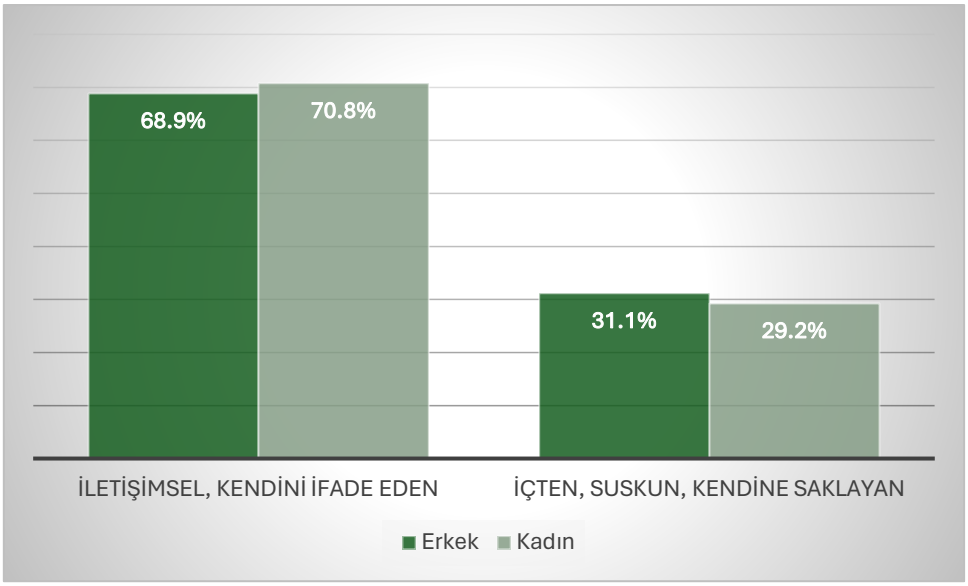

Şekil 91: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Kadın katılımcıların yaklaşık %53’ü online oyunlarda kendisini tanımlamak için “Kolay, "yaşa" ve "yaşat"” ifadesini seçerken erkeklerin yaklaşık %53’ü ise “Düzenlenmiş, yapılandırılmış” olduklarını düşünmektedir.

Tablo 92: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	İletişimsel, kendini ifade eden	İçten, suskun, kendine saklayan
Erkek	%68.90	%31.10
Kadın	%70.80	%29.20

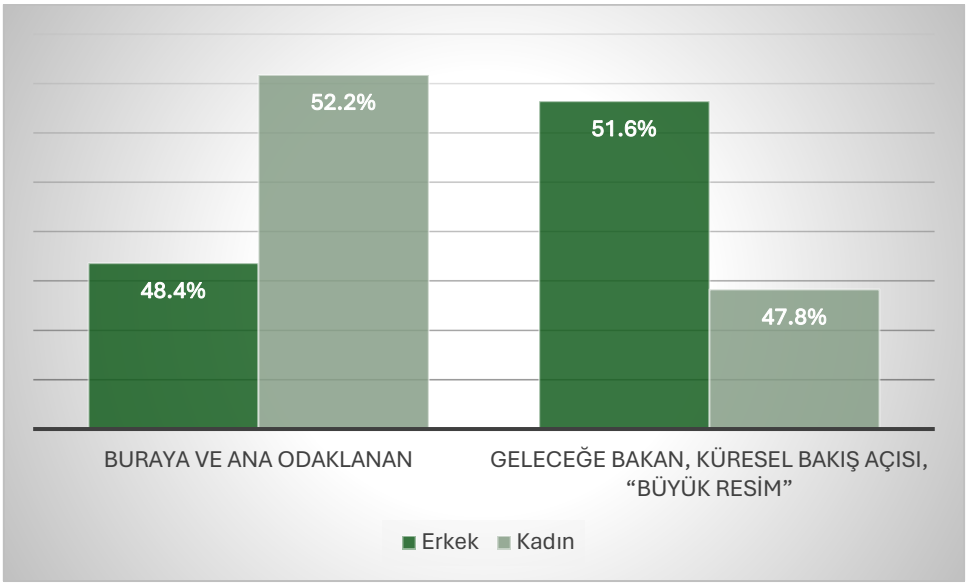

Şekil 92: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 92'ye göre kadın bireylerin %71'e yakını, erkek bireylerin ise yaklaşık %69'u online oyun oynarken kendisini "İletişimsel, kendini ifade eden" olarak tanımlamaktadır.

Tablo 93: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Buraya ve ana odaklanan	Geleceğe bakan, küresel bakış açısı, "büyük resim"
Erkek	%48.40	%51.60
Kadın	%52.20	%47.80

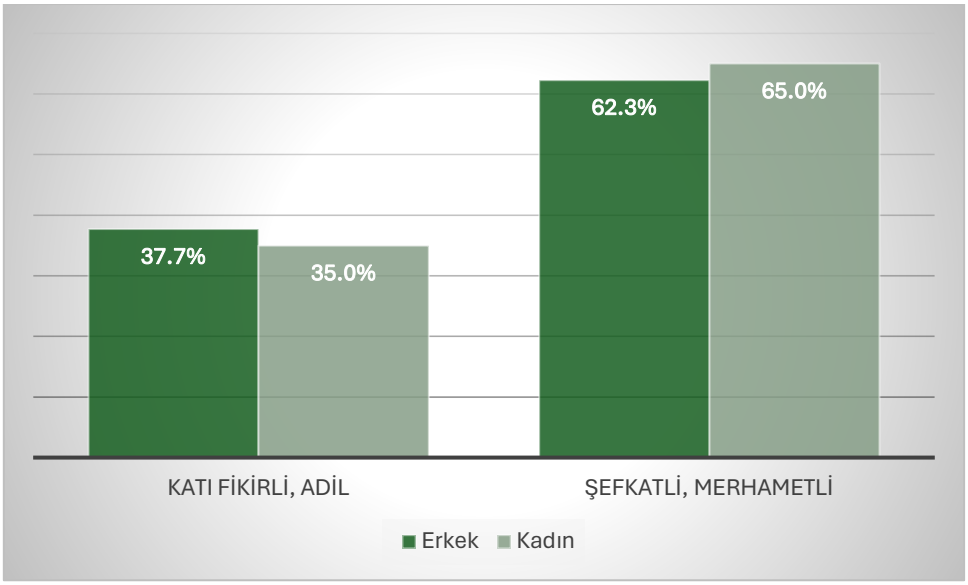

Şekil 93: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 93'deki soruya cevap veren erkek katılımcıların %51,6'sı online oyunlarda kendini tanımlamak için "Geleceğe bakan, küresel bakış açısı, "büyük resim"" ifadesini seçerken kadın bireylerin %52,2'si "Buraya ve ana odaklanan" ifadesiyle kendilerini tanımlamayı tercih etmişlerdir.

Tablo 94: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Katı fikirli, adil	Şefkatli, merhametli
Erkek	%37.70	%62.30
Kadın	%35.00	%65.00

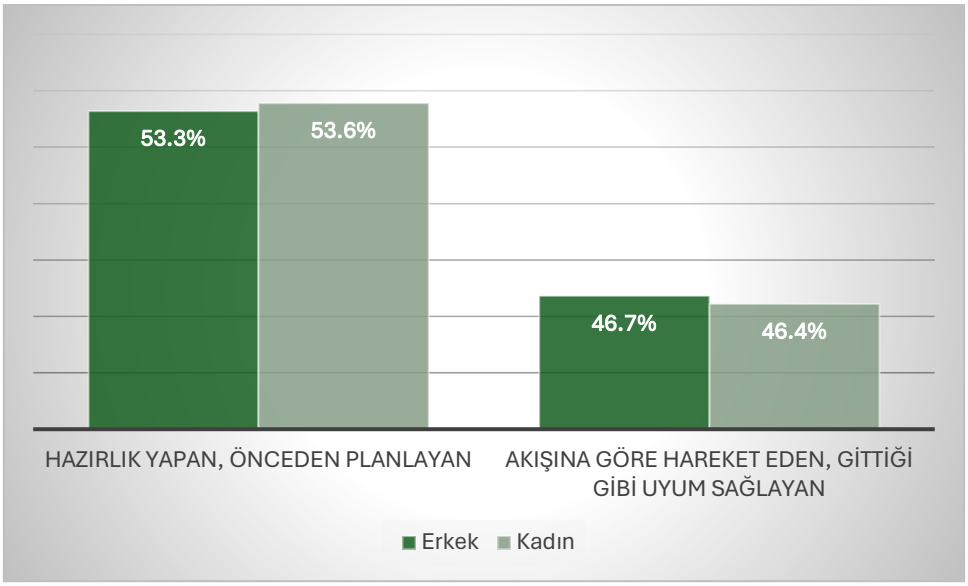

Şekil 94: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 94'de görüldüğü üzere erkek bireylerin yaklaşık %62'si online oyunlarda "şefkatli ve merhametli" olduğunu belirtirken bu oran kadınlarda %65'tir. Erkeklerin %38'e yakını ise kendisini "katı fikirli ve adil" olarak nitelemektedir.

Tablo 95: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Hazırlık yapan, önceden planlayan	Akışına göre hareket eden, gittiği gibi uyum sağlayan
Erkek	%53.30	%46.70
Kadın	%53.60	%46.40

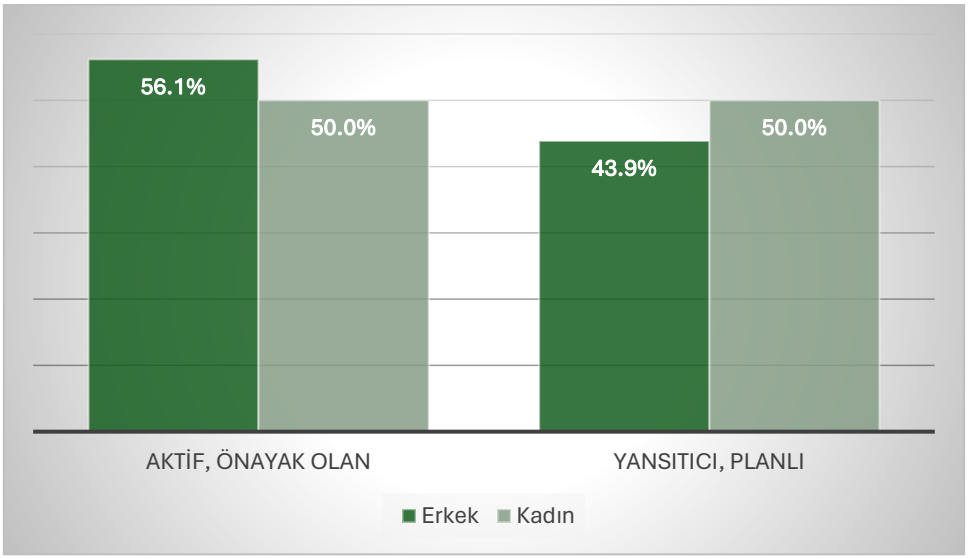

Şekil 95: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 95'e göre online oyun esnasında "Hazırlık yapan, önceden planlayan" biri olduğunu düşünen hem kadın hem erkeklerin oranı yaklaşık %53'tür.

Tablo 96: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Aktif, önayak olan	Yansıtıcı, planlı
Erkek	%56.10	%43.90
Kadın	%50.00	%50.00

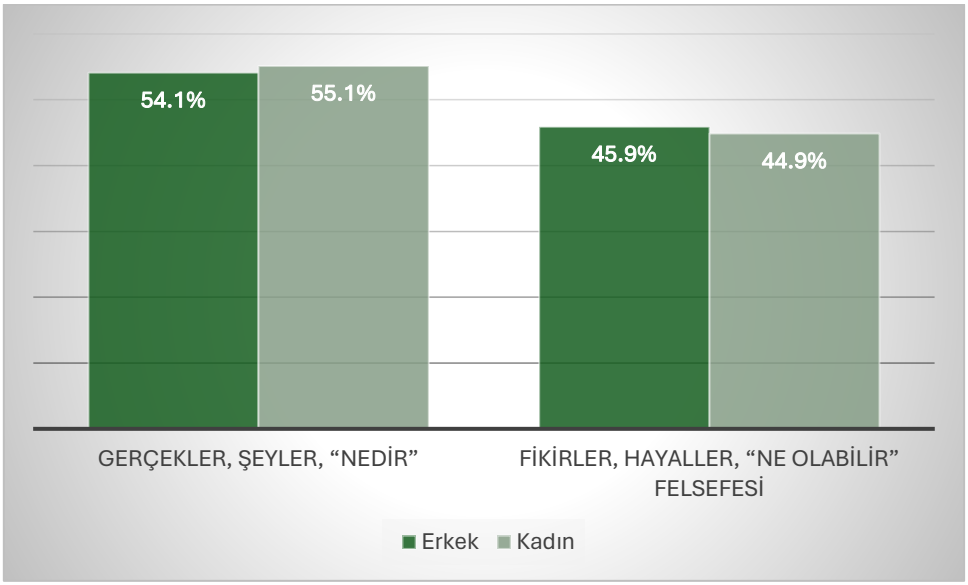

Şekil 96: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 96'daki soruya cevap veren erkek katılımcıların %56,1'i online oyunlarda aktif ve önayak olan kişi olduğunu ifade ederken kadın bireylerin yarısı kendini aktif ve önayak olan, yarısı ise yansıtıcı ve planlı biri olarak görmektedir.

Tablo 97: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Gerçekler, şeyler, "nedir"	Fikirler, hayaller, "ne olabilir" felsefesi
Erkek	%54.10	%45.90
Kadın	%55.10	%44.90

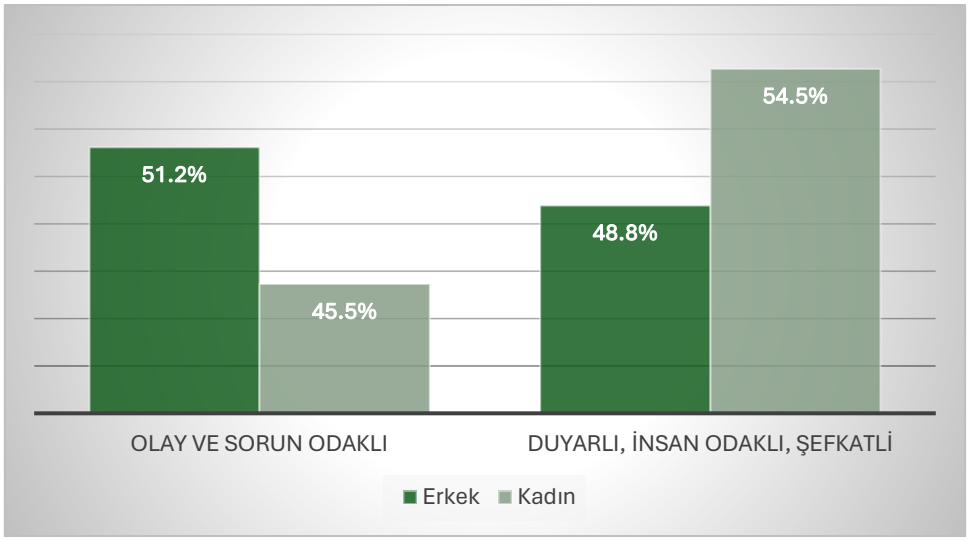

Şekil 97: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 97'deki soruya cevap veren katılımcılardan online oyunlarda kendini "gerçekler, şeyler ve 'nedir'" ifadesi ile tanımlayan ve "fikirler, hayaller, 'ne olabilir' felsefesi" şeklinde tanımlayanların oranı kadın ve erkek katılımcılar arasında %1 farklılık göstermektedir.

Tablo 98: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Olay ve sorun odaklı	Duyarlı, insan odaklı, şefkatli
Erkek	%51.20	%48.80
Kadın	%45.50	%54.50

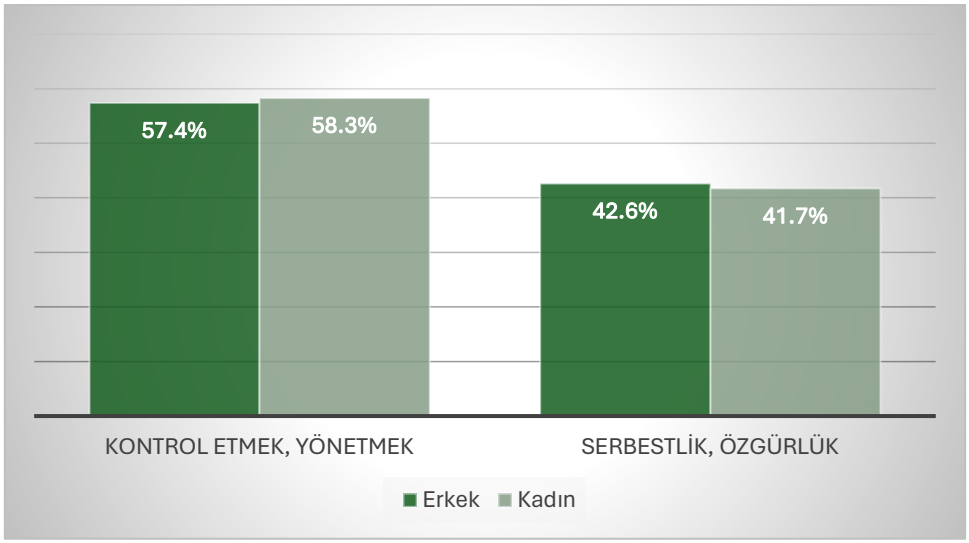

Şekil 98: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 98'deki soruya cevap veren erkek bireylerin yaklaşık %51'i online oyunlarda "olay ve sorun odaklı" olduğunu belirtirken bu oran kadınlarda %45,5'tir. Erkeklerin %49'a yakını ise kendisini "duyarlı, insan odaklı, şefkatli" olarak nitelemektedir.

Tablo 99: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Kontrol etmek, yönetmek	Serbestlik, özgürlük
Erkek	%57.40	%42.60
Kadın	%58.30	%41.70

Şekil 99: Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

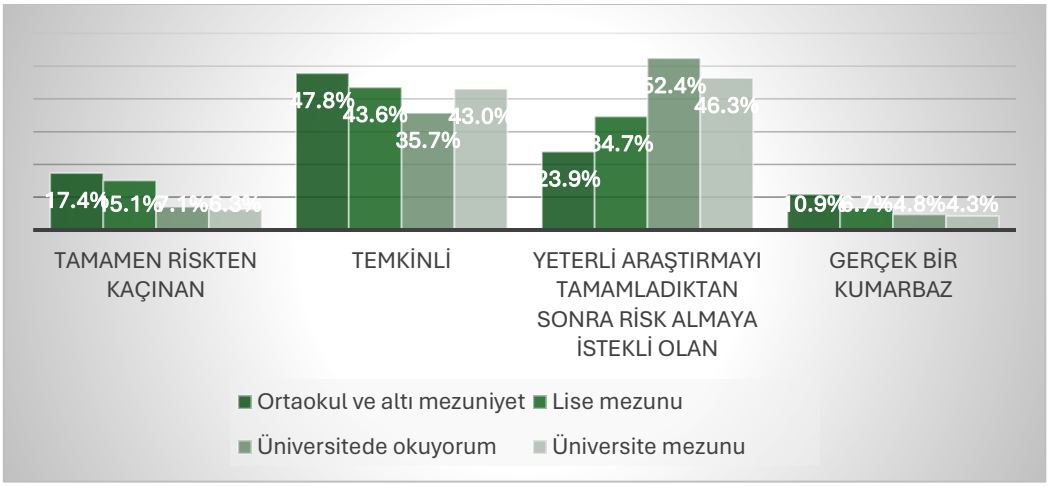
Tablo 99'deki soruya cevap veren kadın ve erkek bireylerin yaklaşık %58'i, online oyun oynarken kendisini kontrol eden ve yöneten biri olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

3.4. Çevrimiçi Oyuncuların Eğitim Durumlarına Göre Finansal Risk Toleransı

Ankete katılan çevrimiçi oyuncuların, finansal risk toleransının eğitim durumlarına göre değerlendirilmesine yönelik katılımcıların cevapları soru bazında aşağıda tablolaştırılmıştır. Bu bölümde Tablolar, okuyucuların yorumlayabilmesi açısından grafik haline getirilerek bulguların sunumu yapılmıştır.

Tablo 100: Eğitim durumu – En iyi arkadaşınızın sizi nasıl bir "risk alan" olarak tanımlar?

	Tamamen riskten kaçınan	Temkinli	Yeterli araştırmayı tamamladıktan sonra risk almaya istekli	Gerçek bir kumarbaz
Ortaokul ve altı mezuniyet	%17.40	%47.80	%23.90	%10.90
Lise mezunu	%15.10	%43.60	%34.70	%6.70
Üniversitede okuyorum	%7.10	%35.70	%52.40	%4.80
Üniversite mezunu	%6.30	%43.00	%46.00	%4.30
Toplam	%9.70	%42.70	%42.10	%5.50

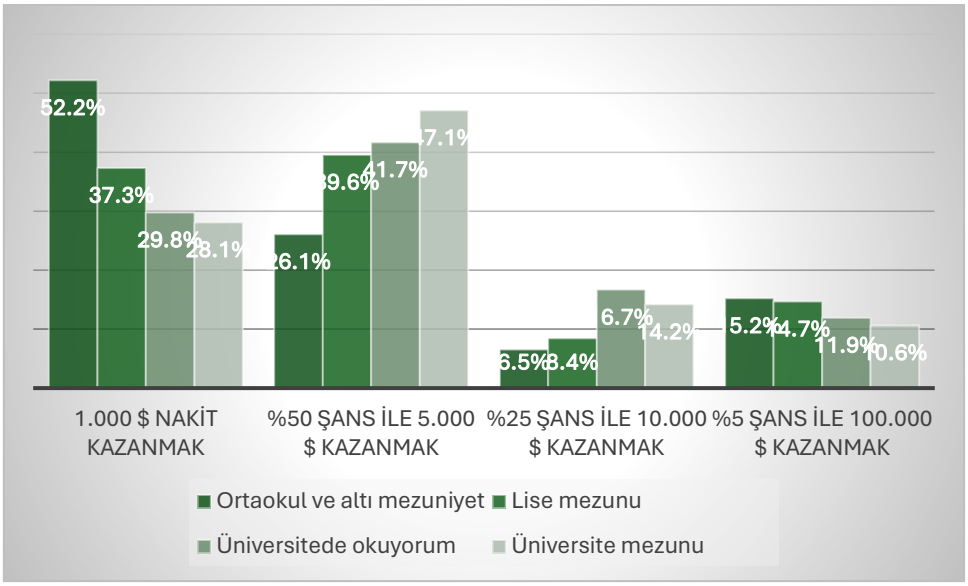
Şekil 100: Eğitim durumu – En iyi arkadaşınızın sizi nasıl bir "risk alan" olarak tanımladığı

Tablo 100'deki "En iyi arkadaşınız genel olarak sizi nasıl bir "risk alan" olarak tanımlar?" sorusuna üniversite mezunu katılımcıların verdikleri yanıtlar incelendiğinde katılımcıların risk iştahı konusundaki yaklaşımlarının eşit dağılımda olduğu söylenebilir; yaklaşık %50'si arkadaşlarının kendilerini riski sevmeyen olarak nitelediğini düşünürken üniversite mezunu bireylerin diğer yarısının da kendisini risk almaya istekli olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Daha düşük eğitim seviyesine sahip katılımcıların %60'dan fazlası ise risk alma konusunda isteksiz göründüklerini belirtmişlerdir. Dolayısıyla eğitim düzeyi arttıkça risk iştahının arttığı sonucuna ulaşılabilmektedir.

Genel olarak bakıldığında ise katılımcıların en az %70'inin risk alma konusunda kendilerini risk almaktan uzak, bir diğer deyişle risk karşısında "tereddütlü" olarak niteledikleri söylenebilir.

Tablo 101: Eğitim durumu – Bir televizyon programında olduğunuzu düşününüz. Aşağıdaki seçeneklerden hangisini almayı tercih edersiniz?

	1.000$ nakit kazanmak	%50 şans ile 5.000$ kazanmak	%25 şans ile 10.000$ kazanmak	%5 şans ile 100.000$ kazanmak
Ortaokul ve altı mezuniyet	%52.20	%26.10	%6.50	%15.20
Lise mezunu	%37.30	%39.60	%8.40	%14.70
Üniversitede okuyorum	%29.80	%41.70	%16.70	%11.90
Üniversite mezunu	%28.10	%47.10	%14.20	%10.60
Toplam	%32.50	%42.90	%12.30	%12.30

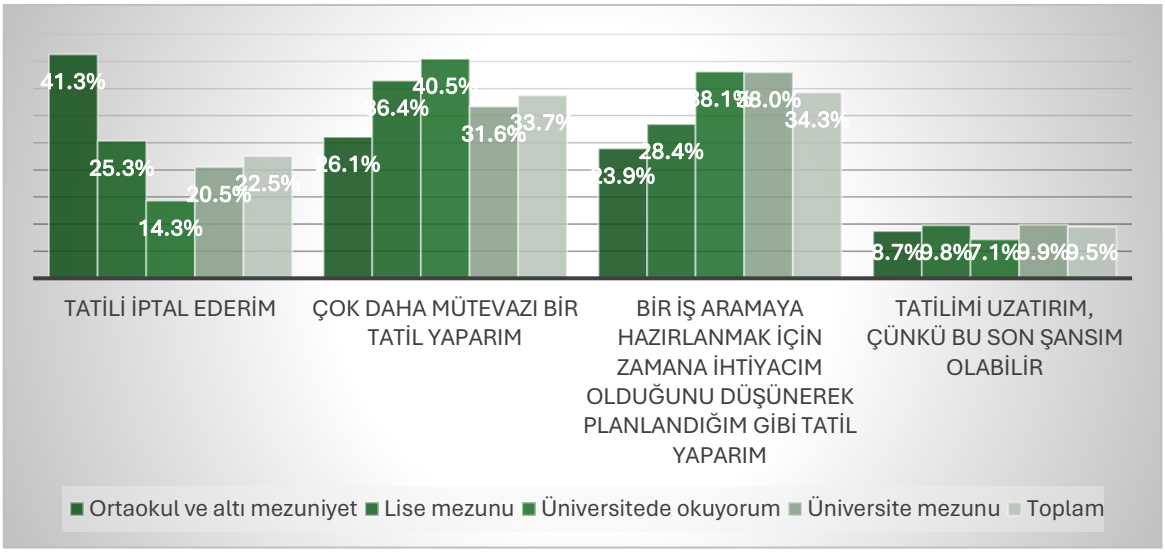
Şekil 101: Eğitim durumu - Bir televizyon oyun programında olduğunuzu düşününüz. Aşağıdaki seçeneklerden hangisini almayı tercih edersiniz?

Tablo 101'deki "Bir televizyon programında olduğunuzu düşününüz. Aşağıdaki seçeneklerden hangisini almayı tercih edersiniz?" sorusu eğitim durumuna göre incelendiğinde ortaokul ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcıların yarısından fazlası hiç riske girmeden nakit parayı tercih ederken daha yüksek eğitim düzeylerindeki katılımcılar daha yüksek ödüller için farklı risklere katlanmayı göze alabileceklerini ifade etmişlerdir. En az üniversite öğrencisi olan bireylerin ise %70'den fazlası risksiz ödülden ziyade risk alarak daha yüksek ödülü seçmişlerdir. Ancak çok büyük risk ve çok büyük ödül, eğitim düzeyi yüksek bireyler için genellikle kaçınılan seçenek olmuştur.

Eğitim düzeyi arttıkça risksiz seçeneğe olan talebin azalıp belirli bir risk karşılığı daha büyük ödüle olan isteğin arttığı görülmektedir.

Tablo 102: Eğitim durumu - "Hayatta bir kez yaşanacak" bir tatil için para biriktirmeyi yeni bitirdiğinizi ve tatilinize üç hafta kala işten çıkarıldığınızı düşününüz. Aşağıdakilerden hangisini yaparsınız?

	Tatili iptal ederim	Çok daha mütevazı bir tatil yaparım	Bir iş aramaya hazırlanmak için zamana ihtiyacım olduğunu düşünerek planlandığım gibi tatil yaparım	Tatilimi uzatırım, çünkü bu son şansım olabilir
Ortaokul ve altı mezuniyet	%41.30	%26.10	%23.90	%8.70
Lise mezunu	%25.30	%36.40	%28.40	%9.80
Üniversitede okuyorum	%14.30	%40.50	%38.10	%7.10
Üniversite mezunu	%20.50	%31.60	%38.00	%9.90
Toplam	%22.50	%33.70	%34.30	%9.50

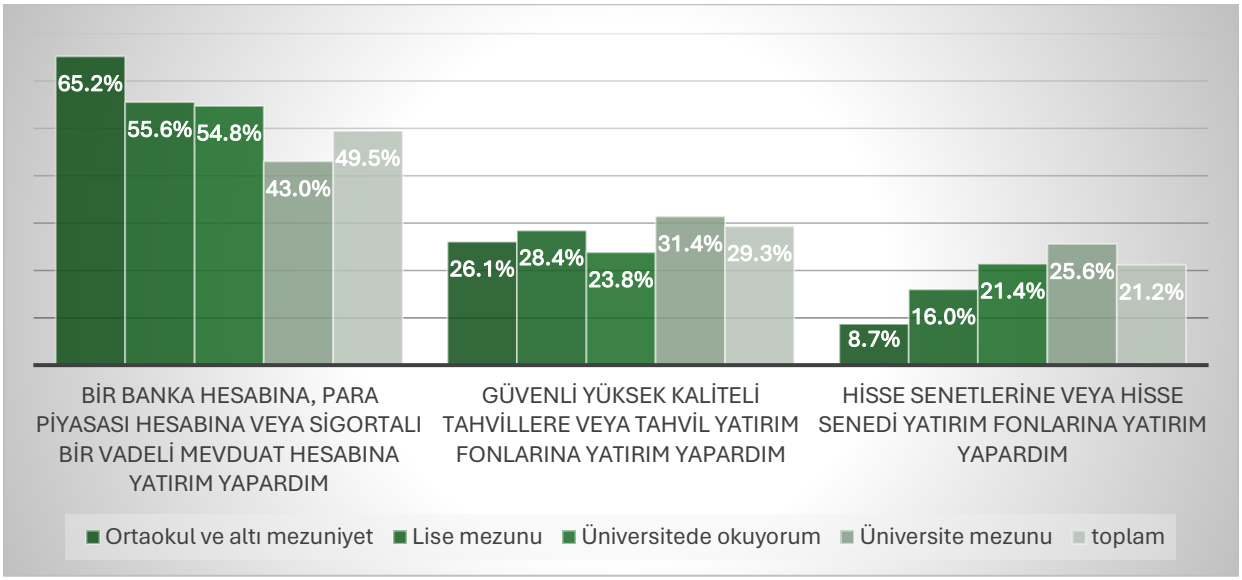

Şekil 102: Eğitim durumu- "Hayatta bir kez yaşanacak" bir tatil için para biriktirmeyi yeni bitirdiğinizi ve tatilinize üç hafta kala işten çıkarıldığınızı düşününüz. Aşağıdakilerden hangisini yaparsınız?

Tablo 102'deki "'Hayatta bir kez yaşanacak' bir tatil için para biriktirmeyi yeni bitirdiğinizi ve tatilinize üç hafta kala işten çıkarıldığınızı düşününüz. Aşağıdakilerden hangisini yaparsınız?" sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde ortaokul ve altı eğitim düzeyine sahip bireylerin %40'dan fazlası tatili iptal edeceğini belirtirken üniversite ve üstü eğitim düzeyindeki katılımcıların yaklaşık %70'i tatil planlarını gerçekleştireceklerini ifade etmişlerdir. Tüm eğitim düzeylerinde katılımcıların %10'undan azı ise yüksek risk alma davranışı sergileyerek tatilini uzatacağını belirtmiştir.

Tablo 103: Eğitim durumu- Beklenmedik bir şekilde yatırım yapmak için 20.000 dolar elinize geçseydi bu parayla ne yapardınız?

	Bir banka hesabına, para piyasası hesabına veya sigortalı bir vadeli mevduat hesabına yatırım yapardım	Güvenli yüksek kaliteli tahvillere veya tahvil yatırım fonlarına yatırım yapardım	Hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına yatırım yapardım
Ortaokul ve altı mezuniyet	%65.20	%26.10	%8.70
Lise mezunu	%55.60	%28.40	%16.00
Üniversitede okuyorum	%54.80	%23.80	%21.40
Üniversite mezunu	%43.00	%31.40	%25.60
Toplam	%49.50	%29.30	%21.20

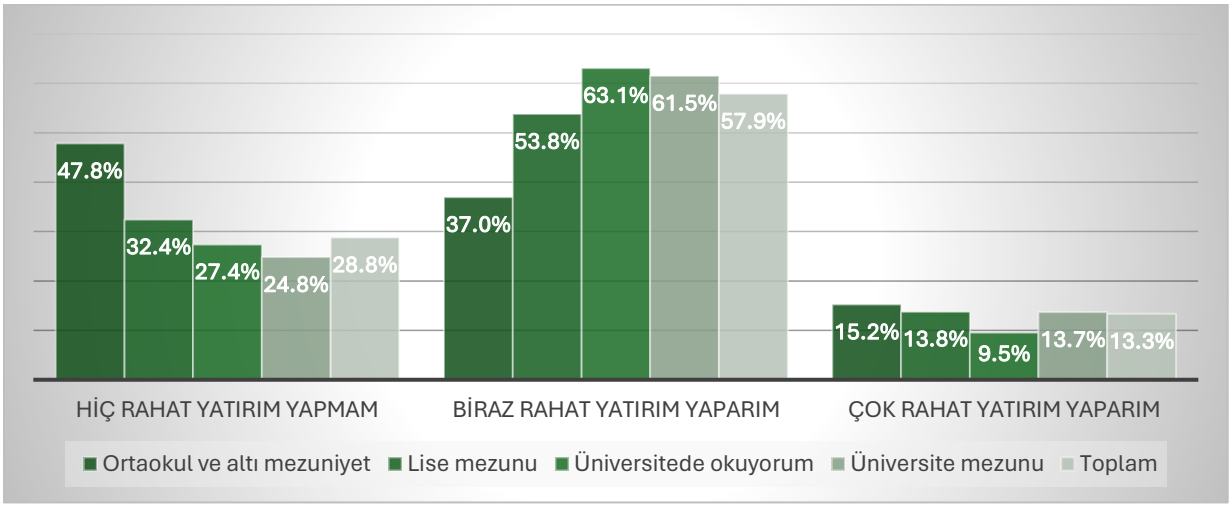

Şekil 103: Eğitim durumu- Beklenmedik bir şekilde yatırım yapmak için 20.000 dolar (379.522 TL) elinize geçseydi bu parayla ne yapardınız?

Tablo 103'de yer alan "Beklenmedik bir şekilde yatırım yapmak için 20.000 dolar elinize geçseydi bu parayla ne yapardınız?" sorusuna üniversite ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcıların yarısından fazlası, paralarını risksiz yatırım araçlarında değerlendireceklerini belirtmişlerdir. Özellikle en düşük eğitim seviyesindeki bireylerin büyük çoğunlukla riskten kaçındığı ve %65'nin paralarını değerlendirmek için risksiz araçlara yöneldiğini söylemek mümkündür. Tüm eğitim düzeylerinde risksiz yatırım araçları tercih edilirken en yüksek düzey eğitimli katılımcılarda riskli yatırım araçlarına yatırım yapma eğiliminin düşük eğitim seviyelerindeki katılımcılara kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir.
Tablo geneline bakıldığında eğitim seviyesi arttıkça bireylerin riskli yatırımlara yönelme eğiliminin de arttığı söylenebilir.

Tablo 104: Eğitim durumu- Deneyimlerinizi göz önüne alarak hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına ne kadar rahat yatırım yaparsınız?

	Hiç rahat yatırım yapmam	Biraz rahat yatırım yaparım	Çok rahat yatırım yaparım
Ortaokul ve altı mezuniyet	%47.80	%37.00	%15.20
Lise mezunu	%32.40	%53.80	%13.80
Üniversitede okuyorum	%27.40	%63.10	%9.50
Üniversite mezunu	%24.80	%61.50	%13.70
Toplam	%28.80	%57.90	%13.30

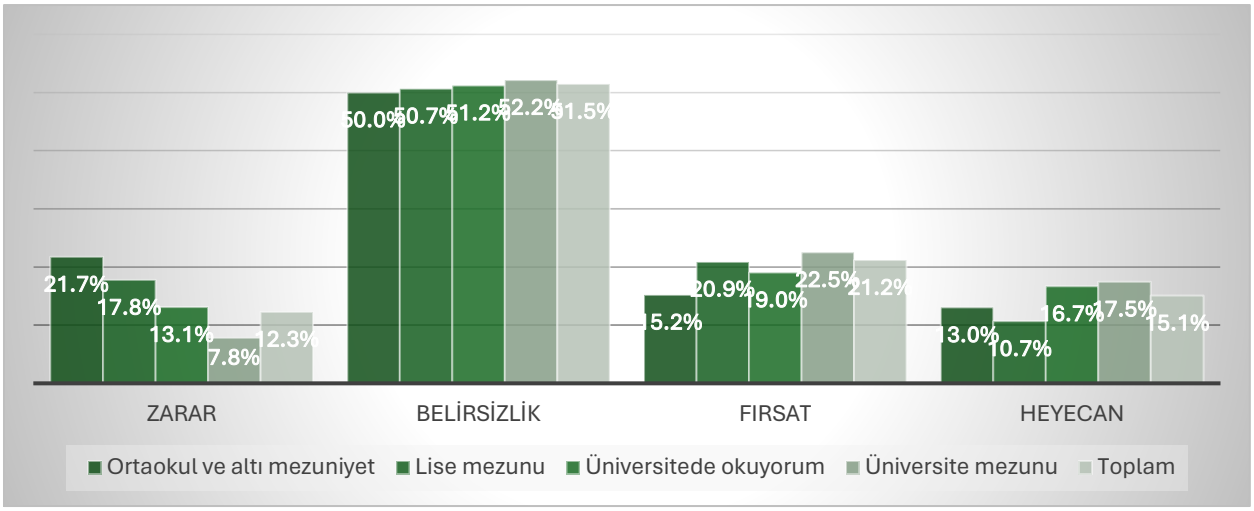

Şekil 104: Eğitim durumu- Deneyimlerinizi göz önüne alarak hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına ne kadar rahat yatırım yaparsınız?

Tablo 104'deki "Deneyimlerinizi göz önüne alarak hisse senetlerine veya hisse senedi yatırım fonlarına ne kadar rahat yatırım yaparsınız?" sorusuna verilen yanıtlar katılımcıların eğitim düzeyleri göz önüne alınarak incelendiğinde lise ve daha yüksek eğitim düzeyindeki katılımcıların %53'ten fazlası yatırım yaparken kısmen rahat hissettiklerini ifade etmişlerdir. Daha düşük eğitime sahip bireylerin ise yaklaşık yarısı hiç rahat yatırım yapmadıklarını belirtmişlerdir. Üniversite öğrencilerinin yatırım davranışına bakıldığında ise öğrencilerin %90'dan fazlasının yatırım yaparken kendini tam anlamıyla rahat hissetmediği görülmektedir. Tablo geneli incelendiğinde eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte hisse senedine yatırım yapma kararlarının verilmesinde yatırımcıların daha rahat oldukları göze çarpmaktadır.

Tablo 105: Eğitim durumu- Risk kelimesini düşündüğünüzde ilk olarak aşağıdakilerden hangisi aklınıza gelmektedir?

	Zarar	Belirsizlik	Fırsat	Heyecan
Ortaokul ve altı mezuniyet	%21.70	%50.00	%15.20	%13.00
Lise mezunu	%17.80	%50.70	%20.90	%10.70
Üniversitede okuyorum	%13.10	%51.20	%19.00	%16.70
Üniversite mezunu	%7.80	%52.20	%22.50	%17.50
Toplam	%12.30	%51.50	%21.20	%15.10

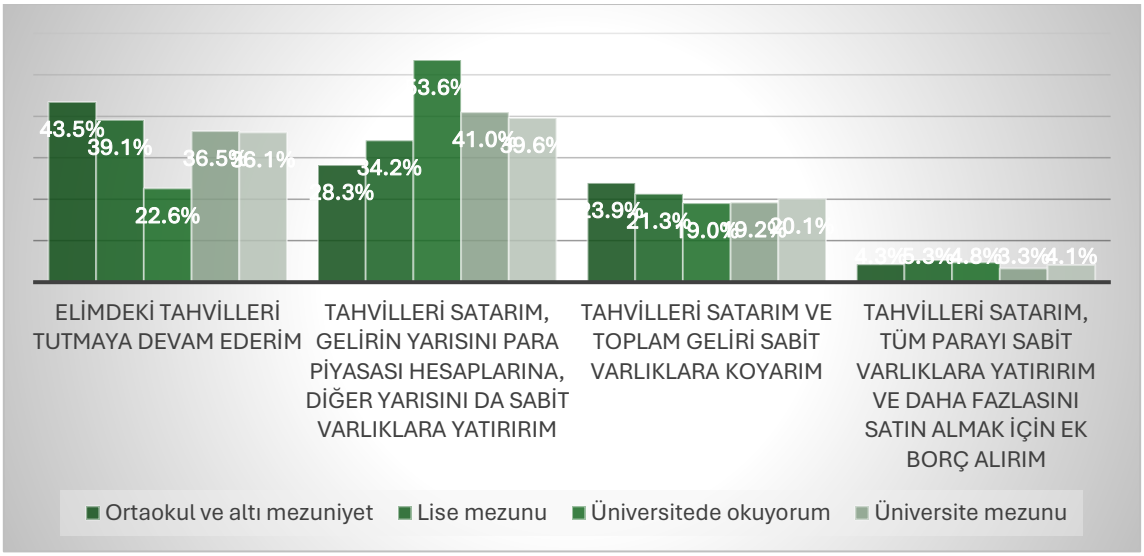

Şekil 105: Eğitim durumu- Risk kelimesini düşündüğünüzde ilk olarak aşağıdakilerden hangisi aklınıza gelmektedir?

Tablo 105'deki "Risk kelimesini düşündüğünüzde ilk olarak aşağıdakilerden hangisi aklınıza gelmektedir?" sorusuna verilen yanıtlara göre eğitim seviyesi gözetmeksizin tüm katılımcıların en az yarısının riski belirsizlik kavramıyla özdeşleştirdiği görülmektedir. Bununla birlikte eğitim seviyesi arttıkça riski "zarar olarak görme" algısı azalırken riskten heyecan duyma durumu artış göstermektedir. Lise ve altı eğitim düzeyindeki katılımcıların yaklaşık %70'i riski belirsizlik ve zarar şeklinde değerlendirirken üniversite öğrencisi ve üniversite mezunu bireylerin %40'a yakını riski fırsat ve heyecan olarak nitelendirmektedir.
Tablo geneli düşünüldüğünde ise eğitim düzeyi arttıkça riske karşı duyulan olumlu izlenimin de arttığı anlaşılmaktadır.

Tablo 106: Eğitim durumu- Yatırım varlıklarınızın çoğunun yüksek faizli devlet tahvillerinde olduğunu düşünün. Bazı uzmanlar altın, mücevher, koleksiyon ve gayrimenkul (maddi varlıklar) gibi varlıkların fiyatlarının değerinin artacağını tahmin etmektedir. Bu süreçte tahvil fiyatları düşebilir, ancak uzmanlar devlet tahvillerinin nispeten güvenli olduğu konusunda hemfikir. Bu durumda yatırım varlıklarınızı ne şekilde değerlendirirsiniz?

	Elimdeki tahvilleri tutmaya devam ederim	Tahvilleri satarım, gelirin yarısını para piyasası hesaplarına, diğer yarısını da sabit varlıklara yatırırım	Tahvilleri satarım ve toplam geliri sabit varlıklara koyarım	Tahvilleri satarım, tüm parayı sabit varlıklara yatırırım ve daha fazlasını satın almak için ek borç alırım
Ortaokul ve altı mezuniyet	%43.50	%28.30	%23.90	%4.30
Lise mezunu	%39.10	%34.20	%21.30	%5.30
Üniversitede okuyorum	%22.60	%53.60	%19.00	%4.80
Üniversite mezunu	%36.50	%41.00	%19.20	%3.30
Toplam	%36.10	%39.60	%20.10	%4.10

Şekil 106: Eğitim durumu- Yatırım varlıklarınızın çoğunun yüksek faizli devlet tahvillerinde olduğunu düşünün. Bazı uzmanlar altın, mücevher, koleksiyon ve gayrimenkul (maddi varlıklar) gibi varlıkların fiyatlarının değerinin artacağını tahmin etmektedir. Bu süreçte tahvil fiyatları düşebilir, ancak uzmanlar devlet tahvillerinin nispeten güvenli olduğu konusunda hemfikir. Bu durumda yatırım varlıklarınızı ne şekilde değerlendirirsiniz?

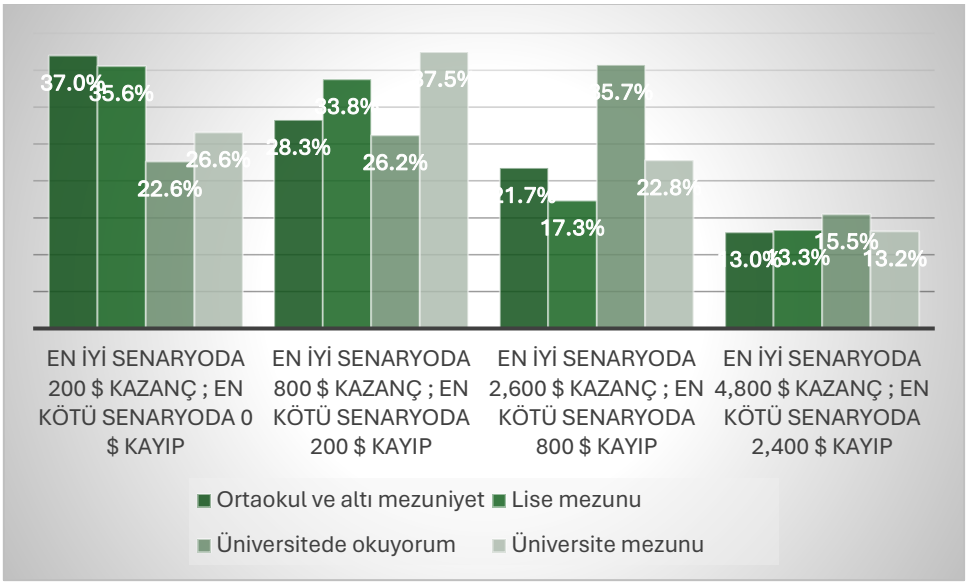
Tablo 106'daki soruya verilen yanıtlar incelendiğinde lise ve altı eğitim düzeyindeki katılımcıların yaklaşık %40'dan fazlası tahvilleri satmadan elde tutmaya devam edeceklerini

belirtmişlerdir. Üniversite ve üstü eğitim düzeyindekilerin ise en az %40'ı tahvillerin bir kısmını satıp farklı şekilde değerlendirmeyi tercih edeceklerini ifade etmişlerdir.

Tüm eğitim düzeylerinde katılımcıların sadece yaklaşık %4'ü belirtilen durumda tahvilleri satıp borç alabileceğini belirtmiştir.

Tablo 107: Eğitim durumu- Aşağıdaki dört yatırım seçeneğinin kazanç ve kayıpları göz önüne alındığında siz hangisini tercih edersiniz?

	En iyi senaryoda 200 $ kazanç; en kötü senaryoda 0 $ kayıp	En iyi senaryoda 800 $ kazanç; en kötü senaryoda 200 $ kayıp	En iyi senaryoda 2,600 $ kazanç; en kötü senaryoda 800 $ kayıp	En iyi senaryoda 4,800 $ kazanç; en kötü senaryoda 2,400 $ kayıp
Ortaokul ve altı mezuniyet	%37.00	%28.30	%21.70	%13.00
Lise mezunu	%35.60	%33.80	%17.30	%13.30
Üniversitede okuyorum	%22.60	%26.20	%35.70	%15.50
Üniversite mezunu	%26.60	%37.50	%22.80	%13.20
Toplam	%29.50	%34.50	%22.50	%13.50

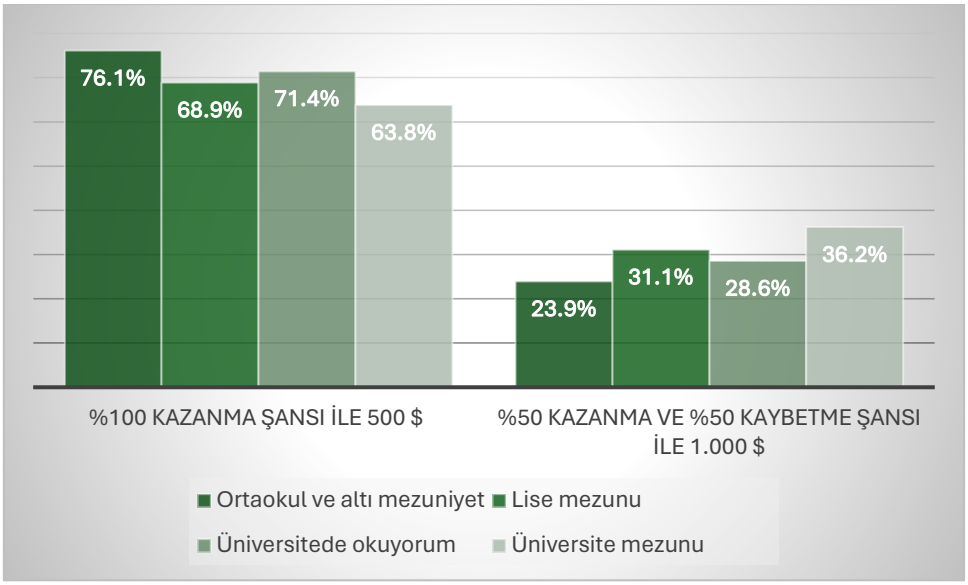
Şekil 107: Eğitim durumu- Aşağıdaki dört yatırım seçeneğinin kazanç ve kayıpları göz önüne alındığında siz hangisini tercih edersiniz?

Tablo 107'deki "Aşağıdaki dört yatırım seçeneğinin kazanç ve kayıpları göz önüne alındığında siz hangisini tercih edersiniz?" sorusuna verilen yanıtlara göre lise ve altı eğitim düzeyindeki bireylerin en az %65'inin 800$ ve daha düşük kazançları kabul edip yüksek kayıptan kaçındığı göze çarpmaktadır. Üniversite öğrencisi bireylerde ise risk alma iştahının daha fazla olup daha

yüksek kazanç ihtimaline karşılık daha büyük kaybı göze alabildikleri; ancak bu tercihlerinin her koşulda geçerli olmadığı da anlaşılmaktadır. Tüm eğitim düzeylerinde katılımcıların en az %20'sinin hiç risk almadan düşük kazanç elde etmeyi tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 108: Eğitim durumu- Yatırım yapmanız için size 1000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 1000 $ nereye yatırırsınız?

	%100 kazanma şansı ile 500 $	%50 kazanma ve %50 kaybetme şansı ile 1.000 $
Ortaokul ve altı mezuniyet	%76.10	%23.90
Lise mezunu	%68.90	%31.10
Üniversitede okuyorum	%71.40	%28.60
Üniversite mezunu	%63.80	%36.20
Toplam	%66.90	%33.10

Şekil 108: Eğitim durumu- Yatırım yapmanız için size 1000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 1000 $ nereye yatırırsınız?

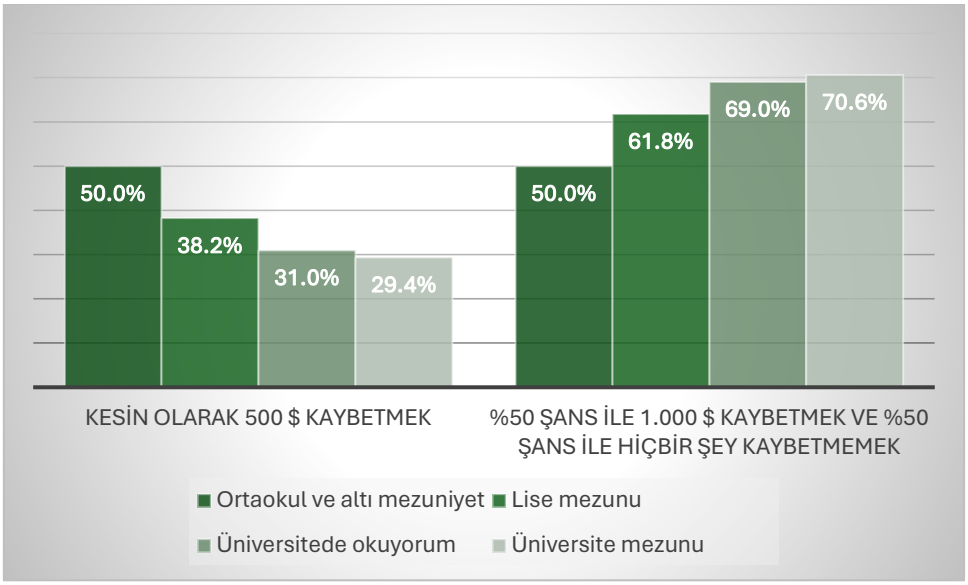
Tablo 108'deki "Yatırım yapmanız için size 1000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 1000 $ nereye yatırırsınız?" sorusuna verilen yanıtlar eğitim düzeyi özelinde incelendiğinde tüm katılımcıların en az %60'ı kesin ihtimalle düşük meblağ kazancı tercih ederken bunlardan özellikle en düşük eğitim düzeyine sahip bireylerin %76'sının bu tercihte bulunduğu görülmektedir. Eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte risk almaya olan meylin

de genellikle arttığı gözlenirken üniversite öğrencilerinin risksiz kazancı tercih etme eğiliminin üniversite mezunlarından daha fazla olduğu göze çarpmaktadır.

Tablonun geneline bakıldığında "kazanç" söz konusu olduğunda yatırımcıların riskten kaçınma davranışı sergilediği söylenebilir.

Tablo 109: Eğitim durumu- Yatırım yapmanız için size 2000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 2000 $ nereye yatırırsınız?

	Kesin olarak 500 $ kaybetmek	%50 şans ile 1.000 $ kaybetmek ve %50 şans ile hiçbir şey kaybetmemek
Ortaokul ve altı mezuniyet	%50.00	%50.00
Lise mezunu	%38.20	%61.80
Üniversitede okuyorum	%31.00	%69.00
Üniversite mezunu	%29.40	%70.60
Toplam	%33.50	%66.50

Şekil 109: Eğitim durumu- Yatırım yapmanız için size 2000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 2000 $ nereye yatırırsınız?

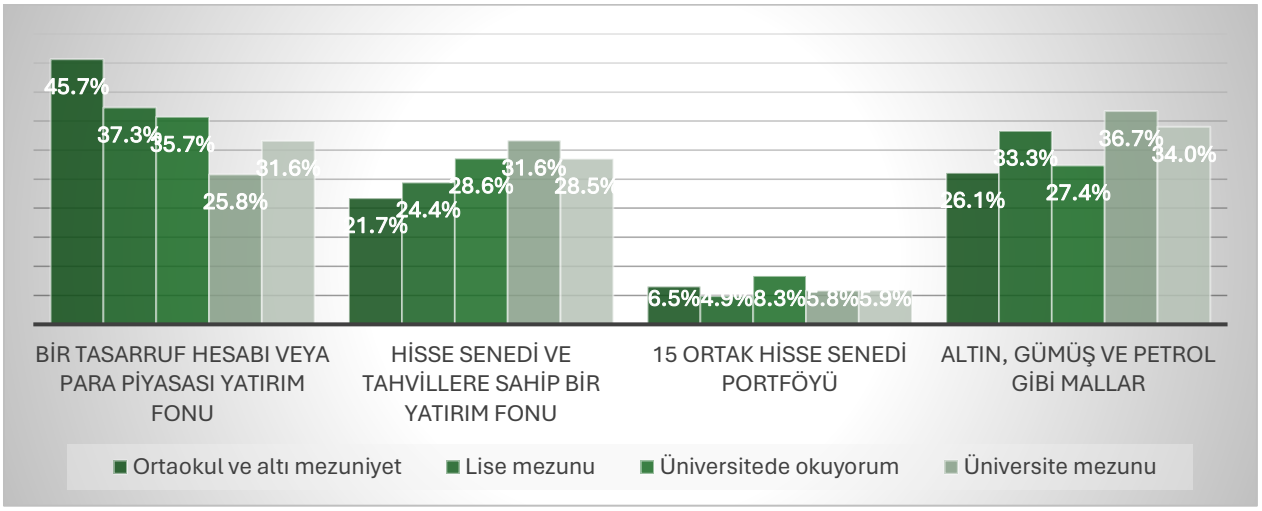
Tablo 109'daki "Yatırım yapmanız için size 2000 $ verildiğini düşünün. Aşağıdaki seçenekleri düşündüğünüzde elinizdeki 2000 $ nereye yatırırsınız?" sorusu eğitim durumuna göre incelendiğinde yatırımcıların kayıp konusunda risk alma eğilimlerinin yüksek olduğu görülmektedir. Ortaokul ve altı eğitim düzeyindeki yatırımcılar kesin kayıp ve %50 ihtimalle daha yüksek kayıp seçenekleri arasında eşit dağılım gösterirken lise ve üzeri eğitim düzeyindeki

yatırımcıların en az %61'i risk alarak "%50 şans ile 1.000 $ kaybetmek ve %50 şans ile hiçbir şey kaybetmemek" tercihinde bulunmuşlardır.

Tablonun geneline bakıldığında "kayıp" söz konusu olduğunda yatırımcıların risk almaya istekli olma davranışı sergilediği söylenebilir.

Tablo 110: Eğitim durumu- Bir akrabanızın size 100.000 dolarlık bir miras bıraktığını ve vasiyetnamesinde TÜM yatırımlarınızı aşağıdaki seçeneklerden birine kullanmanızı şart koştuğunu varsayalım. Hangisini seçersiniz?

	Bir tasarruf hesabı veya para piyasası yatırım fonu	Hisse senedi ve tahvillere sahip bir yatırım fonu	15 ortak hisse senedi portföyü	Altın, gümüş ve petrol gibi mallar
Ortaokul ve altı mezuniyet	%45.70	%21.70	%6.50	%26.10
Lise mezunu	%37.30	%24.40	%4.90	%33.30
Üniversitede okuyorum	%35.70	%28.60	%8.30	%27.40
Üniversite mezunu	%25.80	%31.60	%5.80	%36.70
	%31.60	%28.50	%5.90	%34.00

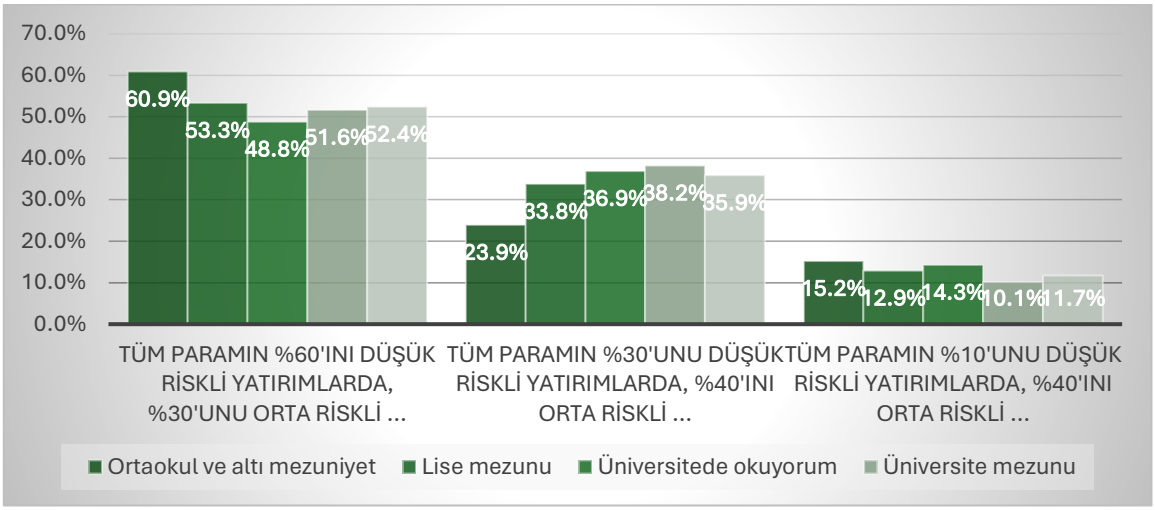
Şekil 110: Eğitim durumu- Bir akrabanızın size 100.000 dolarlık bir miras bıraktığını ve vasiyetnamesinde TÜM yatırımlarınızı aşağıdaki seçeneklerden birine kullanmanızı şart koştuğunu varsayalım. Hangisini seçersiniz?

Tablo 110'daki "Bir akrabanızın size 100.000 dolarlık bir miras bıraktığını ve vasiyetnamesinde TÜM yatırımlarınızı aşağıdaki seçeneklerden birine kullanmanızı şart koştuğunu varsayalım. Hangisini seçersiniz?" sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında üniversite öğrencisi ve altı eğitim düzeylerinde katılımcıların çoğunluğunun tasarruf hesabı veya para piyasası fonunu tercih ettiği görülmektedir. Katılımcılardan üniversite mezunu olanların ise en yüksek çoğunlukla %36'dan fazlasının altın, gümüş ve petrol gibi malları yatırım aracı olarak seçtiği

anlaşılmaktadır. Tüm eğitim düzeylerinde yatırımcıların en fazla %8,3'ü 15 ortak hisse senedi portföyünü tercih etmiştir.

Tablo 111: Eğitim durumu-20.000 $ yatırım yapmak zorunda kalsaydınız, aşağıdaki yatırım seçeneklerinden hangisini tercih ederdiniz?

	Tüm paramın %60'ını düşük riskli yatırımlarda, %30'unu orta riskli	Tüm paramın %30'unu düşük riskli yatırımlarda, %40'ını orta riskli	Tüm paramın %10'unu düşük riskli yatırımlarda, %40'ını orta riskli
Ortaokul ve altı mezuniyet	%60.90	%23.90	%15.20
Lise mezunu	%53.30	%33.80	%12.90
Üniversitede okuyorum	%48.80	%36.90	%14.30
Üniversite mezunu	%51.60	%38.20	%10.10
Toplam	%52.40	%35.90	%11.70

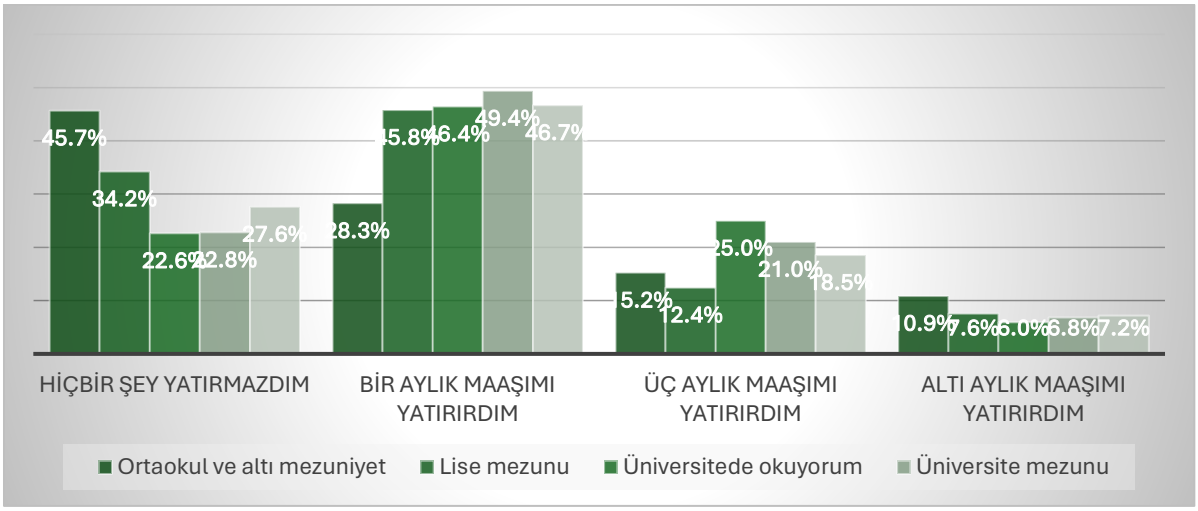

Şekil 111: Eğitim durumu-20.000 $ yatırım yapmak zorunda kalsaydınız, aşağıdaki yatırım seçeneklerinden hangisini tercih ederdiniz?

Tablo 111'deki "20.000 $ yatırım yapmak zorunda kalsaydınız, aşağıdaki yatırım seçeneklerinden hangisini tercih ederdiniz?" sorusuna gelindiğinde ise tüm katılımcıların yaklaşık en az %50'si tüm parasının büyük çoğunluğunu düşük riskli yatırımlarda kullanmayı tercih etmiştir. Eğitim düzeyi arttıkça yatırımlarda riski dağıtma eğilimi artarken üniversite öğrencilerinde riskli yatırımlara olan eğilimin daha fazla olduğu görülmekte olup üniversite öğrencilerinin %50'den fazlasının nispeten riskli yatırımlara yöneldiği anlaşılmaktadır.

Tablo 112: Eğitim durumu- Güvenilir bir arkadaşınız ve komşunuz, deneyimli bir jeolog ve bir grup yatırımcıyı bir araya getiriyor. Keşif amaçlı, bir altın madenciliği girişimini finanse ettiğinizi düşünün. Eğer girişiminiz başarılı olursa yatırımınızın 50 ila 100 katını geri alabilirsiniz ancak maden iflas ederse, tüm yatırımınız gider. Arkadaşınız başarı şansını %20 olarak tahmin etmektedir. Paranız olsaydı, ne kadar yatırım yapardınız?

	Hiçbir şey yatırmazdım	Bir aylık maaşımı yatırırdım	Üç aylık maaşımı yatırırdım	Altı aylık maaşımı yatırırdım
Ortaokul ve altı mezuniyet	%45.70	%28.30	%15.20	%10.90
Lise mezunu	%34.20	%45.80	%12.40	%7.60
Üniversitede okuyorum	%22.60	%46.40	%25.00	%6.00
Üniversite mezunu	%22.80	%49.40	%21.00	%6.80
Toplam	%27.60	%46.70	%18.50	%7.20

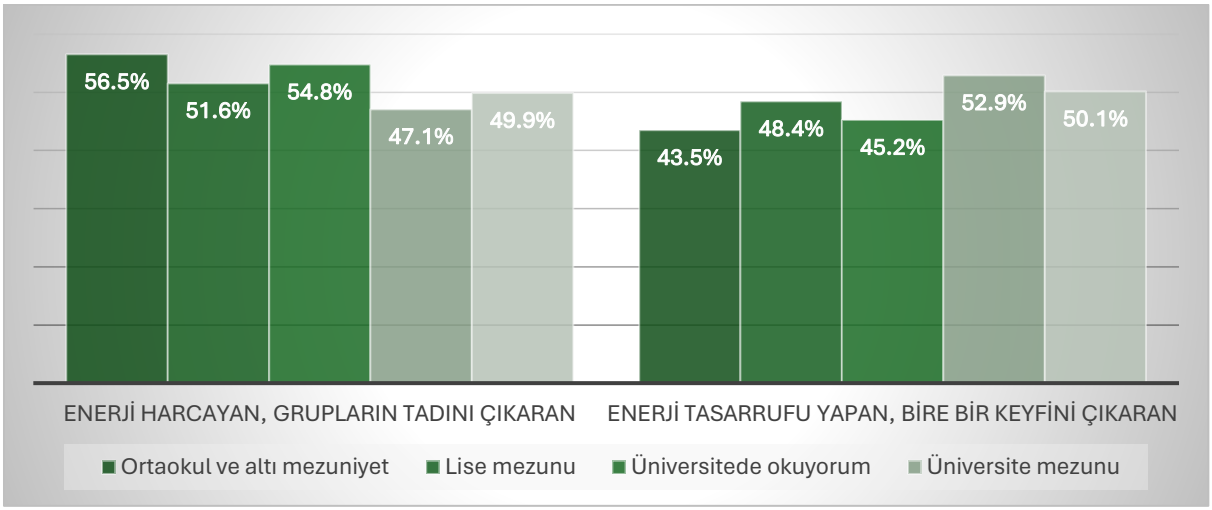

Şekil 112: Eğitim durumu- Güvenilir bir arkadaşınız ve komşunuz, deneyimli bir jeolog ve bir grup yatırımcıyı bir araya getiriyor. Keşif amaçlı, bir altın madenciliği girişimini finanse ettiğinizi düşünün. Eğer girişiminiz başarılı olursa yatırımınızın 50 ila 100 katını geri alabilirsiniz ancak maden iflas ederse, tüm yatırımınız gider. Arkadaşınız başarı şansını %20 olarak tahmin etmektedir. Paranız olsaydı, ne kadar yatırım yapardınız?

Tablo 112'deki soruya verilen yanıtlar incelendiğinde ortaokul ve altı eğitim düzeyindeki yatırımcıların yaklaşık %46'sı hiçbir risk almayıp yatırım yapmayacaklarını belirtirken yine altı aylık maaşını yatıracağını söyleyen katılımcıların %10'dan fazlasını da bu gruptaki katılımcılar oluşturmaktadır. Lise ve üstü eğitime sahip bireylerin ise %45'den fazlasının bir aylık maaşlarını yatırmayı göze aldıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 113: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Enerji harcayan, grupların tadını çıkaran	Enerji tasarrufu yapan, bire bir keyfini çıkaran
Ortaokul ve altı mezuniyet	%56.50	%43.50
Lise mezunu	%51.60	%48.40
Üniversitede okuyorum	%54.80	%45.20
Üniversite mezunu	%47.10	%52.90
Toplam	%49.90	%50.10

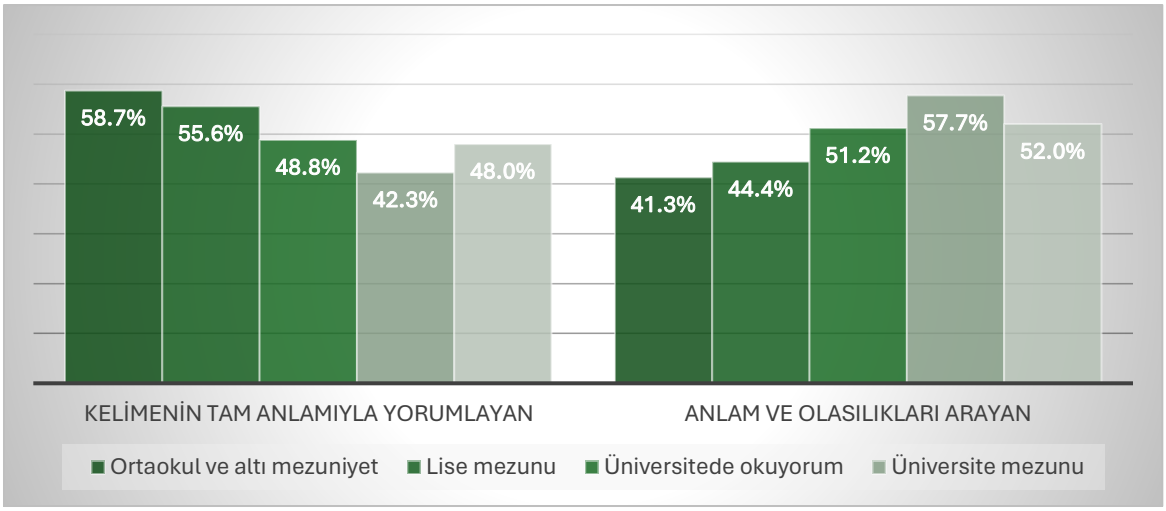

Şekil 113: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Katılımcıların Tablo 113'deki "Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz." sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde üniversite mezunu olanların çoğunluğu kendini daha az enerji harcayan bireysel oyuncu olarak görürken daha düşük eğitim seviyesindeki katılımcıların en az %51'i kendini oyunlarda enerji harcayan ve grupların tadını çıkaran olarak nitelendirmektedir.

Tablo 114: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Kelimenin tam anlamıyla yorumlayan	Anlam ve olasılıkları arayan
Ortaokul ve altı mezuniyet	%58.70	%41.30
Lise mezunu	%55.60	%44.40
Üniversitede okuyorum	%48.80	%51.20
Üniversite mezunu	%42.30	%57.70
Toplam	%48.00	%52.00

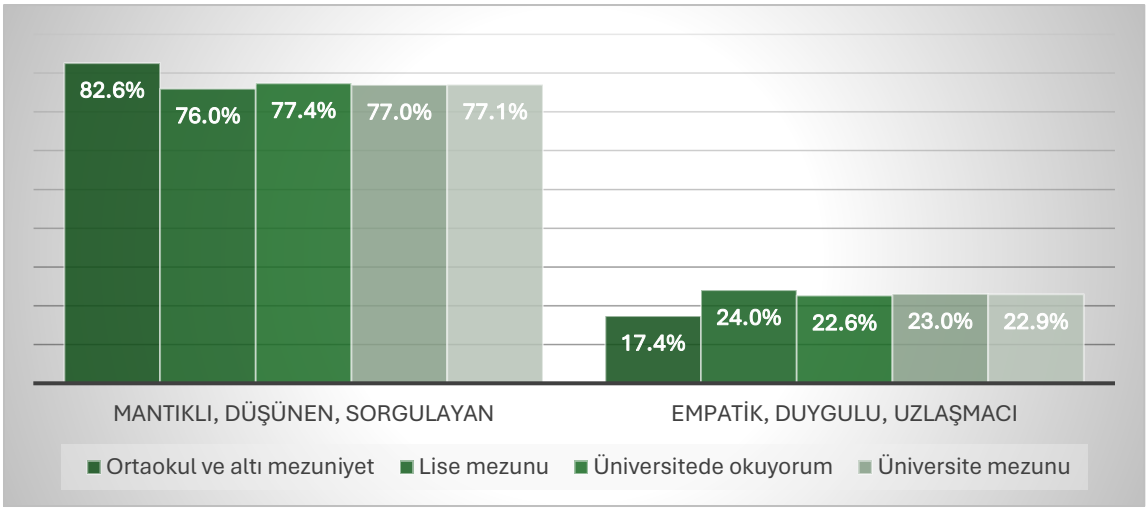

Şekil 114: Eğitim durumu-Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 114'deki soruların yanıtlarına bakıldığında lise ve altı eğitim düzeyindeki bireylerin en az %55'inin kendisini "yorumlayan" olarak değerlendirdiği, en az üniversite öğrencisi düzeyindeki kişilerin ise en az %51'inin kendisini oyun esnasında "anlam ve olasılıkları arayan" olarak nitelendirdiği görülmektedir.
Tablo geneline bakıldığında eğitim düzeyi arttıkça bireylerin "yorumlayan" yerine "anlam arayan" olma eğilimlerinin arttığı gözlemlenmektedir.

Tablo 115: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Mantıklı, düşünen, sorgulayan	Empatik, duygulu, uzlaşmacı
Ortaokul ve altı mezuniyet	%82.60	%17.40
Lise mezunu	%76.00	%24.00
Üniversitede okuyorum	%77.40	%22.60
Üniversite mezunu	%77.00	%23.00
Toplam	%77.10	%22.90

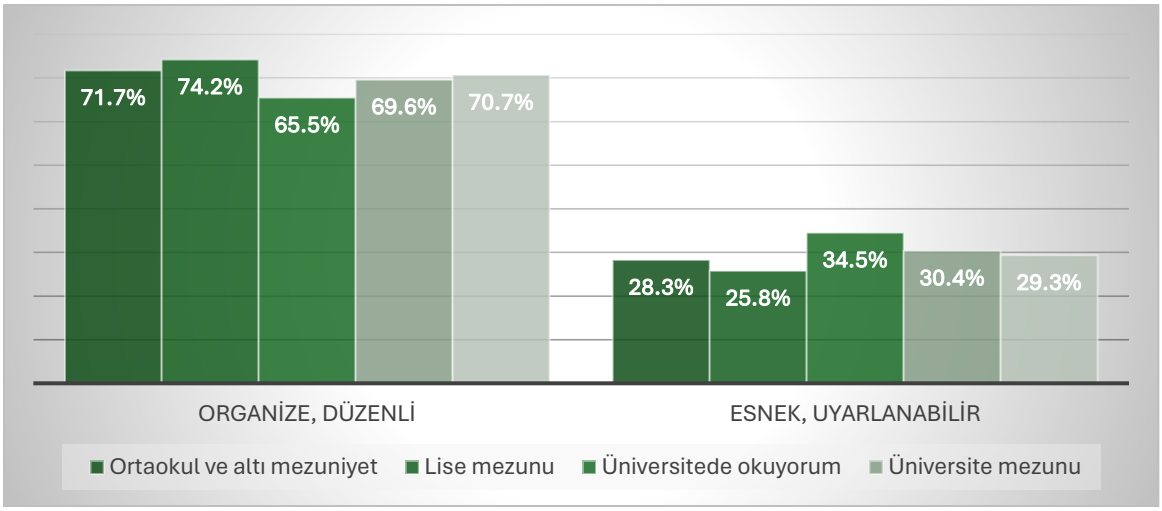

Şekil 115: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 115'de yer alan "Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz." sorusuna verilen yanıtlara göre; tüm eğitim düzeylerinde katılımcıların en az %76'sı kendisini "mantıklı düşünen, sorgulayan" olarak tanımlamaktadır. Burada en yüksek oran ise yaklaşık %83 ile eğitim düzeyi en düşük grup katılımcılarına aittir.

Tablo 116: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Organize, düzenli	Esnek, uyarlanabilir
Ortaokul ve altı mezuniyet	%71.70	%28.30
Lise mezunu	%74.20	%25.80
Üniversitede okuyorum	%65.50	%34.50
Üniversite mezunu	%69.60	%30.40
Toplam	%70.70	%29.30

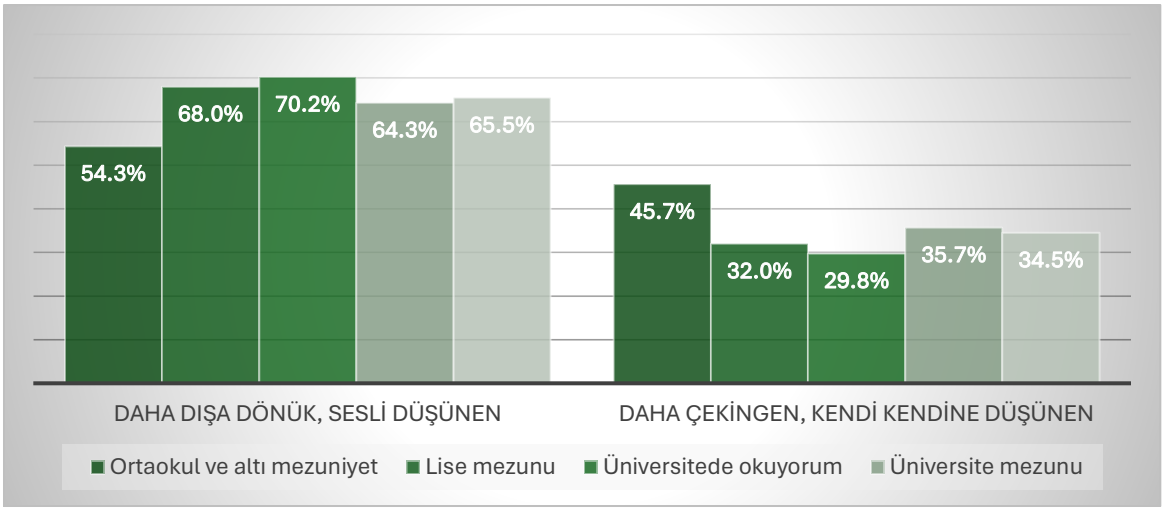

Şekil 116: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 116 incelendiğinde lise mezunu bireylerin %74'ü kendisini "organize ve düzenli" olarak nitelerken üniversite öğrencilerinin %65'i kendisini bu şekilde değerlendirmektedir. Genel yanıtlara bakıldığında ise tüm katılımcıların yalnızca %30'u kendisinin "esnek ve uyarlanabilir" olduğuna inanmaktadır.

Tablo 117: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Daha dışa dönük, sesli düşünen	Daha çekingen, kendi kendine düşünen
Ortaokul ve altı mezuniyet	%54.30	%45.70
Lise mezunu	%68.00	%32.00
Üniversitede okuyorum	%70.20	%29.80
Üniversite mezunu	%64.30	%35.70
Toplam	%65.50	%34.50

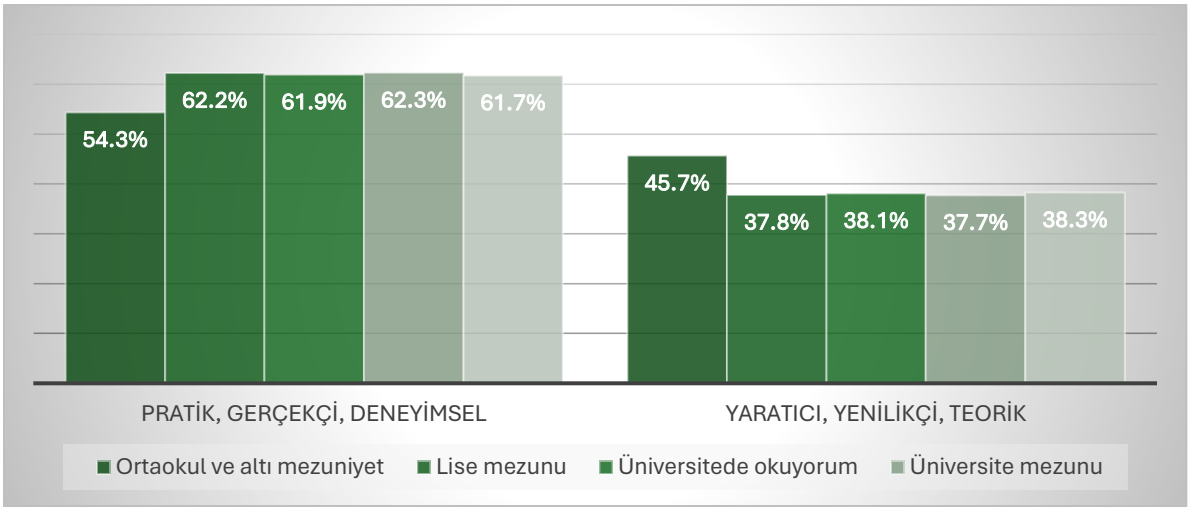

Şekil 117: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz

Tablo 117'deki "Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz" sorusuna verilen yanıtlar katılımcıların eğitim düzeyleri açısından analiz edildiğinde üniversite öğrencilerinin %70'i "daha dışa dönük ve sesli düşünen" olduğunu düşünürken ortaokul ve daha düşük eğitim düzeyindeki bireylerin %54'ü kendisini bu şekilde görmektedir. Tüm katılımcılar incelendiğinde ise katılımcıların %34'ü kendisini çekingen ve kendi kendine düşünen biri olarak görmektedir.

Tablo 118: Eğitim durumu - Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Pratik, gerçekçi, deneyimsel	Yaratıcı, yenilikçi, teorik
Ortaokul ve altı mezuniyet	%54.30	%45.70
Lise mezunu	%62.20	%37.80
Üniversitede okuyorum	%61.90	%38.10
Üniversite mezunu	%62.30	%37.70
Toplam	%61.70	%38.30

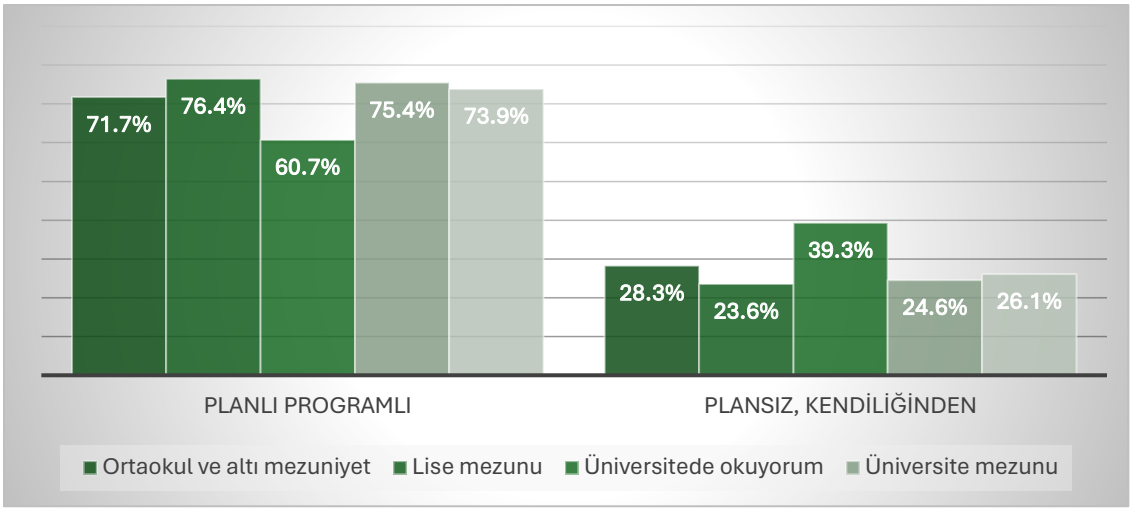

Şekil 118: Eğitim durumu - Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 118'deki soruya katılımcıların yanıtları incelendiğinde lise ve üstü eğitimli bireylerin en az %62'si kendisini online oyun esnasında "pratik, gerçekçi ve deneyimsel" olarak nitelerken ortaokul ve altı eğitim düzeyindeki katılımcıların %54'ü kendisi için bu fikirdedir. Tüm katılımcıların yanıtları göz önüne alındığında ise katılımcıların %38'i kendisini "yaratıcı, yenilikçi ve teorik" olarak gördüğünü söylemek mümkündür.

Tablo 119: Eğitim durumu-Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Planlı programlı	Plansız, kendiliğinden
Ortaokul ve altı mezuniyet	%71.70	%28.30
Lise mezunu	%76.40	%23.60
Üniversitede okuyorum	%60.70	%39.30
Üniversite mezunu	%75.40	%24.60
Toplam	%73.90	%26.10

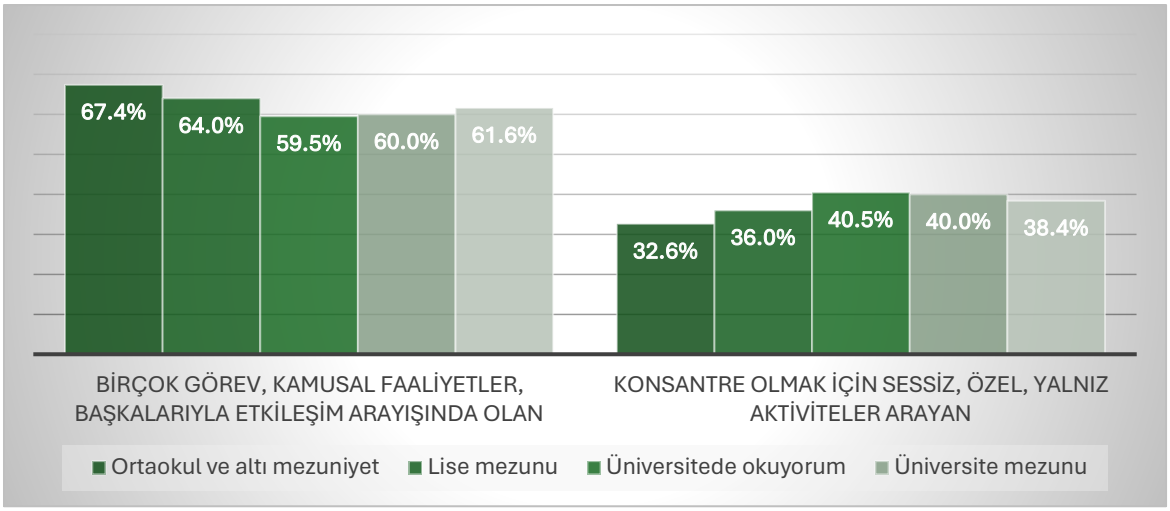

Şekil 119: Eğitim durumu-Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 119'deki soruya katılımcıların yanıtları incelendiğinde üniversite öğrencisi olan katılımcıların %60'ı kendisini "planlı programlı"" olarak nitelerken diğer eğitim düzeylerinde bu oran en az %71'dir. Katılımcıların geneline bakıldığında ise yaklaşık %74'ünün kendisini "düzenli" olarak gördüğü, %26'sının ise kendisinin "plansız ve kendiliğinden" olduğunu düşündüğü söylenebilir.

Tablo 120: Eğitim durumu-Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Birçok görev, kamusal faaliyetler, başkalarıyla etkileşim arayışında olan	Konsantre olmak için sessiz, özel, yalnız aktiviteler arayan
Ortaokul ve altı mezuniyet	%67.40	%32.60
Lise mezunu	%64.00	%36.00
Üniversitede okuyorum	%59.50	%40.50
Üniversite mezunu	%60.00	%40.00
Toplam	%61.60	%38.40

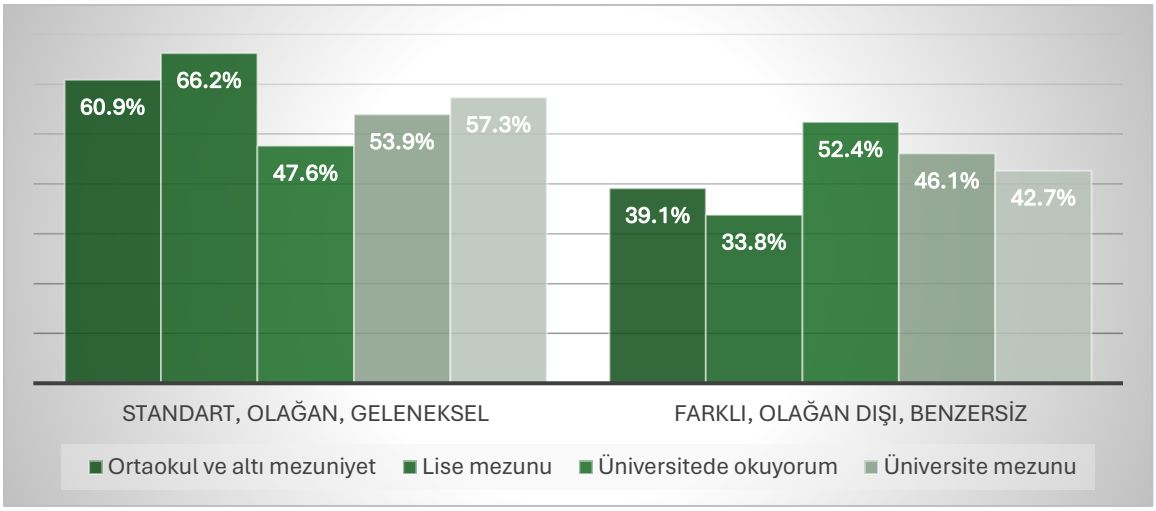

Şekil 120: Eğitim durumu-Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 120'ye göre tüm eğitim düzeylerinde ankete katılan bireylerin %59'dan fazlası, kendisini "Birçok görev, kamusal faaliyetler, başkalarıyla etkileşim arayışında olan" olarak değerlendirmektedir. En düşük eğitim düzeyindeki bireylerde bu düşünce en yoğun şekilde görülmektedir. Çalışmada, üniversite öğrencisi ve mezunlarının en az %40'ının kendisini "Konsantre olmak için sessiz, özel, yalnız aktiviteler arayan" bireyler olarak nitelendirdiği görülmektedir.

Tablo 121: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Standart, olağan, geleneksel	Farklı, olağan dışı, benzersiz
Ortaokul ve altı mezuniyet	%60.90	%39.10
Lise mezunu	%66.20	%33.80
Üniversitede okuyorum	%47.60	%52.40
Üniversite mezunu	%53.90	%46.10
Toplam	%57.30	%42.70

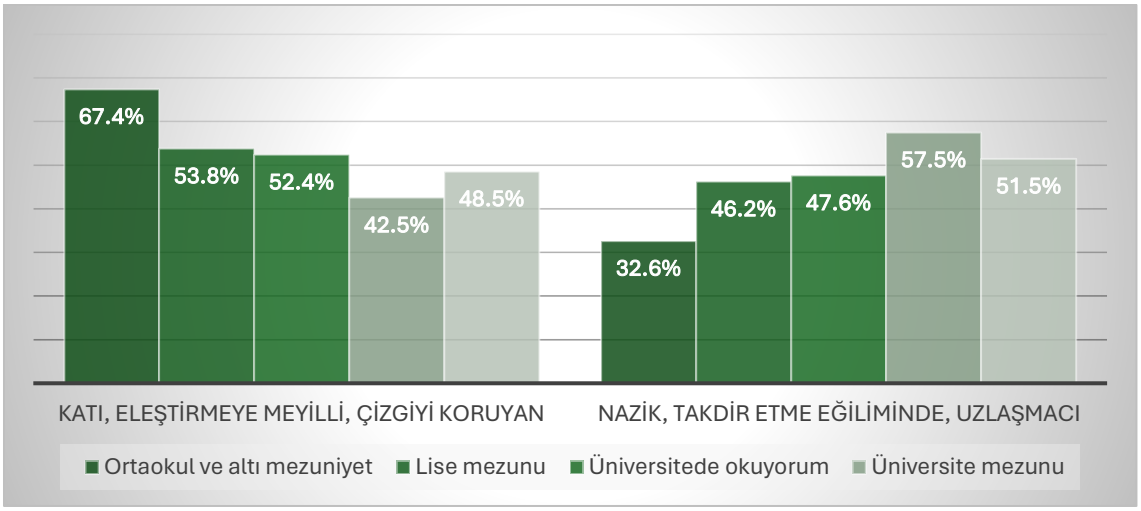

Şekil 121: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 121'e göre çalışmaya katılan bireylerden lise mezunu olanların %66'dan fazlası online oyun esnasında kendilerini "standart, olağan, geleneksel" olarak nitelerken üniversite öğrencilerinin en az %52'si kendisinin "farklı, olağan dışı ve benzersiz" olduğuna inanmaktadır. Katılımcıların geneline bakıldığında ise yaklaşık %57'sinin kendisini "olağan" olarak gördüğü, %43'ünün ise kendisinin "olağandışı" olduğunu düşündüğü söylenebilir.

Tablo 122: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Katı, eleştirmeye meyilli, çizgiyi koruyan	Nazik, takdir etme eğiliminde, uzlaşmacı
Ortaokul ve altı mezuniyet	%67.40	%32.60
Lise mezunu	%53.80	%46.20
Üniversitede okuyorum	%52.40	%47.60
Üniversite mezunu	%42.50	%57.50
Toplam	%48.50	%51.50

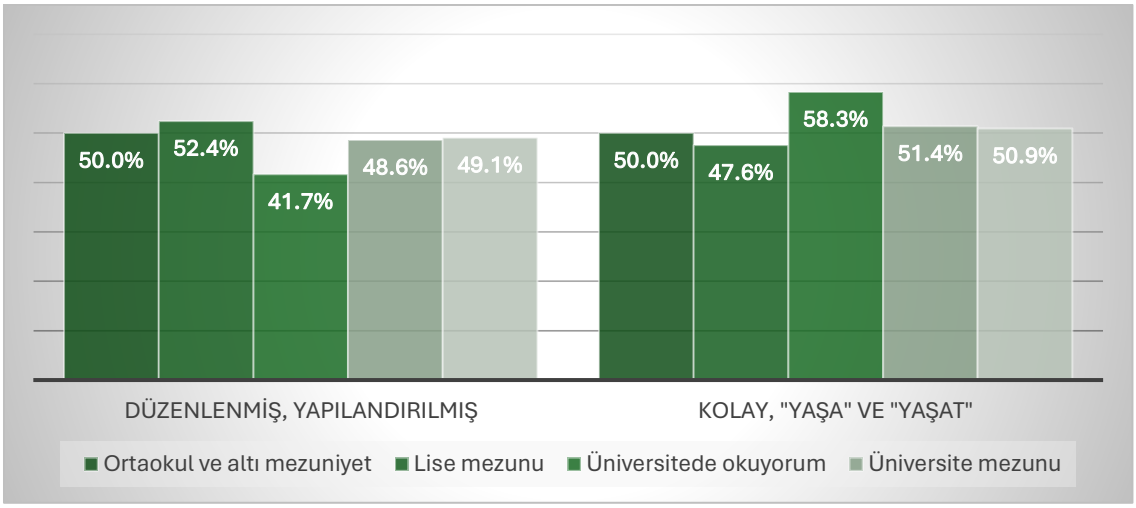

Şekil 122: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 122'ye göre ortaokul ve daha düşük eğitim düzeyine sahip katılımcıların en az %67'si, kendisini "Katı, eleştirmeye meyilli, çizgiyi koruyan" olarak nitelerken üniversite mezunu bireylerin %58'e yakını kendisini "Nazik, takdir etme eğiliminde, uzlaşmacı" olarak görmektedir. Tablonun geneline bakıldığında eğitim seviyesinin artmasıyla bireylerin online oyunlarda kendisini "Nazik, takdir etme eğiliminde, uzlaşmacı" olarak görme eğiliminin arttığı anlaşılmaktadır.

Tablo 123: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Düzenlenmiş, yapılandırılmış	Kolay, "yaşa" ve "yaşat"
Ortaokul ve altı mezuniyet	%50.00	%50.00
Lise mezunu	%52.40	%47.60
Üniversitede okuyorum	%41.70	%58.30
Üniversite mezunu	%48.60	%51.40
Toplam	%49.10	%50.90

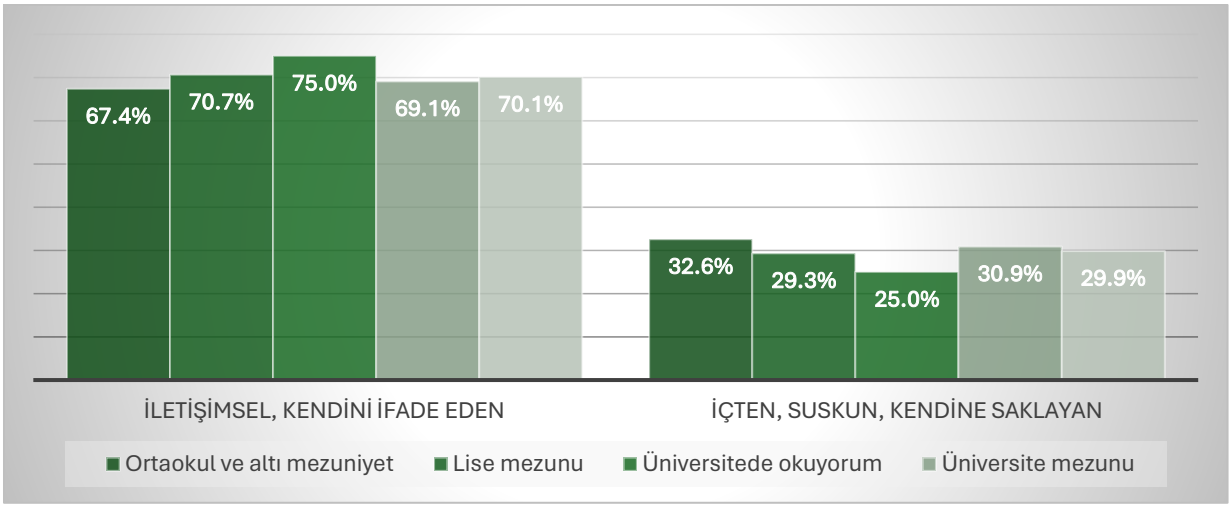

Şekil 123: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 123'e göre, üniversite öğrencilerinin yaklaşık %42'si online oyun esnasında kendisinin "Düzenlenmiş, yapılandırılmış" olduğunu düşünmektedir. Üniversite mezunlarının %51'den fazlası ise kendisini "Kolay, "yaşa" ve "yaşat"" olarak nitelendirmektedir.

Tablo 124: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	İletişimsel, kendini ifade eden	İçten, suskun, kendine saklayan
Ortaokul ve altı mezuniyet	%67.40	%32.60
Lise mezunu	%70.70	%29.30
Üniversitede okuyorum	%75.00	%25.00
Üniversite mezunu	%69.10	%30.90
Toplam	%70.10	%29.90

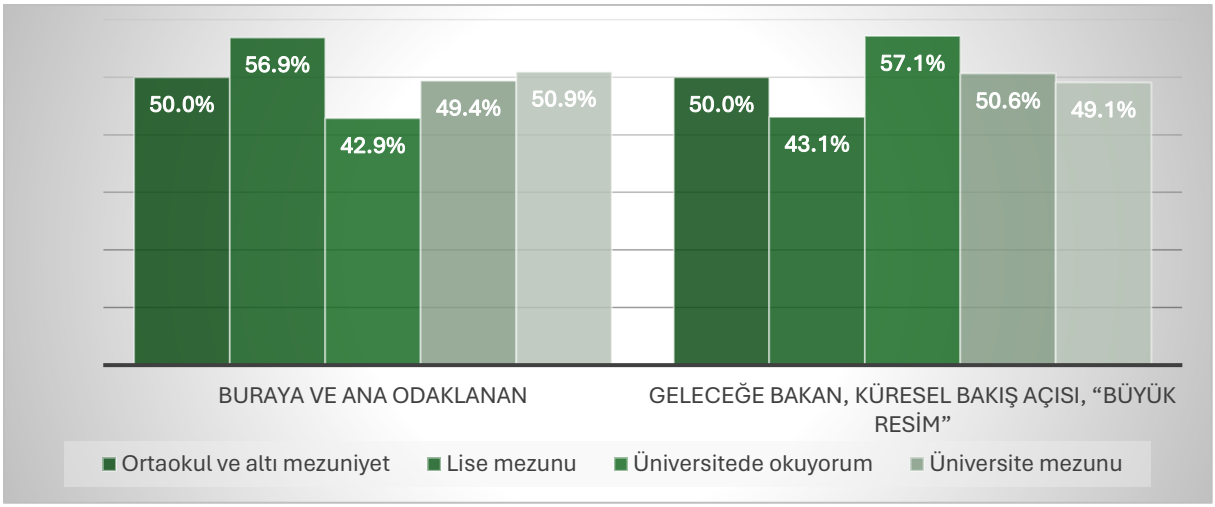

Şekil 124: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Katılımcıların Tablo 124'deki soruya verdiği yanıtlar göz önüne alındığında, üniversite öğrencilerinin %75'inin online oyun esnasında kendilerini "İletişimsel, kendini ifade eden" olarak belirttikleri görülmektedir. Ortaokul ve daha düşük eğitim düzeyine sahip katılımcıların ise yaklaşık %33'ü online oyunlarda kendisini "İçten, suskun, kendine saklayan" olarak nitelemektedir.

Tablo 125: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Buraya ve ana odaklanan	Geleceğe bakan, küresel bakış açısı, "büyük resim"
Ortaokul ve altı mezuniyet	%50.00	%50.00
Lise mezunu	%56.90	%43.10
Üniversitede okuyorum	%42.90	%57.10
Üniversite mezunu	%49.40	%50.60
Toplam	%50.90	%49.10

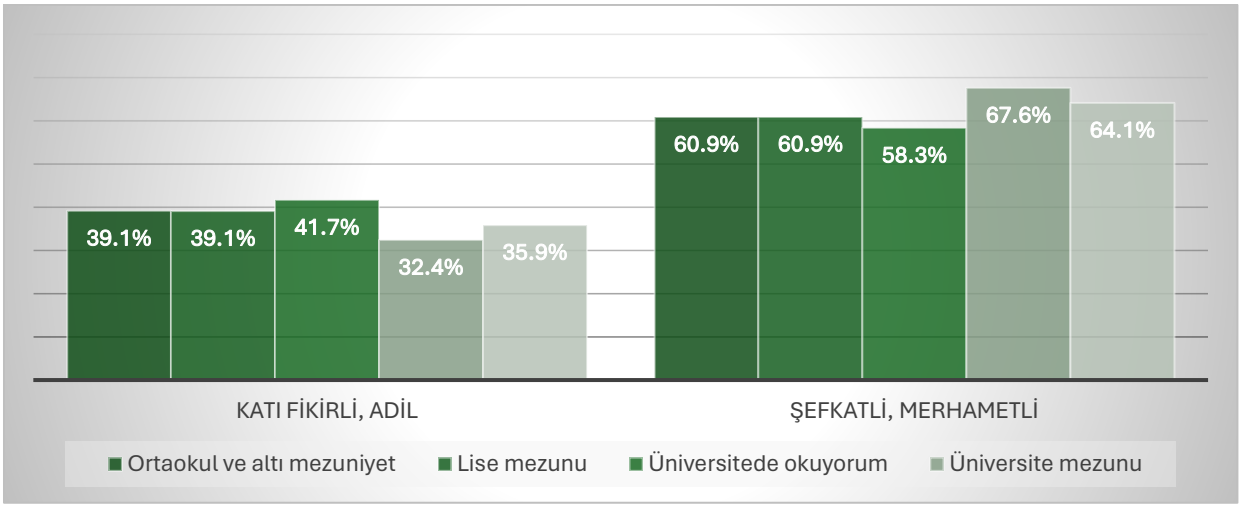

Şekil 125: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 125'e bakıldığında lise mezunu bireylerin yaklaşık %57'si kendilerini online oyun esnasında "Buraya ve ana odaklanan" olarak nitelerken üniversite öğrencilerinin %57'si ise "Geleceğe bakan, küresel bakış açısına sahip" olarak görmektedir. Tüm katılımcıların yanıtları değerlendirildiğinde ise farklı eğitim düzeylerindeki katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar arasında bariz farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 126: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Katı fikirli, adil	Şefkatli, merhametli
Ortaokul ve altı mezuniyet	%39.10	%60.90
Lise mezunu	%39.10	%60.90
Üniversitede okuyorum	%41.70	%58.30
Üniversite mezunu	%32.40	%67.60
Toplam	%35.90	%64.10

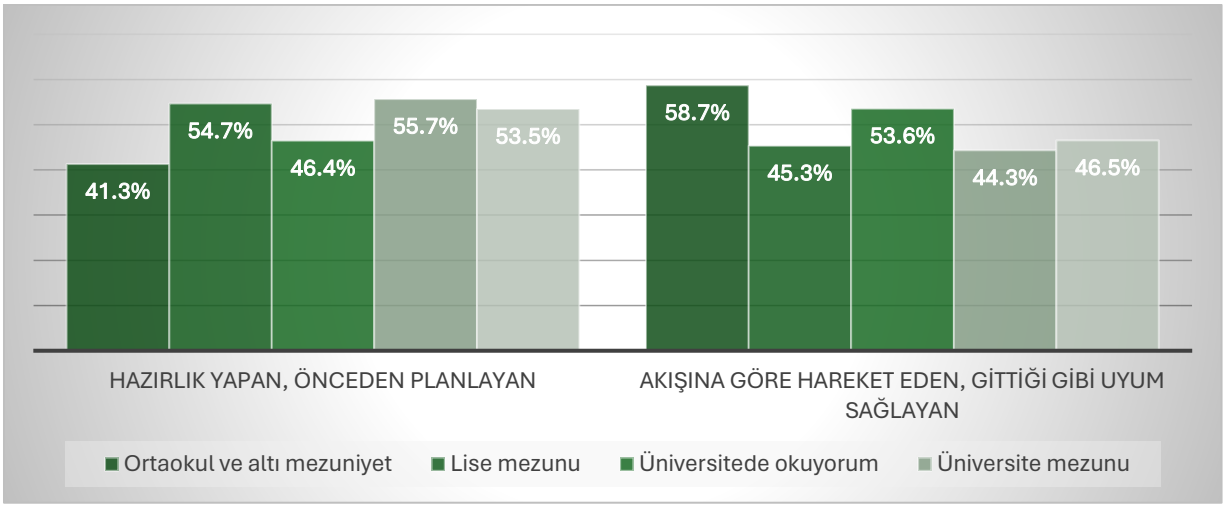

Şekil 126: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 126'daki soruya katılımcıların yanıtları incelendiğinde üniversite mezunu bireylerin yaklaşık %68'i kendisini oyun oynarken "Şefkatli, merhametli" olarak nitelerken üniversite öğrencilerinin yaklaşık %42'si kendilerinin "Katı fikirli, adil" olduklarını düşünmektedir. Tüm eğitim düzeylerindeki katılımcılar göz önüne alındığında en az %64'ü kendilerini şefkatli ve merhametli olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Tablo 127: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Hazırlık yapan, önceden planlayan	Akışına göre hareket eden, gittiği gibi uyum sağlayan
Ortaokul ve altı mezuniyet	%41.30	%58.70
Lise mezunu	%54.70	%45.30
Üniversitede okuyorum	%46.40	%53.60
Üniversite mezunu	%55.70	%44.30
Toplam	%53.50	%46.50

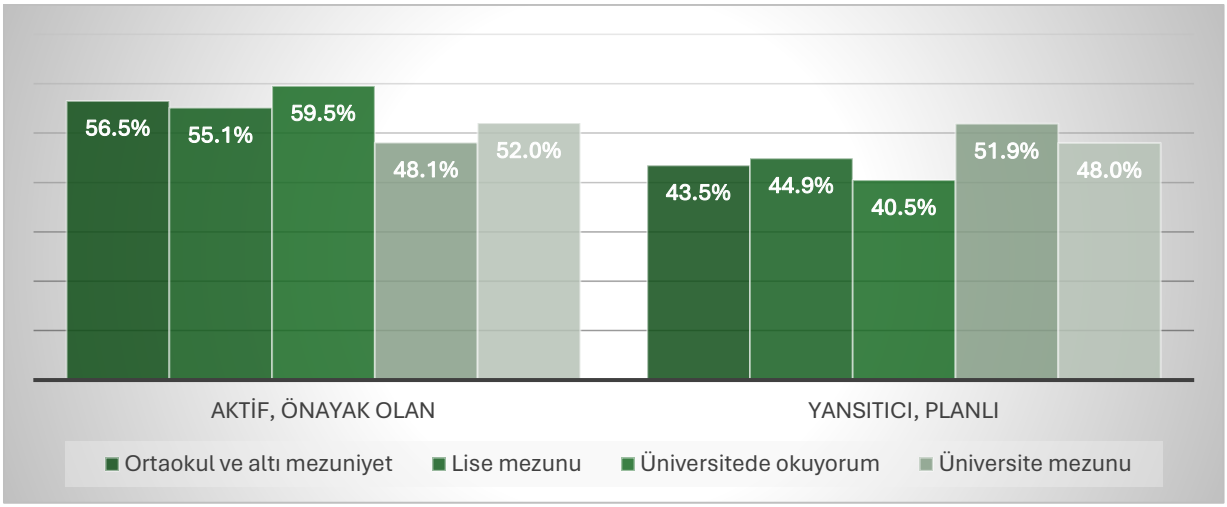

Şekil 127: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 127'de gösterilen , anket sonuçlarına göre; ortaokul ve altı eğitim düzeyindeki kişilerin yaklaşık %59'u, online oyun esnasında kendilerini "Akışına göre hareket eden, gittiği gibi uyum sağlayan" bireyler olarak görmektedirler. Bununla birlikte üniversite mezunu katılımcıların yaklaşık %56'sı, oyun oynarken kendilerinin "Hazırlık yapan, önceden planlayan" olduklarını düşünmektedir.

Tablo 128: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Aktif, önayak olan	Yansıtıcı, planlı
Ortaokul ve altı mezuniyet	%56.50	%43.50
Lise mezunu	%55.10	%44.90
Üniversitede okuyorum	%59.50	%40.50
Üniversite mezunu	%48.10	%51.90
Toplam	%52.00	%48.00

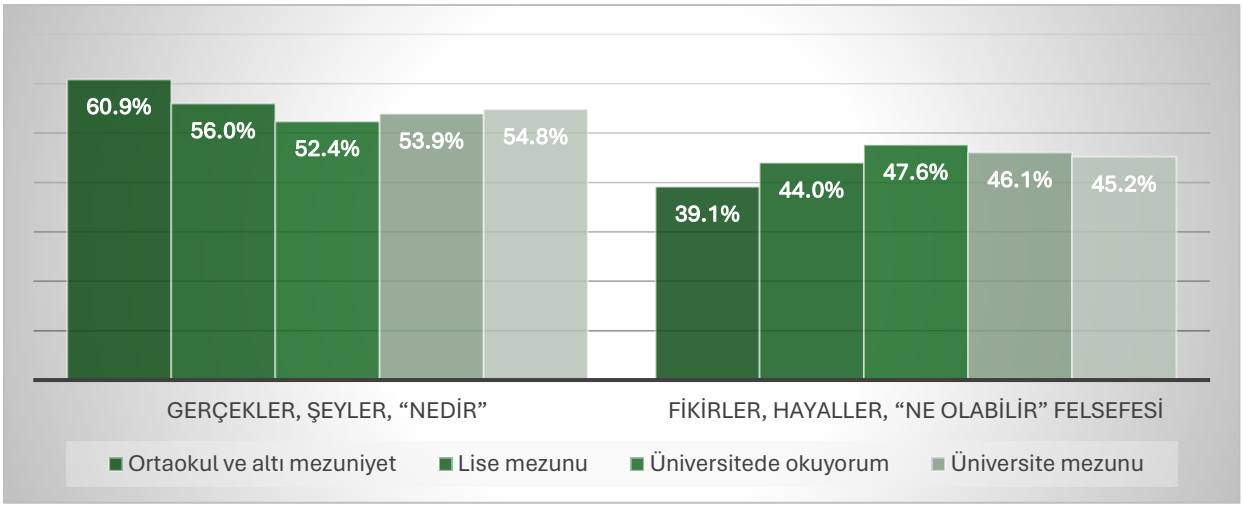

Şekil 128: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 128'de gösterilen, anket sonuçlarının incelenmesi sonucunda üniversite öğrencilerinin %60'a yakınının online oyun esnasında kendilerini "Aktif, önayak olan" bireyler olarak gördükleri anlaşılmıştır. Öte yandan üniversite mezunlarının yaklaşık %52'si ise kendilerinin "Yansıtıcı, planlı" olduklarını belirtmektedir.

Tablo 129: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Gerçekler, şeyler, "nedir"	Fikirler, hayaller, "ne olabilir" felsefesi
Ortaokul ve altı mezuniyet	%60.90	%39.10
Lise mezunu	%56.00	%44.00
Üniversitede okuyorum	%52.40	%47.60
Üniversite mezunu	%53.90	%46.10
Toplam	%54.80	%45.20

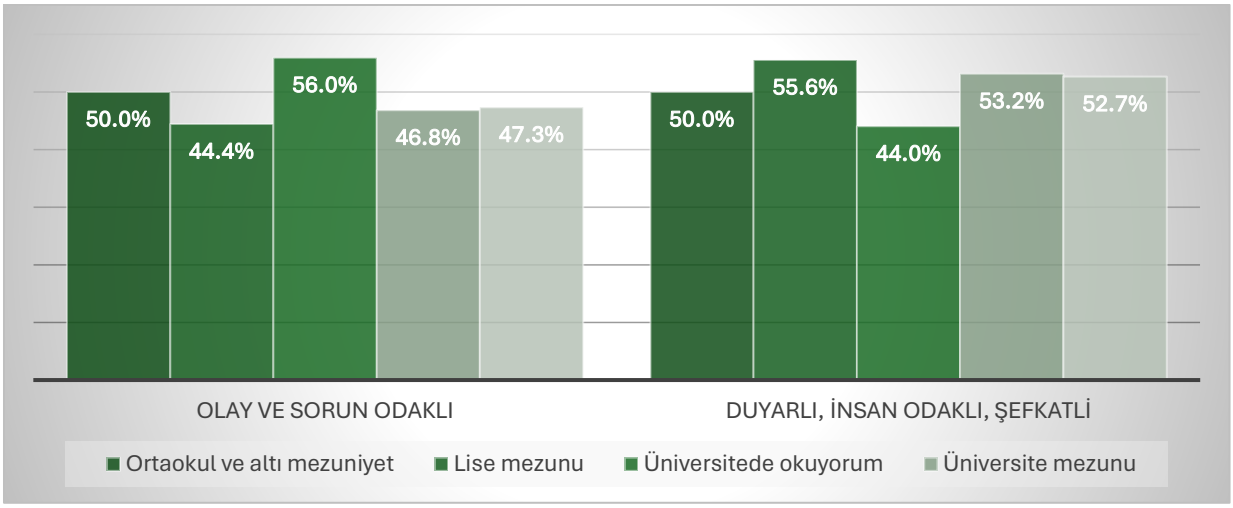

Şekil 129: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 129’a göre ortaokul ve altı eğitim düzeyindeki bireylerin %60’dan fazlası online oyun sırasında kendilerinin gerçekçi olduğunu düşünürken üniversite öğrencilerinin yaklaşık %48’i ise kendilerini hayalci olarak nitelemektedir.

Tablo 130: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Olay ve sorun odaklı	Duyarlı, insan odaklı, şefkatli
Ortaokul ve altı mezuniyet	%50.00	%50.00
Lise mezunu	%44.40	%55.60
Üniversitede okuyorum	%56.00	%44.00
Üniversite mezunu	%46.80	%53.20
Toplam	%47.30	%52.70

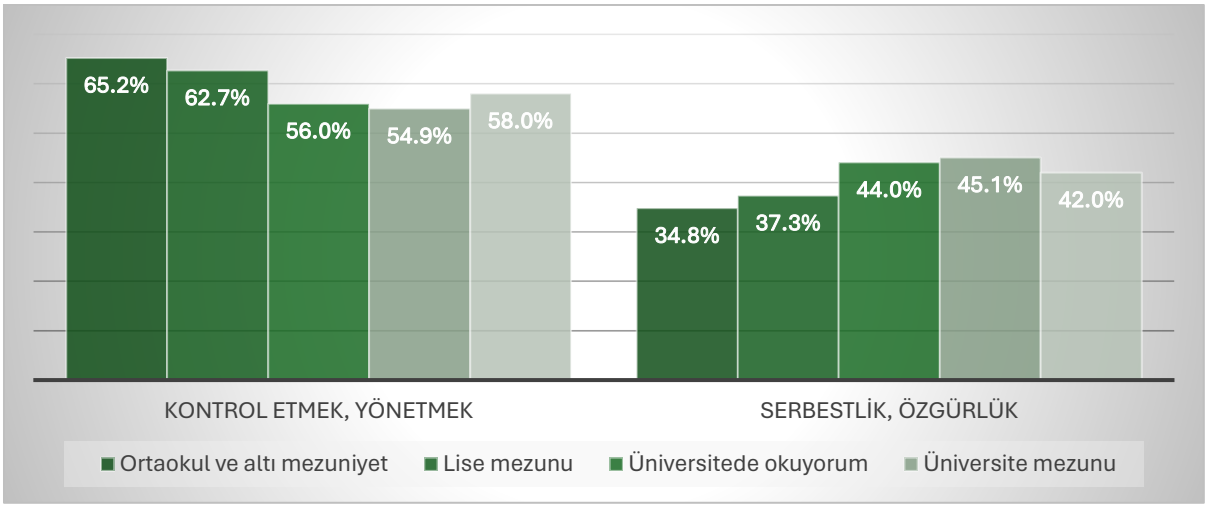

Şekil 130: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Şekil 130'de gösterilen, anketlerden elde edilen verilere göre üniversite öğrencilerinin %56'sı oyun esnasında kendisini "Olay ve sorun odaklı" görürken lise mezunlarının %56'ya yakını kendilerini "Duyarlı, insan odaklı, şefkatli" olarak nitelemektedir. Tüm eğitim düzeylerindeki bireylerin yanıtlarına göre ise katılımcıların %53'e yakını online oyun sırasında "Duyarlı, insan odaklı, şefkatli" olduklarını belirtmektedir.

Tablo 131: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

	Kontrol etmek, yönetmek	Serbestlik, özgürlük
Ortaokul ve altı mezuniyet	%65.20	%34.80
Lise mezunu	%62.70	%37.30
Üniversitede okuyorum	%56.00	%44.00
Üniversite mezunu	%54.90	%45.10
Toplam	%58.00	%42.00

Şekil 131: Eğitim durumu- Aşağıdaki seçeneklerden online oyun oynarken sizi en doğru şekilde tanımladığını düşündüğünüz cevabı seçiniz.

Tablo 131'e göre ortaokul ve altı eğitim düzeyindeki katılımcılar kendilerini online oyun oynarken "Kontrol etmek, yönetmek" şeklinde ifade ederken üniversite mezunlarının yaklaşık %45'i kendilerini "Serbestlik, özgürlük" ile ifade ettikleri görülmektedir. Bununla birlikte tüm yanıtlar birlikte değerlendirildiğinde, eğitim düzeyi arttıkça bireylerin kendilerini "serbestlik ve özgürlük" kavramlarıyla özdeşleştirme durumu da artış göstermektedir.

SONUÇ

Teknolojik gelişim insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Özellikle içinde bulunduğumuz son on yıllık dönemde yaşanan teknolojik inovasyonlar mevcut ekonomik paradigmaları değiştirecek güçte ve yoğunluktadır. Yeni teknolojiler ürün ve hizmet piyasalarını yeniden şekillendirmekte ve iş yapış biçimlerini derinden etkilemektedir. Başta Yapay Zekâ (AI), Sanal Gerçeklik (VR), Blokzincir ve Büyük Veri vb. alanlardaki gelişmeler dijitalleşmenin sınırlarını genişletmektedir. Küresel düzeyde gözlemlenen dijital dönüşüm özellikle COVID-19 krizi döneminde ivme kazanmıştır ve ekonomileri ve finansal piyasaları yeniden şekillendirmektedir. Diğer kurumlarda olduğu gibi finans kuruluşları için ürün ve hizmetlerini müşterileri ile buluşturacakları yegâne araç internet ve mobil sistemler aracılığıyla dijital kanallar haline gelmiştir. Ekonomilerin dijitalleşmesi veriyi dünya üzerindeki en önemli ve kıymetli kaynak haline getirmektedir. Önümüzdeki dönemde başarılı dijital iş modelleri geliştirmek isteyen finans kurumları, ellerindeki veriyi en iyi şekilde işleyebilmeli ve gerektiğinde yeni verilere hızlı bir şekilde ulaşabilmelidir. Bütün bu belirtilen hususlar göz önüne alındığında başta bankalar olmak üzere finansal kurumların stratejilerini ve önceliklerini gözden geçirmelerini zorunlu hale getirmiştir. Bireylerin yeni dijital gelişmelere yönelik tutumları ve görüşleri, risk algısındaki ve yatırım tercihlerindeki değişim, dikkatli bir şekilde analiz edilip anlaşılmalıdır. Bu kapsamda çevrimiçi oyun pazarı katılımcıların, özellikle gelecek dönemde piyasalarda en önemli müşteri kitlesi olması beklenen Y ve Z kuşaklarının sanal dünya davranışlarının doğru olarak tespit edilmesi ve buna yönelik doğru iş modellerinin geliştirilebilmesi açısından önemli veri ve imkân sağlamaktadır.

Bu çalışma neticesinde elde edilen veri ve bulgular incelendiğinde özellikle birey finansal kararları üzerinde psikolojik ve duygusal faktörlerin etkisini vurgulayan davranışsal finans ekolü ön plana çıkmaktadır. Gözlemlenen açıklayıcı faktörlerden ilki kendine aşırı özgüven yanılgısı (overconfidence bias) kavramıdır. Bireylerin sahip oldukları bilgi ve yeteneklerine olması gereken düzeyden daha fazla güvenmeleri olarak tanımlanabilir. İkinci olarak aşırı özgüven yanılgısı ile yakın etkileşimde olan diğer bir faktör ise aşırı iyimserlik (excessive optimism) yanılgısıdır. Sahip olunan yeteneklerin ve olayların olumlu sonuçlarının abartılması ve olumsuz olayların gerçekleşme olasılığının azımsanması olarak ifade etmek mümkündür. Diğer bir ifadeyle insanların gelecekle ilgili öngörülerinin gerçek dışı sayılabilecek düzeyde iyimser olduğu durumlardır. İnsanlar olumlu çıktılara geçmiş deneyimlerin gösterdiğinden ya da makul bir analizin öngördüğünden daha fazla olasılık vermektedir. Üçüncü olarak kontrol yanılgısı (illusion of control) ise bireylerin kontrol edilemez durumların sonuçlarını kontrol edebileceklerine veya istenen sonuçları yaratmadaki becerilerini abartma eğilimi olarak tanımlanabilir. Bu yanılgıda aşırı özgüveni tetikleyebilir. Çalışma sonuçlarında etkili olduğu düşünülen diğer bir kavram ise belirsizlikten kaçınmadır (ambiguity aversion). En kısa ifadeyle bireylerin bilinen riskleri bilinmeyenlere tercih etmesi olarak tanımlanır. İleriki çalışmalarda etkili olan diğer davranışsal yanılgı ve faktörlerin daha detaylı olarak incelenmesi karar alma mekanizmalarının daha iyi iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Mevcut çalışmanın bulguları daha detaylı olarak incelediğimizde önceki bölümlerde detayları aktarılan iki temel demografik faktörün etkileri Y ve Z kuşağı çevrimiçi oyuncular açısından da bir kez daha teyit edilmiş olmaktadır. Genel olarak, kadınların daha az risk toleransına sahip olduğu ve finansal risk üstlenmeye daha az istekli olduğu görülmüştür. Kadınlar, büyük kazanç beklentisi olsa bile finansal kayıpları riske atmaya çok daha az isteklidir. Kadınlar ayrıca uğrayabilecekleri herhangi bir kayıptan dolayı pişmanlık duymaya daha yatkındır; bu da potansiyel pişmanlığın finansal davranışta oynadığı önemli role işaret etmektedir. Diğer yandan, erkekler riski heyecan ve fırsatla bir tutma eğilimindeyken, kadınlar açısından belirsizlik ve zarar olarak algılanmaktadır. Elde edilen çalışma bulguları kadınların genel olarak riskten daha fazla kaçınmaları finansal hizmet sağlayıcılar tarafından ürün tasarımı ve modellemeler aşamasında dikkate alınması gereken bir nokta olarak ön plana çıkmaktadır. Cinsiyete yönelik literatür ile benzer bulgular yaş aralıkları açısından yapılan değerlendirmede de karşımıza çıkmaktadır. Y kuşağı katılımcıları Z kuşağı katılımcılara kıyasla risk iştahlarının daha düşük seviyelerde olduğu diğer bir ifadeyle daha genç bireylerde risk iştahının daha fazla olduğu görülmektedir. Genç katılımcılar yüksek riskli yatırım seçeneklerine daha istekli olduğu görülmektedir.

Yukarıda belirtilen bulgular, finansal risk tutumunun ardındaki motivasyonları ve itici güçleri genel olarak ortaya koymakta ve davranışsal finans paradigması uygulayarak genel bir tablo çizmektedir. İleriye yönelik çalışmalarda uluslararası bir örneklem üzerinden çalışılarak ulusal, kültürel, cinsiyet, sosyal ve diğer demografik faktörlerden de faydalanılarak kapsamın genişletilmesi mümkündür. Bu çalışma kapsamında yer verilmeyen ancak ileriye yönelik bir diğer potansiyel incelenmesi gereken konu ise finansal piyasaların etkin bir şekilde işleyişinde önemli rol oynayan düzenleyici ve denetleyici yasal otoritelerdir. Teknolojideki gelişmeler ve bireylerin sanal ortamdaki risk toleransının doğru ve etkin bir şekilde ölçümü finansal sistemin verimliliği, istikrarının sağlanması için düzenleyici ve denetleyici otoriteler tarafından bütüncül bir yanıt verilmesini gerektirmektedir. Konu kapsamında başta tüketici haklarının korunması, kişisel verilerin korunması, tüketicilerin çevrimiçi dolandırıcılık, suiistimal ve farklı ödeme hizmetlerinde meydana gelebilecek sorunlara yönelik daha iyi koruma sağlamak gibi birçok farklı konu başlıklarının detaylı olarak ulusal ve uluslararası boyutlarda incelenmesi gerekmektedir.

Çalışmanın önceki bölümlerinde paylaştığımız bütün bu bulguların başta Türkiye'de faaliyet gösteren finansal kurumlar olmak üzere bütün finansal hizmet sağlayıcılara ve düzenleyici ve denetleyici otoritelere süratle gerçekleşen dijital dönüşüm yolculuklarında fayda temin etmesini umuyoruz.

KAYNAKÇA

Aksoy, E. E., (2018). Türkiye'deki Bireysel Yatırımcıların Yatırım Riski Tercihlerini Etkileyen Bireysel Faktörlerin Analizi. *İşletme Araştırmaları Dergisi Journal of Business Research-Turk*, 10(3), 874-891.

Al Taei, A. (2015). Automated classification of game players among the participant profiles in massive open online courses. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çankaya Üniversitesi, Ankara.

Aldás-Manzano, J., Lassala-Navarré, C., Ruiz-Mafé, C., & Sanz-Blas, S. (2009). The role of consumer innovativeness and perceived risk in online banking usage. The International Journal of Bank Marketing, 27(1), 53–75

Bartle, R. (1996). Hearts, clubs, diamonds, spades: Players who suit MUDs. *Journal of MUD Research*, 1(1), 19.

Baştürk, S., ve Taştepe, M. (2013). Anketler. S. Baştürk (Ed.), Bilimsel Araştırma Yöntemleri (sf. 247-279). Ankara: Vize Yayıncılık.

Bayar, Y. vd. (2020). Financial Literacy and Financial Risk Tolerance of Individual Investors: Multinomial Logistic Regression Approach, *SAGE Open*, 1-11.

Bayram, G. E. (2020). Üniversite öğrencilerinin oyun bağımlılıklarının karakter özellikleri, oyuncu tipleri, yaş ve cinsiyetle ilişkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi

Briggs Foundation Myers. The Myers and Briggs Foundation MBTI® Basics. Myers Briggs Found; 2016.

Capretz, L. F. (2003). Personality types in software engineering, *International Journal of Human Computer Studies*, 58(2), 207-214.

Ceyhan, G. (2008). Yaşam Biçimlerinin Finansal Risk Toleransına Olan Etkileri Üzerine Bir Uygulama. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi.

Çankaya, S., Ucal, M., & O'Neil, M. L. (2013). Nothing ventured nothing gained: Gender differences in financial risk behavior among Turkish university students. *International Journal of Economics and Finance Studies*, 5(1), 322–334.

Dowling, G. R., & Staelin, R. (1994). A model of perceived risk and intended riskhandling activity. Journal of Consumer Research, 21(1), 119–134

Erümit, S. F vd. (2021). Determination of Player Types according to Digital Game Playing Preferences: Scale Development and Validation Study, *International Journal of Human–Computer Interaction*, 37(11), 991-1002.

Faff, R., Hallahan, T., Mckenzie, M. (2009), Nonlinear linkages between financial risk tolerance and demographic characteristics. *Applied Economics Letters*, 16(13), 1329-1332.

Filbeck, G., Hatfield, P. and Horvath, P. (2005) Risk Aversion and Personality Type. The *Journal of Behavioral Finance*, 6, 170-180.

Gakhar, D. V. & Prakash, D. (2017). Investment Behaviour: A Study of Relationship between Investor Biases and Myers Briggs Type Indicator Personality. *OPUS: Hr Journal*. 32-60.

Gaming in TURKEY. (2023). *Türkiye Game Market Report 2023.*

Grable, J. E. ve Joo, S. H. (2013). Environmental and Biophysical Factors Associated with Financial Risk Tolerance. *Journal of Financial Counceling and Planning*, 15(1).

Grable, J. E., McGill, S., & Britt, S. (2011). Risk tolerance estimation bias: The age effect. *Journal of Business & Economics Research*, 7(7), 1–12.

Grable, J. ve Lytton, R. H. (1999) Financial risk tolerance revisited: the development of a risk assessment instrument. *Financial Services Review*, 8(3), 163-181.

Grable, John - Lytton, Ruth H. (1999b), "Investment Risk Tolerance Quiz Scoring Grid", https://njaes.rutgers.edu/money/assessment-tools/investment-risk-tolerance-quiz.pdf (Erişim Tarihi: 14.05.2019).

Işık, K. C., Ayık, A. ve Koç, S. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Yatırım Algıları: Cumhuriyet Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesinde Bir Araştırma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(1), 44-68.

Johnson, M. S., Sivadas, E., & Garbarino, E. (2008). Customer satisfaction, perceived risk and affective commitment: An investigation of directions of influence. The Journal of Services Marketing, 22(5), 353–362.

Jianakoplos, N. A., Bernasek, A. (2006). Financial Risk Taking by Age and Birth Cohort. *Southern Economic Journal*, 72(4), 981-1001.

Kannadhasan, M. vd. (2016). Relationship between Biopsychosocial Factors and Financial Risk Tolerance: An Empirical Study. *VIKALPA The Journal for Decision Makers*, 41(2), 117-131.

Kaya, O. (2022). Customer Loyalty via Digital Marketing Methodologies: A Case Study of Gamification in a Language Learning Application. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi.

Kırmacı, Ö. ve Kılıç Çakmak, E. (2022). Oyunlaştırılmış Öğrenme Ortamı Tasarımında Bireysel Özellikler ve Oyuncu Tipi İlişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 23(2), 1119-1160.

Kübilay, B. (2015). Yatırım Psikolojisi Açısından Yatırımcı Önyargıları, Finansal Risk Toleransı ve Finansal Kişilik: Bireysel Yatırımcılar Üzerine Bir Alan Araştırması. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Kwun, J.-W., & Oh, H. (2004). Effects of brand, price, and risk on customers' value perceptions and behavioral intentions in the restaurant industry. Journal of Hospitality and Leisure Marketing, 11(1), 31–49.

Larkin, C., Lucey, B. M., & Mulholland, M. (2013). Risk tolerance and demographic characteristics: Preliminary Irish evidence. *Financial Services Review*, 22(1), 77.

Link, P., & Marxt, C. (2004). Integration of risk and chance management in the cooperation process. International Journal of Production Economics, 90(1), 71– 78

Marcos, L vd. (2016). On the effectiveness of game-like and social approaches in learning: Comparing educational gaming, gamification & social networking. *Computers & Education* (95), 99-113.

Mehtab, Ms & Nagraj, Dr. (2019). Personality Traits and Risk Perception of Indian Investors. *International Journal of Trend in Scientific Research and Development*. 3. 540-544.

Moradi, B. (2013). Discrimination, objectification, and dehumanization: Toward a pantheoretical framework. In S. J. Gervais (Ed.), *Objectification and (de)humanization: 60th Nebraska symposium on motivation*, 153–181.

Moreschi, R. W. (2011). An analysis of the ability of individuals to predict their own risk tolerance. *Journal of Business and Economics Research*, 3(2), 39–48.

Peng, Z. (2020). Germane Factors of the Financial Risk-Tolerance of Undergraduate Business Students. *Business Education Innovation Journal*, 12(1). 114-122.

Pompian, M. M., & Longo, J. M. (2004). A new paradigm for practical application of behavioral finance: Creating investment programs based on personality type and gender to produce better investment outcomes. *The Journal of Wealth Management*, 7(2), 9–15.

Putri, R. v.d. (2016). Learning Style of MBTI Personality Types in History Learning at Higher Education. *Scientific Journal of PPI-UKM*. 3(6), 289-295.

Ramachandran, V., v.d. (2020). Myers-Briggs Type Indicator in Medical Education: A Narrative Review and Analysis, *Health Professions Education*, 6(1), 31-46.

Rao, A. S. & Lakkol, S. G., (2022). A review on personality models and investment decisions. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, Elsevier, 35.

Ryack, K. (2011). The impact of family relationships and financial education on financial risk tolerance. *Financial Services Review*, 20(3), 181–193.

Sample, J. (2017). A Review of the Myers-Briggs Type Indicator in Public Affairs Education, *Journal of Public Affairs Education*, 23, 979-992.

Shah, N. H. et al, (2020). An Empirical Analysis of Financial Risk Tolerance and Demographic Factors of Business Graduates in Pakistan. *International Journal of Economics and Financial Issues*. 10(4), 220-234.

Sung, J., & Hanna, S. (1996). Factors related to risk tolerance. *Financial Counseling and Planning*, 7(1), 11–20.

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2023, yayım tarihi 6 Şubat 2024. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2023-49684

Uçkun, N. ve Dal, L. (2021). Kripto Para Yatırımcılarında Finansal Risk Toleransı. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. (89): 155-170.

Wang, H., & Hanna, S. (1998). Does risk tolerance decrease withage? *Journal of Financial Counseling and Planning*, 8(2), 27–31.

Yao, R., & Hanna, S. D. (2005). The effect of gender and marital status on financial risk tolerance. *Journal of Personal Finance*, 4(1), 66.

Yaşar, H. (2021). Çevrimiçi ve Yüz Yüze Kodlama Eğitiminde Oyunlaştırma Öğeleri Kullanımının Akademik Başarı, Motivasyon Ve Tutuma Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi.

Yılmaz, M. (2016). A Gamification Approach to Improve the Software Development Process by Exploring the Personality Types of Software Practitioners. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi.